LATVIJA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2139. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 59 (403)
Sestdien, 1950. g. 5. augustā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks M. Cullītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jākabsons, B. Kiselis, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2139

Atlantika paktam vēlas pievienoties arī Turcija

Ankara (F). — Pagājušās nedēļas beigās Turcijas vēstnieks Vašingtonā Selims Saspers amerikāņu žurnālistiem paskaidroja, ka viņa valdība labprāt vēlētos pievienoties Atlantika paktam. Šo pusoficiālo ziņojumu tagad apstiprina arī informācija no Ankaras. Turku valdība lūgusi britu vēstnieku sēru Noelu Carlu atbalstīt Turcijas uzņemšanu Atlantika paktā. Līdzīgus lūgumus esmīs arī Francijas un ASV vēstnieks. Kad pagājušā trešdienā kāds žurnālists preses konferencē jautāja Ečesonam, vai šī informācija ir pareiza viņš atbildēja: „Es personīgi ar lielu prieku apsveiktu Turcijas iestāšanos Atlantika paktā." Ministrs tālāk piebilda, ka par to jāizšķiras visām pakta signatārvalstīm. Interesi par Atlantika paktu Turcija un Grieķija izrādīja jau tad, kad to apsprieda. Saspīlētais stāvoklis tagad arī turkiem liek izšķirties par savas valsts drošību. Pēc militāro lietpratēju informācijas, Turcijai pašreiz ir viena no lielākajām armijām, kas labi apmācīta un apbruņota modernīem amerikāņu ieročiem.

Prezidents Trūmens steidzina superatombumbas ražošanu

Vašingtona (F). — No Vašingtonas oficiāli ziņo, ka prezidents Trūmens uzdevis amerikāņu ķīmiskai rūpnīcai Dupont steidzami sākt būvēt fabriku, kurā varēs ražot ūdeņraža superatombumbu. Kongress šai vajadzībai jau piešķīris 650 milj. dolaru. Prezidents tomēr paziņoja, ka minētās summas nepietiks. Viņš pareizā vēl papildām pieprasīt 260 miljonu dolaru.

BEĻĢIJAS KRISTĪGI SOCIĀLAJĀ PARTIJĀ DRAUD ŠĶELŠANĀS

Brisele (F). — Pēc karaļa Leopolda proklamācijas par atteikšanos no troņa prinča Boduēna labā nemieri Beļģijā pamazām izbeigušies, un strādnieki pa daļai darbā jau atgriezušies. Nopietna krize turpretim draud kristīgi sociālajai partijai, kas cīnījās par karaļa tiesībām. Padomes sēdē, kas notika ceturtdien, ministru prezidentam bija jādzird ārkārtīgi asi pārmetumi. „Jūs esat Leopoldu nodevis!" sauca zālē daudzi partijas biedri. Informētas aprindas tāpēc domā, ka karaļa konflikts var radīt nopietnu šķelšanos kristīgi sociālajā partijā. Vienošanās vēl joprojām nav panākta arī par Leopolda turpmāko dzīves vietu. Sociāldemokrati un liberāļi pieprasa, lai karalis Beļģiju atstāj. Trešdien pie karaļa Leopolda Lakenas pilī ieradās viss diplomātiskais korpuss, kas akreditēts Briselē.

Amerikāņu augstā komisija brīdina vācu komūnistus

ATCELTS ZOLINGERAS POLICIJAS PRIEKŠNIEKS — AUSTRUMU JOSLA VERVĒ VĀCU JŪRNIEKUS UN JŪRAS VIRSNIEKUS

Frankfurte (D). — Ievērojot pašreizējo saspīlēto situāciju un SED kongresā pieņemto lēmumu aktivizēt pagrīdes darbību Rietumvācijā, amerikāņu augstā komisija brīdinājusi komūnistus nepārsteigties. Pēc Bonnas valdības ministru prezidenta apspriedes ar Mekloju, amerikāņu apgabalu komisāri uzaicināja pie sevis komūnistu vadītājus un paziņoja, ka pret viņiem vērsīsies ar visu likuma bardzību, ja tie mēģinās rīkot nemierus vai sabotāžas aktus. Tai pašā laikā okupācijas iestādes aizliedza komūnistu skejlapas, ko bija paredzēts izplatīt 1. augustā. Šo skrejlapu moto skan: „Koreju korejiešiem, Vāciju vāciešiem, Ami go home!"

Atbildot uz šo augstās komisijas brīdinājumu, kāds SED pārstāvis Berlīnē paskaidroja, ka tas ir nelikumīgs. Komūnisti un viņu vadītā nacionālā fronte nekavējoties sāks cīnīties pret rietumu okupācijas iestādēm, tiklīdz saņems direktīvas „no Visvācijas nacionālā kongresa", kas sanāks augusta beigās. Par cīņu pret komūnistu pagrīdi šinīs dienās lēma arī vācu zemju iekšlietu ministri. Stuttgarter Nachrichten šai sakarībā raksta, atsaucoties uz labi informētām vācu un sabiedroto aprindām, ka Rietumvācijas policijā iefiltrējušies neskaitāmi komūnistu aģenti. Tas noticis 1945. un 1946. g. Ka šī informācija nav bez pamata, liecina gadījums Zolingeras pilsētā. Ziemeļreinas-Vestfāles ministru prezidents, kas pilda arī iekšlietu ministra pienākumus, atcēlis no amata turienes policijas priekšnieku Gencu un viņa vietnieku. Abi policijas vadītāji nekā nevēlējušies pasākt pret komūnistiem, kas izplatīja skrejlapas un izlīmēja plakātus. Par komūnistu aktīvitāti liecina arī jauna vervēšanas akcija, kas notiek Austrumvācijā. Apmēram 400 agrākie jūras virsnieki un matroži Brēmerhāfenā saņēmuši rakstus no austrumu joslas, kuros aicina pieteikties jūras policijā. Kā zināms, pirmā šāda vienība kāda admirāļa uniformā tērptā virsnieka vadībā redzēta Berlīnē SED kongresa laikā.

Drošības padomē „sākusies kauja" par darba kārtību

SAVIENOTO VALSTU UN PADOMJU SAVIENĪBAS PRIEKŠLIKUMS—MAĻIKS SĀCIS JAUNU OBSTRUKCIJAS POLITIKU — 20.000 ŅUJORKIEŠU VĒLAS NOKLAUSĪTIES SĒDI

Lēksaksēsā (D). — Vēl nekad pasaule negaidīja ar tādu uzmanību un interesi Drošības padomes sēdi kā pagājušo otrdien. Kopš Maļika paziņojuma, ka viņš atkal piedalīsies UN darbā, gan Parīzē, gan Londonā un Vašingtonā izskanēja dažādi minējumi, ko šīs solis varētu nozīmēt. Amerikāņu žurnālisti daudz nekļūdījās, jau iepriekš ziņodami, ka Padomju savienība noliks apspriežu galdā savu plānu. Tā tiešām arī notika, tikai paredzēto trīspunktu vietā Maļiks iesniedza divus — komūnistiskās Ķīnas uzņemšanu Drošības padomē un Korejas konflikta izbeigšanu. Bet jau pirmdienas vakarā, iekām vēl Maļiks nebija iesniedzis Trigvem Li savu darba kārtību, Savienotās valstis nodeva rezolūciju, kurā bija prasīts nosodīt Ziemeļkorejas agresiju un nesniegt tai nekādu saimniecisku vai militāru palīdzību. Par šiem abiem darba kārtības punktiem tad arī notika Drošības padomes divu dienu ilgās debates.

Jau sēdi atklājot, padomju delegāts ierosināja nekavējoties izslēgt no Drošības padomes nacionālo Ķīnu. Pret to ļoti asā runā protestēja ASV delegācijas vadītājs Vorens Ostins, katēgoriski prasīdams, lai vispirms apspriež Savienoto valstu rezolūciju. Maļika priekšlikumu noraidīja ar astoņām pret trim balsīm. Kad balsošanas rezultāts kļuva zināms, Maļiks paziņoja, ka nodotas septiņas balsis un ka balsošanā piedalījusies arī kuomintanga Ķīna. Pret šo paziņojumu tūdaļ protestēja Ostins, piespiezdams Maļiku šo formulējumu grozīt. Tad Maļiks atkal mēģināja atgriezties pie savas darba kārtības. Šai brīdī no sēdekļa pietrūkās Vorens Ostins un, sitot dūri uz galda, paziņoja, ka šāda rīcība ir nelikumīga un ka Maļiks Drošības padomē nedrīkst uzstāties kā diktātors. Pirmās dienas sēde pagāja ļoti asās replikās un nekādus rezultātus nedeva. Tas pats notika arī trešdien.

Padomju delegāts atkārtoti mēģināja uzspiest sēdes dalībniekiem savu gribu un prasīja apspriest Padomju savienības darba kārtību. Vorens Ostins un britu delegāts Džebs vēlreiz deklarēja, ka Korejas jautājums un komūnistiskās Ķīnas uzņemšana Drošības padomē ir divas dažādas lietas. „Kamēr cilvēki mirst kara laukā, tikmēr nedrīkst nodoties tukšām debatēm," pasvītroja Ostins. Džebs deklarēja, ka Padomju savienība, klusu ciešot, grib paiet garām agresijai. Maskavas ierosinājums „izbeigt Korejas konfliktu mierīgi" ir vienīgi propagandas paņēmiens. „Ko Kremlis domā ar konfliktu mierīgu nokārtošanu, to pasaule jau divreiz pieredzēja Čechoslovakija, kad šī paša miera vārdā notika apvērsums pretēji visas tautas gribai. Padomju savienības ierosinātā darba kārtība ir jauns mēģinājums nostādīt lietas uz galvas," pasvītroja Džebs. Pēc četru stundu ilgajām nesekmīgajām debatēm Drošības padome arī trešdien pārtrauca sēdi. Ceturtdien septiņas valstis — ASV, Lielbritānija, Francija, Norvēģija, Ekvadora, Kuba un nacionālā Ķīna deklarēja, ka tās nodos savas balsis par Savienoto valstu priekšlikumu. Maļiks savukārt paskaidroja, ka tādā gadījumā viņš izmantos veto tiesības.

Kāds politiskais novērotājs Apvienoto nāciju aprindās paskaidroja, ka Drošības padomē tagad „sākusies kauja" par darba kārtību. Šis asprātīgais formulējums tiešām izrādījies patiess. Taisnība bija tiem politiķiem, kas jau pagājušās nedēļas beigās izteicās, ka Padomju savienība atgriezusies Drošības padomē nevis lai sadarbotos, bet lai darbu jauktu. Neraugoties uz to, interese ņujorkiešos par sēdes gaitu ir tik milzīga, ka vairāk nekā 20.000 cilvēku vēlējās saņemt ieejas kartes. Tā kā sēžu zālē ir tikai 514 vietu, daudzi vīlušies devās atkal mājās.

Pasaules krize iespējama tuvāko 10 dienu laikā

Vašingtona (T). — Oficiālās un militārās aprindās nopietni šaubās pasaules karā pašreizējā stadijā sākties tuvāko 10 dienu laikā, ja kāda padomju zemūdene iedomātos torpedēt pašreiz no ASV uz Koreju ejošos amerikāņu karaspēka transporta kuģus. Norāda, ka tādu soli no ienaidnieka puses varētu gaidīt, jo tāpat kā padomju Jaka iznīcinātāji tagad operē Korejā ar Ziemeļkorejas „tautas republikas" zīmēm, tās varētu parādīties arī uz zemūdenēm, kas uzbruktu karaspēka transportiem. Ja tas notiktu, ASV nekavējoties paceltos prasība pēc represijām, proti pēc atombumbām, lai tās nomestu uz Kremli un svarīgiem padomju rūpniecības centriem.

Preses un sabiedrības domas pārstāvji, pieskardamies ASV nesagatavotībai pašreizējiem notikumiem, sevišķi kritizē flotes ministra Metjusa darbību un norāda, ka tūlīt pēc otrā pasaules kara tikušas likvidētas vai pārdotas mazākās kara flotes vienības un krastu aizsardzības aviācijas lidaparāti, kuŗus varētu sekmīgi iesaistīt cīņā, ja agresors sāktu zemūdeņu karu. Tieši šo vienību tagad pietrūkst, kaut gan uz Tālo austrumu ūdeņiem nosūtīts pietiekami daudz kreiseŗu, iznīcinātāju un transporta konvojs pavadošo lidmašīnu bazes kuģu. Bet trūkst taktisko aviācijas spēku, kas uz vietas varētu palīdzēt kājniekiem, un arī mazāku lidmašīnu bazes kuģu, kam lieläka jauda un no kuŗiem var labi operēt iznīcinātāji. Karš Korejā pierādījis, ka amerikāņu gaisa supercietokšņi B-36 tiešām frontes operācijām nav piemēroti, jo lido augstu un nespēj precīzi kert mērķus. Ar šiem milzu bumbvežiem karu Korejā nevar uzvarēt, par spīti visai militāro aprindu propagandai, ka katru ienaidnieku ASV var satriekt 60 dienās, liekot šo bumbvežu eskadriļām lidot pāri

Bez šaubām, tā nepamatoti vienībām un taktiskās aviācijas ASV bruņotiem spēkiem trūkst arī tanku. Lai šo robu aizpildītu, vajadzīgs vismaz gads vai 18 mēnešu laika. Karā Korejā pierāda, ka uzvaras gūšanai vajadzīgi daudzpusīgi spēki un ieroči. Ar bumbvežiem un kaujas kuģiem vien tā nav iegūstama.

PANDITS NĒRU IESTĀJAS PAR MAOTSETUNGU

Jaundelhija (E). — Ceturtdien Indijā sākās parlamenta sesija, ko ar plašu runu ievadīja ministru prezidents Pandits Nēru. Viņš deklarēja, ka Korejā „jāļauj izšķirties pašiem korejiešiem", jo 38. platuma grads mākslīgi sašķēlis tautu divi daļās. „Bez āziātiem nedrīkst izšķirt Āzijas problēmu", sacīja Nēru. Tālāk viņš pasvītroja, ka Drošības padomē „noteikti jāuzaicina" komūnistiskās Ķīnas valdība, kas nodibinājusi mieru un kārtību savā territorijā. Runu beidzot, Nēru izteica nožēlu, ka viņa samierināšanas priekšlikumi nav atraduši atbalsi.

Baltijas valstu sūtņi lūdz Apvienoto nāciju izmeklēšanu Baltijas valstīs

Pārrunas valsts departamentā par baltiešu drošību

Vašingtona (vi). — ASV valsts departaments un Latvijas sūtniecība 27. jūlijā izdeva paziņojumu presei, ka ārlietu viceministrs Eiropas lietās G. V. Perkins minētā dienā pieņēmis Lietuvas sūtni P. Žadeiķi, Latvijas sūtni J. Feldmani un Igaunijas lietvedi ģenerālkonsulu J. Kalvu, kas iesniedza valsts departamentam kopēju memorandu Baltijas valstu jautājumā.

Atzīmējot, ka jau pagājuši 10 gadi, kopš Padomju savienība, pārkāpjot noslēgto līgumu saistības un starptautiskās tiesības, okupēja Baltijas valstis. Baltijas valstu diplomātiskie pārstāvji savu tautu vārdā izteica pateicību par ASV valdības atbalstu Baltijas tautām, neatzīstot to inkorporāciju Padomju savienībā. Nealzmirstamā 1940. g. 23. jūlija valsts departamenta deklarācija visus 10 okupācijas gadus uzturējusi dzīvu cerību, ka Baltijas valstu brīvība un neatkarība tiks atjaunota.

Norādot uz Baltijas valstu miermīlīgo, brīvo un starptautiskās attieksmēs neitrālo dzīvi neatkarības laikā, kas bija stabilizējoša miera faktors Baltijas jūras austrumu krastā, sūtņi vērsās pret apgalvojumu, ka Baltijas valstis būtu vajadzīgas Padomju savienībai tās drošībai. Labāk Padomju savienības drošība ir garantēta ar neatkarīgu Baltijas valstu pastāvēšanu. Nestabilitāte šajā Eiropas daļā sākās taisni tad, kad Hitleriskās Vācijas un Padomju savienības slepenā vienošanās 1939. g. sagrāva Baltijas valstu neatkarību. Tagad Baltijas valstis Padomju savienībai vajadzīgas tālākai ekspansijai, kas apdraud ne tikai Eiropu vien, bet visu rietumu civilizāciju.

Tālāk memorandā norādīts uz nocietinājumiem apšaubījumiem šinīs zemēs zem padomju okupācijas, kur valda pilnīga beztiesība, terrors un notiek nepārtrauktas iedzīvotāju deportācijas. Baltijas valstu oficiālie pārstāvji un nacionālās organizācijas vairākkārtīgi apelējušas pie UN izdarīt intervenciju, lai apturētu vai vismaz izmeklētu šādu vienas Apvienoto nāciju locekles barbarisku rīcību. Līdz šim UN neko nav darījušas. Baltijas valstu pārstāvji augsti vērtētu ASV valdības atbalstu, lai Apvienotās nācijas apsvērtu genocidālās masu deportācijas un vispārējo satraucošo stāvokli Baltijas valstīs, sodot vainīgos un gandarot upurus viņu hēroiskā cīņā par brīvību un neatkarību.

Baltijas republiku pārstāvji saskata lielu uzmundrinājumu prezidenta Trūmena nosodītājos vārdos pret jauno komūnisma agresiju Korejā. Baltijas republikas 1940. g. palika vienas pašas, kad tās sastapās ar līdzīgu starptautiskās bezdievības aktu. Baltiešu tautas apsveic Korejas tautas kopējo aizstāvēšanos pret [illegible] Apvienoto nāciju [illegible] intervenci. Valsts izredzēs, [illegible] Baltijas tautas [illegible] pirmos bojājumus upurus atbrīvos.

„Šajā gadījumā un šodien, 23. gada dienā, kopš ASV atzina de jure Baltijas valstis, šo valstu akreditētiem pārstāvjiem ir gods griezt valstssekretāra kunga vērību uz augšā aprādītiem apsvērumiem un tanī pašā laikā tie uzskata par savu pienākumu, atkārtot savu uzvērtē protestu pret vēl turpinošos nelikumīgo un brutālo Baltijas valstu okupāciju no Padomju savienības."

Pēc memoranda iesniegšanās Baltijas valstu sūtņiem notika pusstundu ilga saruna ar viceministru Perkinsu, kas izteica gandarījumu par to, kā sūtņi novērtējuši amerikāņu politiku Korejā. Šī politika esot labākais pierādījums, ka ASV izturēšanās pret Baltijas valstīm paliks negrozīta. Jautājumā par Baltijas valstu nenormālā stāvokļa apspriešanu UN pilnsapulcē varējot dot galīgu atbildi tikai pēc sazināšanās ar departamentiem, kas ar šiem jautājumiem nodarbojas.

Pēc tam Baltijas valstu pārstāvji ierosināja vairākus konkrētus jautājumus, kas skar mūsu pilsoņu stāvokli trimdā un dažus priekšlikumus, kuŗus viceministrs solīja apspriest ar lielāko labvēlību.

Šis apmeklējums valsts departamentā pie ASV valstsvīra, kam noteicējs vārds Eiropas lietās, deva pārliecību, ka Baltijas valstu likteņa ASV nav aizmirsts un ka Baltijas tautu taisnīgās prasības tiks atbalstītas un izpildītas, kad pienāks laiks.

ASV prese sniedz Baltijas valstu sūtņu memoranda satura plašu atstāstījumu. Lietuvas sūtnis Žadeiķis žurnālistiem teica: „Mums bija lieliska saruna ar Perkinsu, kas bija laimīgs saņemt mūsu papīrus." Uz tālākiem žurnālistu jautājumiem Žadeiķis atbildējis, ka viņš nevar komentēt Perkinsa atbildes.

4,7 miljardu dolāru ārzemju palīdzībai un 100 miljonu dolāru Spānijai

Vašingtona (E). — ASV senāts šinīs dienās pieņēma likumu, kas paredz vairāk nekā 4,7 miljardus dolaru saimnieciskai un militārai palīdzībai ārvalstīm. Par šo summu senāts izšķīrās, kad bija noklausījies ārlietu ministra Ečesona un aizsardzības ministra Džonsona ziņojumu. Tai pašā dienā ar 65 pret 15 balsīm senāts piešķīra aizdevumu arī Spānijai. Līdzekļus Franko dos Eksporta un importa banka. Par pieņemtajiem lēmumiem vēl jāizšķiras tautas pārstāvju namam. Ja tas izdarītu kādus grozījumus, likumprojekts varētu iegulties kongresa apvienotajā komisijā.

ĶĪNAS KOMŪNISTI „SOLAS „ATBRĪVOT" ARĪ TIBETU

Pekinga (E). — Pekingas raidītājā šinīs dienās uzrunu ķīniešu tautai teica armijas virspavēlnieks un ministru prezidenta vietnieks ģenerālis Ču Tē. „Mūsu atbrīvošanas karš vēl nav beidzies. Mums jāatbrīvo vēl Formoza un Tibeta," deklarēja sarkanais ģenerālis. Prezidenta Trūmena pavēli 7. flotei aizstāvēt Formozu Ču Tē nosauca par agresijas aktu. Dienu vēlāk amerikāņu radio noklausīšanās dienestam Tokio izdevās uztvert kādu citu Pekingas raidījumu. Tibetiešu valodā nolasīta informācija, ka komūnistiskā Ķīna piedāvājusi militāru palīdzību Ziemeļkorejai. Šo piedāvājumu ziemeļkorejieši tomēr esot noraidījuši, pasvītrodami, ka pašreiz viņiem tā nav vajadzīga. Amerikāņu politiskās aprindas Pekingas raidītāja informācijai velti lielu ievērību. Vašingtonā pagaidām vēl nav skaidrs, vai šis palīdzības piedāvājums nav tikai jauns manevrs aukstajā karā. Der tomēr atcerēties, ka otra pasaules kara laikā divas korejiešu divizijas cīnījās Padomju savienības pusē. Korejas karaspēks tāpat savā laikā piedalījās arī Varšavas apšaudīšanā, kas notika pēc pirmā pasaules kara.

DŽONS FOSTERS DALLESS PATEICAS LNP

Dīna Ečesona ārpolitiskais padomnieks Džons Fosters Dalless LNP informācijas daļas vadītājam Lambergam adresētajā rakstā pateicas par viņam piesūtīto vēstuli un Latviešu nacionālās padomes 17. jūnija rezolūciju, kurā atkārtoti prasīta Latvijas atbrīvošana no Padomju savienības okupācijas un Latvijas brīvvalsts atjaunošana.

LATVIJA

Nr. 59 (403) 1950. g. 5. augustā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Mēs tuvojamies brīvībai

Tagad mēs varam ar vēl lielāku skaidrību sarēdzēt nākamos notikumus pasaulē. Tie, kas uzmanīgi klausījušies atbildīgo valstsvīru un karavadoņu runās, izsekojuši ienaidnieka un rietumu valstu ziņu dienestam un iegaumējuši komūnisma dinamikas likumus, zinās pateikt, ka nepaies ilgs laiks, kad kara darbība Korejā nobāļēs jaunu konfliktu priekšā. Jaunie notikumi jau būs daudz tuvāk mums un Latvijai, un tie ar savu lielumu aizsitīs elpu arī Eiropai.

Padomju savienības pēkšņā beznosacījumu atgriešanās Apvienoto nāciju Drošības padomē, kur tā meistariski un ciniski izlieto veto tiesības, ir ļoti slikta zīme. Turpmāk Drošības padome vairs nevarēs pieņemt nevienu lēmumu pret uzbrūkošo agresoru, bet katra pretakcija būs jāizdara atsevišķām valstīm vai valstu koalicijai. Nepanākusi ar Indijas premjēra Pandita Nēru starpniecību nacionālās Ķīnas izstumšanu no Drošības padomes, Padomju savienība nevis aiz vājuma vai labsirdības atgriežas Lēksaksesā, bet gan, lai izpildītu Kremļa politbirojā ilgi apsvērtā, bet tagad jau izpildīšanai nodotā agresijas kara plānu. Tagad, kad komūnistiskās armijas sakustējušās un vairs nevar apstāties, Jakovs Maliks atgriežas Drošības padomē ar bumbu padusē, lai saspridzinātu Apvienoto nāciju izpildu organu un Apvienoto nāciju kopējā spēka potenciālu. ASV zibenātrā reakcija Korejā ar bruņoto pretestību un Apvienoto nāciju mobilizēšanās trešajam pasaules karam nav vis apstādinājusi Kremļa izraisīto uzbrukumu brīvajai pasaulei, bet savās galējās konsekvencēs pamudina Padomju savienību aukstasinīgi turpināt savu nodomu īstenošanu atlikušās pasaules iekarošanai.

Rietumu pasaules sabiedriskā doma jau iegājusi kara orbitā. Mazais cilvēks jau prasa atombumbas lietošanu un komūnisma galīgu satriekšanu. Ar to Maskavas „miera propaganda", kam vajadzēja iemidzināt pasaules modrību pirms pēkšņās triekšanās uz priekšu, cietusi neveiksmi. Rietumu modrība pašreiz ir trauksmes stāvoklī.

Šis laiks nozīmē likteņīgu lūzumu arī latviešu trimdiniekiem. Mazās Latvijas sūrā, bet mierīgā dzīve beigusies. Mūsu mājokļos stiprāk nekā jebkad skan Latvijas taurētāja brīdinājums — mostīties un esi gatavs tēvzemei! Latviešu nacionālās padomes Švābu Gmindes sesijas lēmumi drošības jautājumā tad arī bija sauciens visiem latviešiem atvērt logus un ausis, lai modri klausītos Latvijas balsī. Tas bija mājiens mums visiem apkliusināt dzesu un stridīgu balsis, bet ieklausīties tanku un lielgabalu nemitīgā rībēšanā pa Latvijas ceļiem un čekistu lamu vārdos, aizcērtot cietumu vārtus aiz latviešu viriem un sievām. Mums jāzina, ka Latvija un Igaunija ir vismagāk nocietinātā territorija Austrumeiropā un tur plosās vienpadsmitgadīgais terrors. Tas nozīmē, ka tur ienaidnieks ceļ sev cietoksni nākamai cīņai uz dzīvību un nāvi. Bet tas būs brīvo latviešu kaujas lauks, uz ko mums jābūt sagatavotiem. Ziņas no Latvijas vēsti, ka sarkanie varmākas diendienā sludina karu ar rietumu valstīm. Karš Korejā radīsis mūsu dzimtenē jau pāragru brīvības tuvošanās vēsmu, kas izsaucis pastiprinātu terrora vilni un prasījis jaunus nevainīgus upurus.

Mūsu tautas liktenis izšķirsies tikai Latvijā. Pašā Latvijā tauta pretojas komūnismam pasīvi un partizāni aktīvi. Tiem nav citu domu un citu ilgu, kā brīva Latvijas valsts. Ja arī brīvībā esošie trimdinieki tikpat stipri piederētu tikai Latvijai un visas viņu domas un darbi būtu veltīti Latvijas brīvībai, tad tuvojošās briesmas un ciešanas mūs nevis baidītu, bet stiprinātu. Latvijas brīvību mums neviens nedāvinās, bet tā mums būs jāņem kara ugunīs un pašiem pirmajiem stāvot uz degošās Latvijas zemes. Lai nākamo dienu lielums liek mums visiem steigties palīgā tēvzemei, kaut arī mūsu pateicības dziesma brīvībai izskanētu drupās un kapsētās.

Maldās tie, kas emigrācijas zemēs baidās atklāti deklarēt savu uzticību Latvijai. Iespaidīgi ASV politiķi pateikuši, ka nākotnes cīņā atbalstāmi bijušo pārvietoto personu nacionālie centieni, jo tie vērsti pret komūnismu, kas apdraud arī ASV. Šodien prezidents Trūmens draudzīgi apsveic latviešu meiteni Daci un amerikāņu tauta ar simpatijām piemin Latviju krievu nošautās amerikāņu lidmašīnas dēļ, bet rīt jau Trūmens var prasīt no Padomju savienības Latvijas atbrīvošanu, kas jau tik simptomātiski ieskanējies ASV ārlietu viceministra Perkinsa diplomātiski uzmanīgajos vārdos mūsu sūtnim J. Feldmanim 27. jūlija ļoti svarīgajā sarunā. Arī Čerčils vēstulē latviešu trimdiniekiem pauž ticību Latvijas atbrīvošanai, kas ir atklāts mudinājums mums augstāk pacelt Latvijas karogu. Šodien Čerčils angļu tautas vārdā atzīst Latvijas pastāvēšanu de jure un izsaka uzticību Latvijas ministram K. Zariņam, rīt viņš jau var apsveikt Latvijas brīvvalsts valdību.

Mēs tuvojamies brīvībai un atgriešanās stundai. Bet mēs ar pārsteigumu konstatējam, ka mūsu pulkā ir tādi, kas paši netic Latvijai un savu neticību pauž tālāk citiem. Tie domā tikai par sen nebaudītām materiālām vērtībām un nedzird Latvijas taurētāja balsi. Bet mēs esam pārliecināti, ka dienā, kad aiz Jakova Malika muguras aizcirtīsies Apvienoto nāciju durvis uz visiem laikiem un kad Tālavas taurētāji Latvijas egļu galotnēs pūtīs kara taures, modīsies un ciņai celsies visi latvieši visās pasaules malās.

Un tad mūsu ceļš ies uz mājas pusi.

V. Lambergs

Ārzemnieki izceļas arī Vācijā

VĀCU ZEMNIEKI BRAUC 30 KM, LAI SALĪGTU DARBĀ BĒGĻUS

Kā vācu preses paustie uzskati par ārzemju bēgļu slinkumu un izlaidību bijuši nepareizi, to pierāda pašu vāciešu uzņēmumu vadītāji un lauksaimnieku „dzīšanās" pēc bēgļu nometņu ļaudīm, jo viņi konstatējuši, ka DP ir raženi un uzticami strādnieki. Pat no vairāk nekā 30 km attāluma uz Neištates nometni brauc vācu zemnieki, lai sezonas darbiem līgtu darba rokas.

Šogad sevišķi labi auguši zirņi un to novākšanā bēgļi „lesita" skaistu naudiņu. Muižu īpašnieki par centnera (50 kg) sazirņošanu maksāja 3—4 DM. Ir rekordnieki, kas 10 stundu darba laikā nopelnījuši 18 līdz 30 DM. „Bet tad ir jārauj, ka vai zaļš gar acīm," saka viens no viņiem. „Normālā tempā strādājot, 6 DM parasts dienas izpelņa."

Zemnieki ik vakarus lūdzot, lai nākot strādāt arī turpmāk — pupu, kartupeļu un labības ievākšanā. Darba pārvaldē, kā čalo, iestājies klusums, jo nav vairs darbos jānorīko. Bij. DP tik uzcītīgi, ka jau tūlīt pēc pusnakts nostājas tirgus laukuma malā un gaida atbraucam automašīnas, kas aizvedīs darbā. Jā, D-marka ir dārga . . .

Bet ne tikai lauksaimnieki ciena ārzemnieku darbu. Mūrnieku, galdnieku, kurpnieku meistari labprāt pieņem darbā ārzemniekus. Dažreiz pret ārzemnieku nodarbināšanu vienā otrā vietā Vācijā balsi paceļ arodbiedrības, kāpēc nepieciešami, lai ikviens strādājošais būtu kādas arodbiedrības biedrs. Biedrība vēl daudziem pavērtu iespējas atrast nodarbošanos. Tā lietuvietis R. jau kopš ilgāka laika strādā kādā lielā Šlezvigas-Holšteinas apavu rūpnīcā, latviešu drēbnieks Grēmicā ir piegriezējs, ukrainis M. jau divi gadi strādā atslēdznieku darbu slavenā Oldenburgas firmā utt. Visiem viņiem darbu atrast palīdzējušas arodbiedrības.

Edv. Erms

Laibs Doldmans mēģina ASV ievest 119 fotoaparātu

Laikraksts Laiks raksta, ka pēc Nujorkas avīžu ziņām nepatīkamu reklāmu Eiropas DP sagādājot kontrabandisti, kas ar DP transportiem ieved neatļautas mantas. Muitnieki pat ziņojuši, ka ir uz pēdām plaši organizētai kontrabandas akcijai. Arvien biežāk Nujorkas ostā atrodoties ieceļotāju kastes divkāršiem dibeniem un slēgtiem nodalījumiem, kur uzlieti foto aparāti un citas vērtslietas tūkstošiem dolaru vērtībā.

Muitnieki piebildušī, ka nerunā par atsevišķiem gadījumiem, kad ieceļotāji nezināšanas vai muļķības dēļ paslēpj vienu foto aparātu, ko būtu varējuši ievest bez muitas, ja vien to likumīgi būtu pieteikuši. Istie vaininieki esot personas, kas nepārprotami mēģinot iekontrabandēt preces tirdzniecības nolūkos. Piemēram Kalfuss mēģinājis noslēpt 180 priekšmetu 15.000 dol. vērtībā, Samuels Goldšteins slēpis mantas par 11.800 dol., Jākobs Osmians iebūvējis mantu kastē dubultsienu, bet Leibam Doldmanam bijušas 119 foto kameras un citi piederumi 8000 dol. vērtībā.

Hebrew Immigrant Aid Society izgalvojusi Chaimu Kalfusu no aresta līdz tiesas dienai, pie kam organizācijas pārstāvji izteikuši izbrīnu, ka DP nezina ASV muitas noteikumus, kaut gan HIAS atkārtoti brīdinājusi savas Eiropas pārstāvniecības, lai tās cenšas kontrabandas mēģinājumus novērst.

Lielo notikumu atskaņas ASV

ASV valdības izziņotie soļi mobilizācijai un kara rūpniecības veicināšanai pēdējā laikā ietekmē arī ieceļotāju likteni. Jūtams, ka preču cenas pamazām kāpj un grūtāk iegūt kredītu veikalos, lai kaut ko iegādātos uz nomaksu. Paredz arī, ka palielināsies nodokļi un sašaurināsies dzīvokļu būvniecība un luksa preču izvēle brīvajā tirgū. No pārtikas precēm visvairāk gadārdzinājusies gaļa, bet paredz arī, ka celsies cena cukuram, kafijai, augu eļļām un konserviem. Tāpat sagaida cenu celšanos kokvilnai, vilnas un zīda drānām, kā arī ādām un apaviem.

Valdība paziņojusi, ka, apstākļiem saasinoties, iespējama cenu normēšana un būvniecības sašaurināšana, pirmā kārtā ierobežojot kreditus jaunbūvēm.

Latviešu karaviru likteņis pie Dancigas

Tikko no Padomju savienības atgriezies vācu kara gūsteknis stāsta: 1945. g. sākumā Dancigas apkaimē nokļuvām krievu gūstā. Līdz ar mums, vāciešiem, šo rūgto likteņa kausu vajadzēja tukšot ap 20 latviešu leģionāriem, kas bija piedalīti mūsu vienībai. Astoņas dienas badojāmies, ja par ēdienu neskaita koku mizas un slāpju dzesēšanai pasniegto ūdeni. No armijā dienējušiem tūlīt atdalīja SS vienību karavīrus. Pēdējiem pieskaitīja arī latviešus. Tiem sākās īstais pārbaudījumu laiks, ko tikai retais izturēja. Tos dzina nemitīgā darbā, un sargu šautenes klaudzēja uz viņu mugurām.

Pirmajā jūnija svētdienā — atceros, kā šodien — nošāva 9 latviešu karavīrus. Kāds leģionārs, nevarēdams paciest necilvēcīgās mocības, bija pretojies sargam. Sekas bija visu to latviešu nošaušana, kas kaut kā bija izrādījuši pretestību boļševikiem. Ar vācu SS vienību karaviriem apgājās nesalīdzināmi labāk. Daļa viņu tagad ir austrumu joslas „tautas policisti," bet latvieši no Dancigas elles dzīvi neizkļuva.

Augustā mūs aizsūtīja uz Kijevu, kur vienā grupā strādāju ar kādu latvieti no Ventspils.

E. M.

Nometņu dzīve

NEIŠTATES nometnes komitejas sasauktajā iedzīvotāju kopsapulcē no apm. 700 tautiešiem piedalījās tikai 80. Nebija ieradušies pat revizijas komisijas pārstāvji, tā kā viņu ziņojums izpalika. Tāpat nav saprotama nometnes iedzīvotāju mazā interese par savu labklājību, jo kopsapulce bija izziņota, lai norādītu iedzīvotājiem, kā jārīkojas, kārtojot savas lietas vācu pārvaldē.

HEILIGENHAFENAS tbc sanatorijā ārstējas ap 30 latviešu. Viņi ļoti sajūt brīvu līdzekļu trūkumu, jo dažkārt nav pat naudas frizierim, lai nogrieztu matus. Līdzīgā stāvoklī atrodas slimie arī citās vācu slimnīcās. Būtu jāvēlas, lai nometņu komitejas vai citas organizācijas padomātu, kā palīdzēt šiem likteņa piemeklētajiem tautiešiem un viņu neapskaužamo stāvokli atvieglinātu. Vācu bēgļu organizācijas šajā ziņā var rādīt mums ļoti labu priekšzīmi.

Parstāvības vēlēšanas Dānijā

Dānijas latvieši šinīs dienās gāja pie urnām vai izmantoja pastu, lai ievēlētu savus pārstāvjus Dānijas latviešu apvienības prezidijā. Vēlēšanās piedalījušies pāri par 60 proc. balstiesīgo tautiešu, prezidijā ievēlot rakstnieku Valdemāru Dambergu un skolotāju Alfrēdu Apsīti. Abi minētie kopā ar apstiprināto Dānijas latviešu pārstāvji Dr. O. Evaldsonu sastādīs apvienības prezidiju.

Uz tādu pašu kvalifikāciju pretendē arī bij. latviešu pārstāvis Dānijā V. Briedis un savā laikā delegātu izraudzītie prezidija locekļi, dibinoties uz apstākli, ka viņi Latviešu apvienību Dānijā reģistrējuši dāņu iestādēs kā biedrību. Pēdējā prezidija locekļu vēlēšanas izziņojusi augustā.

Viss minētais rāda, ka kompromiss tautiešu nogrupējumos Dānijā nav rasts un jomojām turpināsies savstarpējā sabiedrības vadītāju apkarošanās, ko jau atspoguļo divi rotēti biļeteni, kuriem abiem par izdevējiem parakstās Latviešu apvienība Dānijā.

J. V.

29 astoņdesmitgadnieki Farelē

PIRMAIS VECO ĻAUŽU MĪTNES KORIS VĀCIJĀ

Fareles 970 iemītnieku skaitā ap 430 latviešu, no tiem 30 slimo un nevarīgo, kas novietoti vietējās ambulancēs, Hānas un citās slimnīcās. Pārējie, izkaisīti pa bloku telpām, apkalpojas paši un tiem palīdz arī līdziemītnieki. Vēl joprojām pastāv grūtības pie produktu saņemšanas, kur nevarīgiem ilgi jāstāv rindā. Veļu kādai mazai daļai apmazgā slimnīcas apkalpe, bet pašreiz ierīko veļas mazgātuvi. Apavu un drēbnieku darbnīcu nav, bet šūšanas darbnīca latviešiem iekārtota ar draudzes un komitejas privātu ierosmi, lietojot pašu šujammašīnas. Darbnīcu vada draudzes dāmu komitejas priekšniece A. Šmēdiņa.

Puse iemītnieku ir ģimenes cilvēki, bet otra puse — vieninieki, viss vairums bez piederīgiem un apgādiekiem. Līdz 60 g. v. tikai 42, no 60—70 — 206, no 70—80 — 149, bet pāri astoņdesmitiem — 29, no kuriem četru dēļu — Lāčplēšu mātei Edei Blauai no Taurupes un žurnālista P. Ašmaņa mātei Ievai no Koknese — 92 g. Iekšējos algotos darbos strādā 2 vīrieši un 7 sievietes, kam tagad darbs uzteikts. Emigrācija maz sekmējas un 3 mēnešu laikā uz Angliju un Kanadu izbraukušas 2, uz Austrāliju — 3 personas. Jūlijā izbraucēju skaits pavairojies. No mītnes atpakaļ uz citām nometnēm pārsūtīti 47, kas savā laikā stipri uztrauca. Salaulājušies divi pāri, bet miruši 9.

Jaunums ir draudzes koris, kura 35 dalībnieku sastāvā daudz vecu, dziesmā rutinētu spēku. Koris piedalās dievkalpojumos, ka arī citos sarīkojumos un pavada aizsaules ceļos aizgājušos. Koris pašreiz gatavo dziesmas turpmākajiem sarīkojumiem.

Bez komitejas, kas pēc špākenbergiešu ierašanās pārvēlēta un darbojas ar A. Libertu un J. Būmani priekšgalā, nodibināta arī DV nodaļa. Pirmajā tās sarīkojumā referēja Cēsu kauju dalībnieks lāčplēsis J. Būmanis un rakstnieks P. Gruzna nolasīja par šiem notikumiem īpašu stāstu. Referātus mītnē vēl lasījuši Dr. phil. A. Klepers, B. Liepiņš un G. Kinstlers. Rakstnieks P. Gruzna apsolījies sarīkot literāru vakaru.

Fareles vecajo saimi bieži iepriecinājuši viesi. Sevišķi neaizmirstama palikusi Eversburgas invalīdu saimes viesošanās. Tagad vecie lolo nodomu ierasties Eversburgā ar savu sarīkojumu.

E. Līcis

Svarīgi sakari ar vāciešiem

Plašākā sabiedrība citās zemēs, arī vācieši, nav diez cik informēti par mūsu nostāju politiskā ziņā. Tāpēc ļoti svarīgi palicējiem Vācijā uzņemt sakarus ar vācu austrumu bēgļu organizācijām. Viņas ne tikai var mūs atbalstīt cīņā pret komūnismu, bet arī konkrēti vienā vai otrā gadījumā uz vietas reālizēt savu nostāju praktiskā izrīcībā.

Tā šinīs dienās Neištatē ārzemju un vācu bēgļi sekmīgi boikotēja kādu nometnes tuvumā esošu laikrakstu un žurnālu kioska īpašnieku, kas bija atļāvies deklarēties, ka viņš gaida tautas policistus un austrumu joslas padomju funkcionārus, kas „visai Vācijai dotu īsto brīvību". Par kioska īpašnieka nostāju un rīcību vācieši nolēmuši ziņot savām organizācijām un arī baltiešu bēgļu komitejām, tai reiz mēģinātu savaldīt savus komūnismam simpatizētājus tautiešus.

KOMŪNISTU AĢENTI RĪKOJAS

Igauņu sabiedrība Stokholmā uztraukusies par kādu faktu, kas no jauna apliecina komūnistu aģentu rosību bēgļu starpā. Kādā naktī pāris igauņu, pastaigājoties pa Stokholmas ielām, izdzirdusi moderna 5-stāvu nama dzīvoklī skanam padomju dziesmas un laimes vēlējumus padomiu Igauniiai un Korejas komūnistiskajiem cīnītājiem. Apstākļus tuvāk noskaidrojot, atklājies, ka minētā namā dzīvokli īrē padomju pilsoņi Rotovs un Šemitjevs, kas ir padomju sūtniecības darbinieki, un ka tur notikušas svinības padomju režīma 10 gadu atzīmēšanai Igaunijā.

Svinībās un ar to saistītā iedzeršanā piedalījušies arī daži Zviedrijas igauņu kolonijas pārstāvji, par kuriem pastāv noteiktas aizdomas, ka tie ir vairāk vai mazāk izteikti padomju aģenti. Jādomā, ka tādu netrūkst arī latviešu vidū, jo padomju spiegu darbība Zviedrijā ļoti dzīva.

VĒRSĪSIES PRET IECEĻOTĀJU IZMANTOŠANU

Nujorkas štata DP komisija paskaidrojusi, ka turpmāk ar lielāku bardzību vērsīsies pret visiem, kas gribētu ekspluatēt DP ieceļotājus, īpaši pret dažām mazākajām organizācijām, par kurām ir aizdomas, ka tās atbalsta ieceļošanu, lai izmantotu DP, maksājot tiem pārāk zemas algas. Turpmāk mēģinās vairāk ieceļotāju novietot laukos, kur trūkst darba spēka. Līdz šim štats uzņēmis ap 48.000 DP, no kuriem 60 proc. novietoti darbā.

JAUNI NOTEIKUMI PAR INVALIDU RENTĒM

Bonnas valdība pieņēmusi likumu par invalīdu, austrumu bēgļu un bij. profesionālo karavīru pensijām. Invalīdiem un atraitnēm blakus pamatrentei paredzēta īpaša izlīdzinājuma rente (Ausgleichsrente), ko gan izmaksās vienīgi tad, ja darba spēju zaudējums pārsniedz 50 proc. Pamatrente sākas jau ar 30 proc. darba spēju zaudējumu un noteikta us 10 DM, bet sākot ar 50 proc. darba spēju zaudējumu var saņemt pamatrenti 25 un izlīdzinājuma renti 40 DM. Ja darba spējas zaudētas 100 procentīgi, pamatrente ir 75 un izlīdzinājuma — 90 DM mēnesī. Atraitnēm pamatrente noteikta 40 DM, bet, ja nav bērnu un pašā atraitnēm mazāk par 40 g., tā samazināta us 20 DM. 40—50 g. v. atraitnes, ja tām ir bērni, bez pamatrentes vēl saņem izlīdzinājuma renti — 30 DM, bet pāri 50 g. v. — 50 DM. Attiecīgi regulētas arī bāriņu rentes.

PAZIŅOJUMS

Latviešu korporācijas Fraternitas Metropolitāna prezidijs tagad atrodas ASV, Vašingtonas štatā. Sarakste adresējama Ugam Albertam, 804 N., „I" (Eye) Street, Tacoma 3, Wash., USA. Turpat iegūstamas arī organizācijas locekļu adreses, kā arī ziņojama dzīves vietas maiņa. Korporāciju pārstāv: Zviedrijā A. Ķergalvis, Bondegatan 62, Dnb, c/o Nilsson, Stockholm, SO, Sverige; Austrālijā — A. Lūkins, C. I. C. Bathurst, N. S. W., Australia; Anglijā — A. Ozols, Latvian Hostel Lightcliffe, Halifax, England; Vācijā — A. Zakss, (14a) Esslingen/N., Fabrikstr. 36, I. T. Š., IRO.

VĒSTULES REDAKCIJAI

KURP EJI, LATGOLA?

Pēc rūpīgas sekošanas laikrakstam Latgola, tur paustām domām un tendencēm, katram sapratīgam latvietim, Latgales dēlam un meitai, jāpaceļ sava balss pret nemitīgo naida kūdīšanu un Latgales šķelšanu no pārējiem Latvijas novadiem. Mazs piemērs lai būtu 167.—168. Latgolas numurā ievietotais L. Latkovska raksts Vacos latvišu tradicijas.

Domājams, nezināšanas dēļ L. šai rakstā pielaidis daudzas aplamības. 13. gs. kristīgo ticību mūsu senčiem uzspieda ar uguni un zobenu, tāpēc par tās ņemšanu tajā laikā nevaram runāt. Vēsturi tolaik, ka kristīgo ticību pieņem pēdējos trīs vai četrus gadsimtos.

Runājot par latviešu tautas tradicijām, vispirms jārunā par pagāniskajām, jo tīru latviešu tautas kristīgo tradiciju tikpat kā nav. Tās visas ir svešas tradicijas, baznīcas uzspiestas. Autoram taisnība, ka „Tauta, kas nemaina savu drīzes vietu, ir ļoti konservātīva un leviesušās tradicijas paliek uz paaudžu paaudzēm." Kristīgās baznīcas cenšanās iznīdēt latviešu tradicijas neguva panākumus un visspilgtāk tās saglabājās Latgalē un Rietumkurzemē, kur katoļu baznīcas iespaids bija dominētājs.

Varbūt L. varētu nākt klajā ar jaunizgudrotajiem dieviem Latvijas brīvvalsts laikā, jo tautai tie vēl nav zināmi. Ka senās latviešu dievības pazina arī katoliskajā Latgalē, liecina tautas dziesmas, kas daudzina ir Laimu, ir Zemes māti (ir māmeņa ar Laimeni Par pogolmu runodama; Lyudz māmeņa pie Laimenis Bērneņam lobu myužu).

Pāris L. minēto piemēru par katolisma atspoguļojumu latviešu literātūrā ir daudz par maz, lai varētu runāt par tā iespaidu latviešu literātūrā. Liekas, ir pats pēdējais laiks no sveštautām aizņemtos vārdus, kuŗus latvieša mēlei grūti pat aptuveni pareizi izrunāt, apmainīt pret latviskiem. Ir pārāk daudz Dropisiavu, Stapiskavu, Boleslavu, Vladislavu, Ambroziju, Klementīnu, Fillmonu, Salimonu, Jezupatu utt.

Ora et labora nav kristīgās baznīcas sakāmvārds, bet gan pagāniskās latīņu tautas, radies labu laiku pirms Kristus dzimšanas.

Terēze Juzupāne,
Lidsā, Anglijā.

MATERIĀLISMU VAI LATVISKU SIRDSDEDZI?

Šo vēstuli ierosināja karš Korejā. Tas satrauca arī daža latvieša domas, no Korejas notikumiem secinot varbūtējus tālākus sprādzienus visās pasaules malās.

Kādu rītu, braucot uz darbu, sarunājos ar mūsu tautieti, latviski noskaņotu bijušo cīnītāju. Spriedām, ka jaunas vispārējas kara eksplozijas gadījumā varbūt reiz atkal tiksim mājās, kaut tas arī būtu pēc gadiem. Mans draugs atbildēja, ka maz tad vairs būs mājās braucēju: „Iedzīvosimies Austrālijā un te paliksim. Mājās viss būs izpostīts, zeme pilna kriešiem un nezin vai dabūsim atpakaļ arī savus īpašumus."

Tātad — labāk palikt pārticīgā svešatnē, nekā uzņemties grūtības dzimtenē! Tā domā daudzi, kaut dažs labs vienkārši nevēlas atklāti atzīties, ka viņam mājās braukšanas jautājums neeksistē.

Liekas, ka latviešu tautas labākā daļa tomēr palikusi dzimtenē. Vairāk vai mazāk droša dzīve ārpus savas zemes ļēnām, bet droši darbojas tautiskās apziņas iemidzināšanā. Ļoti žēl, taču visātrāk, liekas, iemigs mūsu jaunatne.

K. Garais,
Tasmānijā, Austrālijā.

LATVIEŠU SMĒĶĒTĀJAI

Ak smēķētāj, latviešu meitenīt,
Kam negribi nelaimi pamanīt:
Vai nejūti, kā nobāl tev vaigi,
Ka pašai to redzot kļūst baigi?
Tu neesi vairs malga un koša,
No tevis plīst tabakas oža.
Tavs vainadziņš dūmos ir tīts,
Tavs tikums ir aizdomās vīts,
Un tava latviskā stāja
Kļūst tabakas reibumā vāja.
Tā zaudē tu visu, kas cēls,
No tevis bēg laimes tēls.
Šis netikums dzīvi tev graus
Un dziļāki nelaimē raus,
Līdz dzīve tev nesīs tik gaudas,
Kā sekas no tabakas baudas.

P. Stārcs

Kapu svētki Bostonā

VĒSTULE REDIKCIJAI NO ASV

60 gados, kopš latvieši staigā Bostonas ielās, viņu valoda dzirdama ne tikai straujajā lielpilsētā, bet arī tās klusajā un vēsturiskajā kapu kalnā — Ģetsemenē. Te atdusas ap 300 latviešu un tās būs lielākās latviešu kapenes Amerikā. Starp frančiem, vāciešiem, angļiem Ģetsemenē iedzimi latviešu nodalījumi, gan arī atsevišķi kapakmeņi. Uz kāda akmens, netālu no kapsētas dibinātāja latviešu valodā rakstīts: „Uz redzēšanos rītā!" Turpat arī dus Oša, Vērnieka un Klepa ģimenes locekļi, kaut arī viņu uzvārdi angliskoti. Kapi ir tīri un uzkopti, bet tajos ir cita kārtība nekā mūsu dzimtenē. Te nav kapu kopiņu, bet līdzens zāles mauru, pār kuru paceļas tikai plāksnes vai citas kādas piemiņas zīmes.

Arī daži jaunatbraucēji, kam dzīves pavediens pārtrūcis, atdusas šai kapu kalnā, kur smilts ir balta, bet tomēr nav dzimtenes smilts. Ģetsemenes kapi ir Amerikā slaveni, jo tie atrodas uz vēsturiskās Bruka farmas laukiem. Bruka farmā, par kuru mācās bērni visās skolās, veidojusies ASV armija un uz ideāliem pamatiem kādreiz darbojās pirmā „komūna" vairāku Harvardas profesoru vadībā. Tagad te bāriņu nams, kur savā laikā Amerikas latviešu tēvs J. Siebergs iespieda Amerikas Vēstnesi un citus izdevumus.

23. jūlijā māc. K. Selmera draudze Bostonā rīkoja kapu svētkus. Tajos ieradās ap 250 tautiešu no Bostonas un apkārtnes — „jaunie" un „vecie". Viesos no Ņujorkas bija māc. Zariņš, kas teica spredīķi, uzsvērdams, ka „Mēs esam nākuši visi no vienas zemes, mums ir viena valoda, ticība un cerība." Dievkalpojums notika tiešā kapos, bet nelielā birzē, kur šādiem gadījumiem sacelti soli. Starp dievlūdzējiem redzēja prof. Laimiņu, Amerikas latviešu tēvu — J. Siebergu, ALTS priekšnieku O. Blūmīti, red. J. Porieti, Bostonas latviešu palīdzības biedrības priekšnieku A. Stoni uc. Kāda tautiete sacīja: „Te guļ latvieši, kas dzimteni atstāja, bēgot no cariskās, gan arī boļševistiskās Krievijas. Un ja jāmirst svešumā, tad šī vieta ir visskaistākā atdusai, jo te jau trūd mūsu senču kauli un dzīvais latvietis satiekas ar mirušo."

Dorčesterā, jūlija beigās.

Osvalds Akmentiņš

Citur bosi — mums kugi

CIEMOS PIE LATVIEŠU PURVA STRĀDNIEKIEM SMOLANDĒ

Ērtais Zviedrijas dzelzceļu autobuss agrā rīta stundā rauj mani aizvien dziļāk Rietumsmolandē. Līkumotais ceļš ved cauri biezieņ egļu un priežu mežiem, kuŗus nokalnēs nomaina skabarži un bērzi. Vēl tālāk uz dienvidrietumiem ceļš kļūst taisnāks, izbeidzas pelēkā laukakmens piesētie izcirtumu džungļi, kas mudž no melnajām odzēm, un pavīd klajums. Un turpat ir arī mana brauciena mērķis lielais Anderstorpas purvs, kuŗā starp daudz citu tautu pārstāvjiem strādā arī latvieši.

Strādnieki jau sākuši pulcēties. Dzirdu skaļas igauņu balsis, dāņus

Mūsu tautieši apkalpo kūdras mašīnu.

un norvēģus. Pavīd kāda izteiksmīga, tik daudz redzēta mongoļa seja. Pēdējais ar savu valodas biedru krievu, protams, tin machorku. Turpat ir arī latvieši. Viens pēc otra tie ierodas ar savu velosipēdu no tuvākām vai tālākām dzīves vietām.

Kad stādos priekšā, vīru sejas kļūs nopietnas un pauž nepatiksmi. Izrādās, ka pirms kāda laika pašiem bijušas nesaskaņas. Radušies latvieši, kas sākuši viens otram „zāģēt" un ķildojušies savā starpā, kuŗš tiks „kuga" vietā. Toreiz brīva bijusi viena priekšstrādnieka vieta un tā kā latviešu purva strādniekiem ir laba slava un arī zināmas izredzes avansēties, sākušās nesaskaņas, kas atbalsojušās pat Zviedrijas latviešu presē.

Kad vairākkārt apgalvoju, ka mans uzdevums ir rakstīt par latviešu dzīvi un darbu Zviedrijā, nevis meklēt nesaskaņu iemeslus un sensācijas, lieta var iet, un, mēs sākam ceļu uz pašu purvu.

Zviedrijā kūdru kā kurināmo sāka izmantot tikai kara laikā, un pēckaŗa gados produkcija pamazām samazināta. Bet patreiz, šķiet, ir atkal tā, ka vienu otru „zelta bedri" vajadzēs sākt apstrādāt. Kas zin', kas būs?..

Es saku „zelta bedri", jo patiesi, neviens vien latvietis Zviedrijā ticis pie turības, Smolandes kūdras purvos strādādams. Bet tas prasījis neizsīkstošu enerģiju un neaprēķināmū litru skaitu padzēriena, lai šo sezonas akorda darbu izturētu. Daudzi mēģinājuši un arī izturējuši, bet ir daudz arī to, kam ar smagu sirdi bijis jāatsakās. Jo kam gan nav vēlēšanās algas dienā ar smaidu izkvitēt 1500 kronas kā mēneša atalgojumu, kas kvalificētā fabrikas darbā nopelnāms divu mēnešu laikā!

Darbi purvā ir daudz un dažādi un katra katēgorija prasa zināmu veiksmi, kādēļ uz jaunatnācēju vienmēr skatās greizi. Tādēļ katra grupa turas kopā un cieši piekopj veco, atzīto sistēmu: viens par visiem, visi par vienu. Ka katrs virs veic savu noteiktu uzdevumu, var pārliecināties, vērojot tos darbā.

Rakšana parasti notiek ar mašīnām, bet bieži jālieto arī lāpsta. Mašīna jēlo masu sapresē un tā sadalīta uz metru gariem dēlīšiem, tiek pa „līnāni" jeb slidošo lentu, nogādāta tālāk uz žāvēšanas vietu. Še kūdra ar veiklu roku jānocej un jānogāž zemē, dēliti paturot rokās. Normāli katrs cilvēks, kuŗu pie nocelšanas ir apm. 6, noklāj līdz 2500 dēlīšu dienā. Katrs dēlītis ar kūdru sver 30 kg. Viegli aprēķināt, cik tonnu viens vīrs savās rokās dienā pārcilā. Šis ir grūtākais no visiem purva darbiem, kuŗu tomēr izturējuši daudzi agrāk fiziska darba nestrādājušie.

„Sākumā bija grūti. Vakaros sāpēja katra locītava un rokas dega kā ugunīs, bet tagad jau pierasts," skaidri un vienkārši liecina tautsaimnieks V., kam ģimene ar piecām galvām.

Pie transporta darbiem sastopu bij. Valtera un Rapas vairumnodaļas vadītāju T. „Nevaru iejusties fabrikas darbā. Te ir svaigs gaiss, bez tam arī izpelņa daudz labāka, kaut darbs nav no vieglajiem," viņš saka.

Ja atliec muguru un ar plaukstu pie acīm veras pusdienas saulē virmojošajā klajumā, kas stiepjas desmitiem kilometru tālu, tad redz ļaudis, kas kā skudras kustas ražu ievācot. — Tur vīri kaparbrūnām mugurām un tur līkājas arī sievas baltiem lakatiņiem un bērni. Jā, ir veselas ģimenes, kas strādā purvā. Vīrs sāk parasti sešos rītā, ap brokastlaiku nāk sieva, kas strādā pie kūdras klājiena apgriešanas vai kraušanas. Ja ir bērni, tie var palīdzēt, bet mazos palaiž turpat grāvmalā, lai rotaļājas. Ēdienu reizes ietur turpat zem klajas debess.

Kad vīrs beidz darbu pie mašīnas, tad viņam ir tikai pusdiena, jo pēc tam jāiet palīgā sievai. — „Jāierauj, jāierauj, kamēr vēl saulīte spīd".... Tas ir mazrunīgo purvinieku parastais teiciens. Strādā un pelni, cik gribi, bet par to, protams, jāmaksā arī augsti nodokļi. Vēl otras raizes ir, — kā vakarā atšķirt savus bērnus no citiem? Tie visi kūdrā novārtījušies vienādi!

Anderstropas, Gislavedas un Bredarīdas purvi paņēmuši daudzu latviešu spēkus un sviedrus. Bet daudz ir arī „izrakts". Un Dievs vien zin', cik vēl bagātības neizraus!...

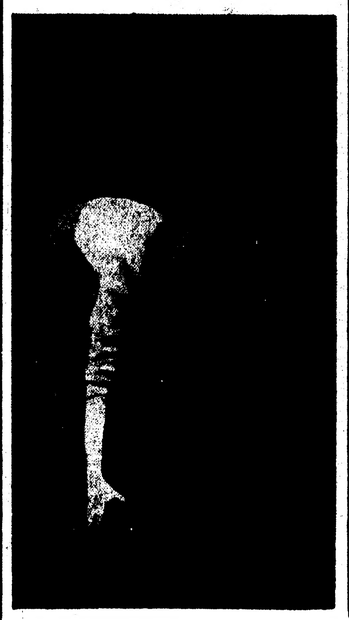

Latviete Valentīna A. strādā kūdras purvā un krāj naudu ceļam uz Kanadu.

Zviedrijā, jūlija beigās.

V. V.

Lietus, kaŗš un čarlstons

SIDNEJAS PIEZĪMES

Eiropā dažkārt gaužam aplami runā par Austrālijas ziemu. Ļaudis tur staigājot cauru gadu kaili, slēpjoties palmu paēnās, lietus esot reta parādība, un, ja ilstot, tad austrālieši priecājoties kā mazi bērni. Mētelus redzot tikai mūzejos. Varbūt Austrālijas ziemeļos tā arī ir, bet Sidnejā gan nē. To var pajautāt mūsu pašu ļaudīm.

Slēpotājs Kurts Liberts, kas strādā Litgovas ogļraktuvēs, saka: „Zilajos kalnos ziemas rītos temperātūra zem nulles. Ledus kārtiņa pārklāj ūdeņus un sarma sedz zemi." Bij. Eslingenas nometnes iemītnieks Jānis Kalnītis, kas tagad dzīvo un strādā Grētas ģimeņu centrā: „Mans auto ūdeni un dubļus vien redz." Korbachas IRO kādreizējais darbinieks Alberts Auniņš: „Jau veselus 3 mēnešus netieku pie savas mājas būves. Katru brīvdienu līst." Aktieris Viliberts Štāls un basketbolists Jānis Sproģis nedēļas beigās no Sidnejas vienmēr dodas pie ģimenes, kuŗas mīt 40 jūdžu attālajā Skaivillē. Kad bija iestājies plūdu periods, 5 jūdzes no Skaivilles ceļš izrādījās galigi izmircis, autobusu satikšme pārtraukta, un abi uzticīgie ģimeņu tēvi ceļu veica kājām, daŗreiz nobridušies dubļos līdz jostas vietai.

Tāda šogad ir Sidnejas un apkārtnes ziema. Un ko saka austrālieši? Protams, viņi noskumuši. Veci ļaudis un laikraksti gadiem neatceras tādu laiku, kad 6 dienas un vairāk no vietas līst. Izpalīek izbraukumi, zirgu skriešanās svētkos skatītāju mazāk un namamātes nobažījušās, ka atkal pasugstināsies sakņu cenas. Kas vainīgs? Lietus un meteoroloģiskais birojs. Pēdējais jau kļuvis par Sidnejiešu apsmiekla objektu. Birojs ik pāris dienas sola slītu sauli un skaidras debesis, taču veltī! Arī Sidnejas „Barloti" nav laimējies būt nemaldīgam...

Melnas cūkas un tomati kiršu lielumā

VĒSTULE NO ANGLIJAS PAR KARALISKO LAUKSAIMNIECĪBAS IZSTĀDI OKSFORDĀ

Oksfordas novads pieder pie priekšzīmīgākiem Anglijas lauksaimniecības rajoniem. To pilnam apliecināja arī grandiozā izstāde, kas notika Oksfordā jūlija sākumā un kuŗu apmeklēja arī LBL lauksaimniecības sekcijas dalībnieki.

Plaši izstādē reprezentējās mēchanizētā lauksaimniecība, sākot ar motorizētiem sakņaugu kaplētājiem līdz kūlīšu sējējiem un elevātoriem. Sevišķu interesi saistīja siena žāvētāji, kas zaļo zāli īsā laikā izžāvē un pēc vajadzības arī sasmalcina un sapresē sīkos rullīšos, kas dod iespēju vērtīgo lopbarību ilgāk uzglabāt un vieglāk transportēt. Ne mazāk interesanti dažādie elevātori, kas arvien vairāk ieviešas lauku saimniecībās, atbrīvojot strādniekus no smagā celšanas darba. Tāpat motorizēts zāles plāvējs, kādu varēja redzēt īai izstādē, liekas, būtu ļoti noderīgs mūsu mazajām un vidējām saimniecībām apstākļos, kādus mēs varam viegli iedomāties, kad Latvija būs atbrīvota. Vispār, angļu lauksaimniecība strauji mēchanizējas, un zemkopības ministrijas plākāti rāda, ka divu gadu laikā angļu lauksaimnieki iegādājušies ap 64.000 traktoru un pāri 21.000 slaucāmo mašīnu.

Pēdējo izveidojumā gūti jauni un radikāli uzlabojumi. Piens no slaucenēm pa slēgtu vadu automātiski nonāk dzesētājā un pēc tam transporta kannā, slaucēju pilnīgi atbrīvojot no slaukšanas un piena apkopšanas darba. Šaprotams, komplicētā iekārta prasa ļoti rūpīgu tīrīšanu un mazgāšanu.

Mājlopu stendos redzēja visdažādāko un slavenāko liellopu, zirgu, aitu, cūku un mājputnu sugu pārstāvjus. No liellopiem apmeklētāji sevišķi apbrīnoja izcilos īsragu un aberdīnu gaļas un augstražīgos džersejas, frīzu un kerijas sugu piena lopus, kā arī peršerona zirgus. Prieks redzēt arī šropšīras, hempšīras un safolkas aitas un varenās baltās un melnās cūkas. Puķu stendos sevišķi izcēlās apbrīnojamās neļķu rindas, visdažādākās krāsu un smaržu niansēs, kuŗas izstādījis A. Bross, kas pamatoti reklamējas par slavenāko neļķu audzētāju pasaulē. Totiesu ar rožu un orchideju kopējiem, šķiet, tīri labi varētu sacensties mūsu pašu tukumnieks Krauze. Augļu un sakņu nodaļā kā ūnikums jāatzīmē dzeltenas krāsas tomāti un pundurtomāti apm. ķiršu ogu lielumā.

Ievērojot saspīlēto politisko stāvokli, armija šai skatē demonstrēja dažādus ieročus un to darbību.

Dr. agr. E. Dambis

Blakus amerikāņiem cīņā pret sarkanajiem ziemeļkorejiešiem pirmie palīgi bija austrālieši, kuŗu gaisa spēki kaŗo Korejā. Austrāliešu 77. iznīcinātāju vienībā puse esot sidnejiešu. Daudzi no tiem jau guvuši amerikāņu augstāko atzinību.

Kaŗa sākumā Sidnejas strādnieks vēl šaubījās par vajadzību iejaukties Korejas notikumos. Komūnistu rokaspuiši sprieda — Menzija valdība esot fašistiska. Stāvoklis mainījās pēc Austrālijas strādnieku partijas oficiālās nostāšanās valdības pusē. Jaundienvidvelsas pavalsts strādnieku partijas vadītājs Fergusons atklāti pateicās, ka Pad. savienība ir agresore. Tā strādnieki redzēja, ka viņu pašu vēlētie pārstāvji pievienojas valdības rīcībai Korejas jautājumā. Kad austrālieši aicinās, viņš atkal „stāsies savas armijas rindās.

Komūnisti pagaidām kontrolē trīs lielas Sidnejas arodbiedrības — ostas strādniekus, jūrniekus un ogļračus. To vadītāji aicina streikot, lai kavētu Japānā stacionēto austrāliešu kaŗavīru apgādi. Pēc pēdējām ziņām sarkano stāvoklis šais arodbiedrībās tomēr vairs nav stabils. Jūrnieki, kuŗu rindās ir daudzi otrā pasaules kaŗa cīnītāji, nevēlas kļūt valsts nodevēji. Ogļračiem, šķiet, apnikuši rēgulārie streiki, cīņas uzsaukumi un jo sevišķi viņu vadītāja pastāvīgie Maskavas apmeklējumi. Viskreisākā ir ostas strādnieku arodbiedrība.

Kāds mazs epizods spilgti apliecina valdības iecietību pret šiem sarkanajiem. Sidnejas ostā izbraukšanai uz Japānu bija sagatavots preču tvaikonis Changto. Vairs vajadzēja iekraut tikai dažas mašīnu daļas. Ieradās arodbiedrības pārstāvji, labi pazīstami komūnisti, un aizliedza strādniekiem turpināt darbu, jo preces veda austrāliešu aviācijas 77. iznīcinātāju vienībai, kas cīnās Korejā. Pēc 36 stundu tiešīanās 2 viri dažās minūtēs kastes iekrāva tvaikonī, taču izbraukšana no Sidnejas atkavējās par 2 dienām.

*

Holivudā atgriezies čarlstons. Sidnejā arī. Laikraksti vēsti par 25 gadus vecās dejas augšāmcelšanos un gaidāmo uzvaras gājienu, par daļu skolotāju 20 stundu darba dienu un čarlstonu aistētiķumu.

Kādā laikrakstā lasām sludinājumu: „Speciāls čarlstona kurss jaunaustrāliešiem."

Vai arī tī ir daļa no asimilācijas programmas?

Sidnejā, jūlijā.

Sp. Klauverts

Kā pamatskolas zēns, kam jālūdz kabatas nauda...

MŪSU STUDENTU SEKMES ASV.

Pagājušajā mācības gadā ASV universitātēs studēja vairāk nekā 40 latviešu studentu, galvenokārt stipendiāti. Tie visi izkaisīti pa dažādiem štatiem un atrauti no pārējās latviešu trimdinieku saimes. Šis apstāklis kavēja latviešu studentus aktīvi piedalīties trimdinieku sabiedriskajā dzīvē un izveidot pastāvīgas latviešu studentu kopas, kādas pastāv gandrīz visās citās zemēs. Toties viņu aktivitāte izpaudusies, informējot amerikāņu sabiedrību par latviešu problēmu, par boļševiku un vācu okupācijas apstākļiem Latvijā un par DP un trimdas studentu dzīvi Vācijā. Pēdējā semestrī latviešu studenti nolasījuši ASV akadēmiskai jaunatnei vairāk nekā 200 referātus, devuši intervijas presei, radiofonam utt., kā arī aktīvi darbojušies akadēmiskajos klubos.

Stipendiātu materiālais stāvoklis atkarīgs no universitātes. Vecākās un bagātākās universitātes, piem., Harvardas, stipendijas izmaksāja skaidrā naudā, kas pietiekama, lai segtu minimālos studiju izdevumus. Turpretim līdzekļi personīgajiem izdevumiem bija jāsagādā pašiem, brīvajā laikā strādājot universitātes bibliotēkā vai citur. ASV vidus- un dienvidu štatos ar stipendijām parasti sedza vienīgi dzīvokli un brīvu uzturu studentu kopmītnēs, bet grāmatu un mācības līdzekļu iegādei, kā arī personīgām vajadzībām nauda bija jānopelna pašiem. Izdevumus palielināja studentu mītņu prasības — pielāgoties apģērbā un dažādās izdarībās amerikāņu studentiem. Tā kā ASV universitātēs prasa apmeklēt visas kursā paredzētās lekcijas, kā arī nepieciešams ziedot laiku valodas papildināšanai, viegli saprotams, ka algotam darbam laika atlika samērā maz. Trimdinieka trūcīgos apstākļus ne vienmēr saprata viņa Amerikas kollēgas, kādēļ ne reti radās neērtas situācijas. Kāds latviešu students raksta, ka viņš aizvien jūtoties „kā pamatskolas zēns, kam no vecākiem jālūdz kabatas nauda", — pie kam šo vecāku nu vairs nav...

Salīdzinot ar Vāciju, stipendiātu dzīves standarts ASV augstāks, bet nesalīdzināmi augstākas arī universitāšu prasības. Laika trūkums vispār ir lielākais amerikāņu studentu ienaidnieks, bet latviešu studentiem, kam laiks jāatlicina vēl valodas papildināšanai, priekšlasījumiem un darbam, tā vienmēr bijis par maz. Par spīti visiem šiem apstākļiem, pagājušajā semestrī latviešu studentu caurmēra sekmes bija par 0,2 punktiem labākas nekā amerikāņu studentu sekmes — 1949./50. g. amerikāņu studenta caurmēra atzīme bija 1,455, bet latviešu — 1,655. Tas ir ievērojams centības panākums, ar ko latviešu trimdas students pierādījis, ka spēj arī svešās zemēs un apstākļos spītēt materiālām grūtībām un konkurēt ar amerikāņiem.

A. K.

Mana pieredze Francijā

Francijā pavadīju vairāk nekā 5 gadus un man tur bija iespēja iepazīties ar dažādiem apvidiem un iedzīvotāju slāņiem. Varu teikt pēc savas pieredzes, ka ieceļotāji dzīvot var puslīdz labi, izņemot laukstrādniekus. Pēdējiem maza alga, vīriešiem 5000—8000 franku mēnesī ar brīvu dzīvokli un uzturu, bet daudzās vietās dzīves apstākļi tiešām neciešami. Rūpnīcu strādnieki nopelna krietni vairāk, vīrieši 14—25.000 fr. mēnesī, raugoties pēc veicamā darba. Franči pret ārzemniekiem diezgan laipni, samērā laba sociālā nodrošināšana, arī dzīves standarts pēdējā laikā sāka nostabilizēties un cenas slīdēt, bet jau bija manāma tendence racionālizācijas dēļ štatus samazināt. Daļu strādnieku atlaida un tad parasti pirmajiem bija jāiet ārzemniekiem.

Visgrūtākā problēma tā, ka no nopelnītā gandrīz neko nevarēja ietaupīt un jādzīvo no rokas mutē. Tāpat man likās, ka politiskā ziņā Francija ir ļoti nestabila un kara gadījumā var ātri ieslīdēt ienaidnieka rokās. Visu to apsvērdams, izšķīros šo zemi atstāt un izbraukt uz ASV, kur arī strādāju lauksaimniecībā. Šejienes klimats ir karstāks nekā Francijā, kas rada zināmas grūtības, sevišķi strādājot uz lauka, bet ar laiku ceru pie tā pierast.

Virdžinijas štatā,
jūlija beigās.

V. Zanders

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Melburnas latviešu jauktais koris, diriģenta T. Ilsteres dedzīgos stīpkaj un Eiropu, viņas vietā par kora vadītāju saistījis diriģenti Muižarīju-Vīgneri. Koris diriģenta Sproģa vadībā nodibinājies arī Kalvenes ģimeņu nometnē, D. Rūja vadībā pēc ilgāka pārtraukuma darbu atsācis Kanberas latviešu biedrības jauktais koris.

Kanadas latviešu klubs noorganizējis vakara skolu, kas sāks darboties 2. septembrī latviešu skolotāju vadībā. Mācības notiks sestdienās latviešu valodā, ģeogrāfijā, vēsturē un etnogrāfijā. Vecākiem bērni, uzdodot vecumu, izglītību un adresi, jāpieteic Toronto, 17, Roiyat Str., Alfredam Kļaviņam.

No Eiropas apmeklējuma atpakaļ Toronto atgriezies Latvijas ģenerālkonsuls Braisons. Vāciju viņš nav pagūvis apmeklēt, bet Londonā bijis vieses pie mūsu sūtņa K. Zariņa un vēsta atzinīgus vārdus viņa personībai un darbam, kā arī latviešu labmei Anglijā vispār, kuŗi valdot mošs gars un ticība nākotnei.

No Beļģijas Kanadā ieradies katoļu prāv. Dr. B. Rokins, kas brīvi runā 8 valodas. Viņš darbosies Toronto un apkaimes latviešu katoļus Kanadā. K. Beldānis garīgo semināru Latvijā, studējis Romā un strādājis katoļu teoloģijas seminārā LU. Beļģijā bijis mācības spēks Luvēnas universitātē, kur ieguvis filosofijas doktora grādu.

LNAK uzaicinusi priekšdarbus latviešu dziesmu svētku sarīkošanai Kanadā 1951. gada vasarā. Svētki notiktu Toronto, lielās nacionālās izstādes laikā. Par svētku virsdiriģentu izraudzīts kom. Jānis Norvilis un ber apvienotajiem koŗiem programmā piedalītos arī tautas deju kopa Dīdiancis.

Latviešu luterāņu draudzes padomē Francijā ievēlēti: māc. E. Lappuķe, H. Postmalis, O. Zaķis, E. Reviņa, A. Okole-Kuļaika un Ed. Bērtulis. — Tautieši, kas dzīvo Francijā, saņem treju veidu uzturēšanās atļaujas, no kuŗām pagaidu uzturēšanās atļaujai (sarkanā krāsā) termiņš nevar pārsniegt 1 gadu, kārtējai uzturēšanās atļaujai (zilā krāsā) termiņš 3 gadi un tās derīgas visā Francijā, izņemot Reinas un Mozeles apgabalus, kur vajadzīga prefekta piekrišana, un privilģētās atļaujas (zilā krāsā), kuŗu derīgums noteikts uz 10 gadiem un ko izsniedz ārzemniekiem, kas Francijā pavadījuši ne mazāk par 3 gadiem.

...ņēki Farelē

...S KORIS VĀCIJĀ

...derātus mītnē vēl lasījuši ... A. Klepers, B. Liepiņš un ...iders. Rakstnieks P. Gruzna ...es sarīkot literāru vakaru. ...ot vecāko saimi bieži iepriek... viesi. Sevišķi neaizmirstama ... Eversburgas invalīdu saimes ...nās. Tagad vecie lēlo nodomu ... Eversburgā ar savu sarīko...

E. Līcis

...UNI NOTEIKUMI PAR ...NVALĪDU RENTĒM

...ības piešķiršanu likumu par ...ēmumi bāgu un bij. profe...ēju pensijām. Invalīdiem un ...ēju pamatrentei paredzēta ... rente (Ausgleichsren... ...ienīgi tad, ja dar... ...pārsniedz 50 proc. ... arī ar 30 proc. darba ... noteikta uz 10 DM, ... Darba spēju zaudē... ...pamatrenti 25 un izli... ... DM. Ja darba spējas ... pamatrente ir 75 ... DM mēnesī. Atrait... ... 40 DM, bet, ja ... mazāk par ... DM. 40—50 g. v. ... bez pamatren... ...ma renti — 30 ... DM. Attiecīgi ...

PAZIŅOJUMS

...Fraternitas Mē... ...dodas ASV, ...adrese adresējama ... W., „I" (Eye) Street, ... USA. Turpat iegūsta... ...adreses, kā ... maiņa. Kor... ...Kergalvis, ... c/o Nilsson, Stock... Austrālijā — A. Lū... N. S. W., Austra... Orcia, Latvian Hostel ... England, Vācijā — ...Essingen/N., Fabrikstr. 38, ...

VĒSTULES REDAKCIJAI

...URP EJI, LATGOLA?

...ējas laikrakstam Lat... ...domām un tendencēm, ...ram latvietim, Latgales dē... ...jāpauž sava balss pret ...līga kūdīšanu un Latgales ...pārējiem Latvijas novadiem. ... tai būtu 107.—108. Latgolas ... L. Latkovska raksts ...tradīcijas.

...Atsaucīšanas dēļ L. šai rak... ...iemaksas apjomības. 13. gs. ...mūsu senčiem uzspieda ...ēbeņu, tīpēc par tās pio... ...nevaram runāt. Va... ...dabūsim pieņēma ...dzimtos.

...tautas tradicijām, ...pagāniskajām, jo ti... ...tīgo tradīciju tik... ...avešas tradīcijas, ...ram taisnība, ka: ...savu dzīves vietu, ...un ieviesušās tradīci... ...pamudzēm." Kris... ...izmīdēt latviešu ...vā pānākumus un visspilg... ...Latgalē un Rietumkur... ...baznīcas iespaids bija

...nākt klajā ar jaunie... ...Latvijas brīvvalsts ...tie vēl nav sināmi. Ka ...ības pazina arī kato... ...liecina tautas dziesmas, ...Laimu, ir Zemes māti ...Laimeni Par pogolmu ...dz māmeņa pie Laimenis ...myutu).

...piemēru par katolisma ...latviešu literatūrā ir daudz ...runāt par tā iespaidu ...Liekas, ir pats pēdē... ...ārvalstīm aizņemtos vār... ...mēlei grūti pat aptu... ...apmainīt pret latvis... ...daudz Broņislavu, Stani... ...Vladislavu, Ambroziju, ...Filimonu, Salimonu, Jezu...

...NAV kristīgās baznīcas ...bet ...gāniskās latīņu ...labu laiku pirms Kristus

Tatēze Juzupāna,
Lidsā, Anglijā.

...LISMU VAI LATVISKU ...ĪBAPDEDZI?

...ārojināja karš Korejā. Tas ...latvieša domas, no Ko... ...secinot varbūtējus tā... ...visās pasaules malās. ...Draucot uz darbu, sarunājos ..., latviski nokaņotu bi... ...ņēmām, ka jaunas vispā... ...gadījumā varbūt ...mājās, kaut tas arī būtu ...draugs atbildēja, ka ...mūs mājās brauceju: „Le... ...un te paliksim. Mā... ...tīts, zeme plīna krie... ...vai dabūsim atpakaļ arī ...us."

...bāk palikt pārticīgā svešat... ...tiesties grūtības dzimtenē! ...ai, kaut daļa labs vienkārši ...atzīties, ka viņam mājās ...tājums neeksistē. ...latviešu tautas labākā daļa ...dzimtenē. Vairāk vai ma... ...ive ārpus savas zemes lē... ...darbojas tautiskās apziņas ...Loti šī, taču visātrāk, lie... ...jaunatne.

K. Garais,
Tasmānijā, Austrālijā.

...IESU SMEĶĒTĀJAI

...latviešu meitenīt,
...nelāimi pamanīt:
...kā nobāl tev vaigi,
...redzot kļūst baigi?
...vīra mājga un koša,
...šķist tabakas oža.
...tiņā dūmos ir tīts,
...ir aizdomīgs vīts,
...viņš stāja
...reibumā vāja.
...viņu, kas cēls,
...laimes tēls.
...dzīvi tev graus
...pelaimē raus,
...tev nesīs tik gaudas,
...no tabakas baudas.

P. Starcs

Latviešu preses balsis

LONDONAS AVĪZE

Pretēji mūsu labai ticībai, ka ārzemju strādniekiem uzliktie darba izvēles ierobežojumi kritīs ja ne šodien, tad rīt, tie noturējušies 3 gadus. Bet tajā pašā laikā nevar arī noliegt, ka dažas, kaut nelielas pārmaiņas šinī ziņā tomēr notikušas. Tām nedaudzām darba nozarēm, kas mums bija paredzētas sākumā, nākušas klāt arī dažas jaunas. Ir zināms, ka daži latvieši strādā par technikiem un techniskiem zīmētājiem, ka darba atļaujas savai nozarei tagad saņemot burtiļči un maiznieki, ka jaunas izredzes latviešu strādniekiem pavērušās metallrūpniecībā un ka vairākās pilsētās latvieši strādājot par autobusu kasieriem. Lai iespējas vēl tālāk paplašinātu, būtu svarīgi, ka arī mūsu organizācijas sāktu pievērsties darba jautājumiem un vāktu biedru starpā ziņas par darba apstākļiem un iespējām jaunās nozarēs publicējot tās presē. —

LATVIJU VĀRDS

Eventuāla kara gadījumā mūsu stāvoklis lielā mērā būs atkarīgs no Zviedrijas nostājas. Mēs gribam un varam Zviedrijai palīdzēt, cik mūsu spēki sniedz — tiklab aizstāvēties, ja tai uzbruktu, kā arī uzturēt neitrālitāti, ja tai, vismaz uz laiku, laimētos palikt nomaļus no padomju uzbrukuma lavīnes. Abos šais gadījumos mēs darbotos pārliecībā, ka palīdzam noturēt kādu rietumpasaules priekšposteni, lai gan Zviedrijā darbojas zināmi spēki, kas aiz ārpolitiskās neitrālitātes slēpj un audzē kādu viņiem vien saprotamu ideoloģisku neitrālitāti, it kā kādā kompromisā starp boļševismu un kapitālismu. Pēc mūsu ieskata šāda treša ceļa meklēšana var novest vienīgi pie kapitulācijas padomju varas priekšā. Bet no Zviedrijas piesliešanās rietumu pasaulei izriet mums kāda visai svarīga vēlēšanās, proti, lai tā akceptētu to pašu viedokli Baltijas valstu aneksijas jautājumā, kāds valda pārējās rietumu zemēs, jo mēs ciņās gribētu piedalīties vai nu kā neatkarīgo Baltijas valstu pilsoņi vai Zviedrijas pavalstnieki, bet ne kā padomju pilsoņi par kādiem tiekam oficiāli uzskatīti.

DRĪVA BALSS

Latviešu laikraksts Kanadā ievietojis Dr. prof. Kiķaukas ievadrakstu. Mūsu turpmākais ceļš, kuŗā starp citu teikts: Pāri biedrībām ikvienā kontinentā jāveido reģionālās apvienības, kas regulē un saskaņo biedrību darbību. Pa šo ceļu vēl tālāk ejot, būtu jānonāk pie vispasaules latviešu apvienības, ar kuŗu mēs pierādītu, ka esam spējoši izturējuši politiskās pilngadības eksāmenu. Ja arī organizācija būtu pasmaga un gausa un tai balsošanas jāizdara pa pastu, tad tomēr tā ūnificētu un saskanotu mūsu nacionāli kulturālo dzīvi emigrācijā. Kad organizējas Eiropas federācija un tiek cilāta doma par vispasaules tautu apvienību, arī mums jāiesaistās šais kustības, pirmā kārtā apvienojoties ap Latvijas karogu. Ir skaidrs, ka neviena vara nerūpēsies par Latvijas atjaunošanu, ja paši neatlaidīgi arvien no jauna pēc tās neprasīsim. Mūsu pienākums ir būt lojāliem pret zemēm, kas devušas patvērumu, bet nevienam un nekad neesam solījuši aizmirst dzimteni un atteikties no savas tautības.

LAIKS

Kāds lasītājs jautā: „Esmu lasījis, ka Baltijas republikās notiek iedzīvotāju pārvietošana. Lūdzu paskaidrot, vai tas ir taisnība un kāpēc šāda pārvietošana notiek? — Mēnešraksts Soviet Russia Today, kas Ņujorkā iznāk angļu valodā, atbild: „Šinīs pretpadomju baumās nav ne mazākās patiesības. Tomēr atsevišķi republiku pilsoņi līdz ar to ir arī visas PSRS pilsoņi un kā tādi var pēc patikas pārvietoties kur vien vēlas visā savienībā.“ (!!)

INFORMATION

ON CONDITIONS BEHIND THE IRON CURTAIN

(Iznāk angļu valodā)

Polijā patlaban plašos apmēros cirkulē ļoti veikli sarakstīta slepenā vēstule, kuŗas anonīmie autori aicina lasītājus neparakstīt ts. Stokholmas miera petīciju. Vēstulē norādīts, ka tuvojas karš un ka pašreizējā padomju okupācija Polijā drīz izbeigsies. Poļu komūnistiskā prese apvaino šīs vēstules izplatīšanā katoļu bīskapus, bet pēc daudzām pazīmēm spriežams, ka šis apvainojums ir nepareizs. Jādomā, ka vēstuli izplata poļu pagrīdes kustība.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Partijas izvirzītais paklausa tikai partijai

BĒRNIEM SAULI ATNESIS BIEDRS STAĻINS — NEVIENĀDIE KOLHOZU IENĀKUMI — PADOMJU PROPAGANDA PRET ASV

Rīgas audumā par direktoru iecelts strādnieks Fricis Ozolnieks. Viņš bijis cīnītājs strādnieku gvardē un daudzi šaubījušies, vai gvards var vadīt ražošanu. Lai šaubas mazinātu, O. sasaucis mītiņu, kuŗā strādniekiem paskaidrojis, ka viņu izvirzījusi partija un tāpēc no katra darbinieka viņš prasa pilnīgu paklausību un viņa norādījumu izpildīšanu. Lai celtu savu kvalitāti, O. iestājies partijas kursos, kas uzņēmumu vadītājiem māca sastādīt un izpildīt ražošanas plānus.

Vecela rinda Rīgas ielu pārdēvēta. Pārdēvēšana pirmā kārtā skārusi ielas, kuŗu nosaukumi sakņojas pilsētas vēsturē vai atgādina kaut ko no kristīgās baznīcas. Tā Biskapū iela pārdēvēta par Vēstures ielu, Grēcinieku — Imanta Sudmaļa, Trijādības — Staraja Rusas, Mūku — Senatnes, Firekera — Sudraba Edžus, Krustu — Tipografijas utt. Nameja bulvāris pārdēvēts par Majakovska bulvāri un Matīsa iela par Revolūcijas ielu.

Elektrificēto dzelzceļu uz Rīgas Jūrmalu atklājot, apbalvoti ap 100 cilvēku, kas piedalījušies projekta realizācijā. Starp apbalvotajiem ranga diofons min Adašinu, Aleškovu, Afanasjevu, Borodecku, Koščenkovu, Mandelcu, Jankovu un no latviešiem kalēju Plaudi, brigadieri Ruksu un posma vadītāju Lapiķi.

Raidījumā jaunatnei stāstīja teiku par varoni, kas nones tautai sauli. Tautas ilgas pēc saules un gara gaismas tagad pieptildījušās, jo teikā minēto sauli nonesis biedrs Staļins, lielais bērnu draugs un labvēlis. Par savām laimīgām bērnības dienām jaunatne var pateikties tikai biedram Staļinam.

Pēc statistikas pārvaldes datiem Padomju Latvijas rūpniecība plānu līdz 1. jūlijam izpildījusi par 111 proc. Tomēr dažas ministrijas plānu natūrā nav izpildījušas. Vietējās rūpniecības ministrijā plāni atpalikuši tērauda, divriteņu, kulammašīnu, mēbeļu un kokvilnas audumu ražošanā; vieglās rūpniecības ministrijā nepietiekama plānu izpilde konstatēta linu audumu, zeķu un dziju ražošanā, kā arī dažās citās nozarēs. Vislabāk strādājusi smagā rūpniecība un dažas fabrikas koku, pārtikas un tabakas nozarēs.

Raidījumā latviešiem ārzemēs stāstīja, ka PSRS stāv par mieru un agresoru savaldīšanu. ASV manionešu uzbrukums Korejas tautai nav izdevies un beigsies ar fiasko, jo cilvēki nevar atgriezt viduslaiku tumsonības virzienā. Apspiestās tautas stāv par padomju iekārtu un visas cilvēces atsvabinātāju biedru Staļinu. Šai attīstībai nevarēs pretoties ne atombumbas, nedz arī ASV kapitālistu uzbrukums padomju taudām un progresīvai cilvēcei ar saindētām žurkām un Kolorado vabulēm.

Iecavas rajona kolhozos par katru darba dienu kolhoznieks saņēmis 4,8 kg kartupeļu, 4,16 kg graudu, 220 g cukura un 8,57 rb. naudā, kamēr Zālītes kolhoznieki par izstrādes dienu saņēmuši tikai 1,86 kg kartupeļu, 2,16 kg graudu, 30 g cukuŗa un 1,80 rb. naudā. Līdzekļu trūkuma dēļ Zālītes kolhozs nav varējis uzcelt pat pirti.

PRAKTISKAIS PADOMNIEKS

Algas nodoklis Vācijā

Pēc Vācijā spēkā esošā likuma, algas nodoklis ieilgināts ienākuma nodoklī kā tā sastāvdaļa un šī nodokļa apliksanu un tā likmes noteic ienākuma nodoklis (Einkommensteuergesetz), kuŗa jaunā redakcija ir 20. aprīļa 1950. g. likumā (Gesetz zur Änderung des Einkommensteuergesetzes und des Körperschaftssteuergesetzes). Tas publicēts Bundesgesetzblatt Nr. 19 z. l. 1950. g. lpp. (Sammelblatt der Gesetze, Verordnungen und Bekanntmachungen des Bundes, der Laender und der Besatzungsmaechte Nr. 19 no 4. 5. 1950., 345. lpp. uc. Atsevišķo zemju likumu un rīkojumu vēstnešos. Ar šo likumu no visu strādājošo algām atvelk attiecīgu (pazeminātu) algas nodokli un tāpēc tas svaras katram strādājošam, neskatoties uz to, vai algu maksā par stundām (Arbeiter) vai par mēnešiem (Angestellter). Šo nodokli atvelk darba devējs pēc attiecīgām likumam pievienotām tabulām, pie kam algs līdz 4,99 DM dienā, 29,44 nedeļā vai 127,58 mēnesī ir brīva no algas nodokļa. Minētās summas domātas kā bruto summas.

Algas nodokļa aprēķināšanai pastāv 2 nodokļu klases (Steuerklasse). Vislielākā likme ir pirmajai nodokļu klasei, mazāka otrajai utt. Trešajā klasē nodokļa likme mazinās ar katru nākošo bērnu darba ņēmēja ģimenē, pie kam ievēro bērnus līdz 18 g. v., vai arī līdz 25 g. v., ja tie apmeklē skolu vai augstskolu, kas jāpierāda ar apliecību.

Pirmajā klasē ieskaita darba ņēmējus, vieninieksus, līdz 60 g. vai arī bezbērnu atraitņus līdz 50 g. v. Otrajā — darba ņēmējus bezbērnu pārus un neprecētus vieninieksus, kas vecāki par 60 g., vai arī bezbērnu atraitņus, vecākus par 50 g. Trešajā iedalīti precētie ar vienu vai vairākiem bērniem.

Jaunās pazemināšās algas nodokļu likmes ir spēkā ar 1. 1. 1950. Darba ņēmējiem, kuŗi bija vēl algotā darbā 1950. g. janvārī un jūnijā, algas nodokļa pazeminājums bija jāizdara jūnijā. Tiem darba ņēmējiem, kas tika atlaisti resp. izbeidza darba attiecības agrāk, pārmaksātās algas nodokļa summas jāsaņem atpakaļ no attiecīgās finanču pārvaldes (Finanzamt). Saprotams, visiem, kas darbu izbeidza 1. 4. 1950., vai agrāk, nodokļa ieilgināšanas dēļ izdarīts un par to katrā atsevišķā gadījumā jāinteresējas pašam. Saīdzinājumam minu algas nodokļa tarifu pēc agrākām un tagad spēkā esošām likmēm:

Agrākās likmes (izvilkums)

Bruto mēnešalga DM	Algas nodokļu klase I	Algas nodokļu klase II	3. nodokļu klase ar vienu bērnu	2 bērni	3 bērni	4 bērni	5 bērni
152	4,10	3,50	—	—	—	—	—
202	12,75	6,40	4,05	2,05	—	—	—
252	21,75	12,75	7,65	5,75	1,80	—	—
302	33,50	21,75	12,75	9,15	5,55	1,05	—
352	45,50	33,50	21,75	12,75	7,80	4,15	—
402	60,25	45,50	33,50	21,75	12,75	5,05	0,30
utt., utt.							

Jaunās likmes (izvilkums)

152	2,75	1,50	—	—	—	—	—
202	9,30	4,80	2,90	1,—	—	—	—
252	16,60	9,30	5,85	4,—	0,80	—	—
302	26,25	16,80	9,55	7,15	4,25	—	—
352	36,25	26,25	16,80	9,80	6,25	3,20	—
402	48,05	36,25	26,25	16,80	9,30	4,05	0,40
utt., utt.							

Līdzīgā attiecībā algas nodoklis ir pazemināts strādniekiem ar dienas resp. nedēļas algu. Darba ņēmējus, kuŗiem vēl nav atmaksāta pazemināto algas nodokļa likme par 1950. g., varētu iedalīt divi lielās grupās: 1) kas paredzējuši 1950. g. izceļot, 2) kas nodomājuši palikt vai kuŗiem jāpaliek Vācijā. Pirmajai grupai ieteicams ņemt attiecīgu lūgumu par algas nodokļa izlīdzinājumu 1950. g. iesniegt ar tādu aprēķinu, lai naudu saņemtu atpakaļ, pirms atstāj Vāciju (Lohnsteuerjahresausgleich 1950), kam vācu finanču pārvaldes tagad visumā piekrīt, nenogaidot darba beigas. Izceļošanas fakts jāpierāda ar attiecīgu IRO transitnometnes vai cita apliecību.

Šādiem bij. darba ņēmējiem atmaksājamā algas nodokļa summa, sadalāta no divām daļām: a) neatmaksātais algas nodokļa saķarā ar nodokļa likmes pazemināšanu, par ko jau minēju, un b) saķarā ar to, ka darba ņēmējam 1950. g. bijušas dažādas algas vai viņš kādu laiku 1950. g. bijis bez darba.

Ņemsim piemēru: Darba ņēmējs, kas ieskaitīts 2. nodokļu klasē, saņēma algu 300 DM mēnesī, bija nodarbināts no 1. 1. 1950. līdz 30. 4. 1950. un izceļo 1950. g. augustā. Algas nodokļa izlīdzinājumu darba devējs pēc pazemināšās likmes nav izdarījis. Viņam jāsaņem atpakaļ 19 DM algas nodokļa par četriem mēnešiem (mēneša likme 21×4=84, atskaitot jauno algas nodokļa likmi DM 16,25 mēnesī, pareizinot to uz četri, kas dod 65 DM). Ja darba ņēmējs no 1. 5. 1950. līdz izbraukšanai bija bezdarbnieks, viņam bez tam vēl pienākas atpakaļ daļa vai visa minētā jaunā algas nodokļa likme 65 DM, raugoties pēc tā, cik ilgi viņš bijis bez darba.

Konkrētā gadījumā šī summa būs 55 DM un tā iznāk šādi: algas nodokļa likumā noteikts, ka izceļotāji padoti nodokļa pievienī uzturas Vācijā. Katru iesāktu mēnesi skaita par pilnu, resp. visu kā nodrīkstot Vācijā, tā tad izceļotājs vācu nodokļu likumam pakļauts 8 mēnešus, 1950. g. bā pārvaldes saņemto bezdarba pabalstu (Alu vai Alfu) neskaita. Ja šīs darba pamējs 1950. g. augustā izceļo, jādabū viņa brutto alga mēnesī 1950. g. (t. s. teorētiskā alga), kas ir 150 DM (DM 1200:8=150). No šīs teorētiskās algas pēc likmes 2. klasē jāmaksā DM 1,25 algas nodokļa mēnesī resp. par 8 mēnešiem DM 10,—. Atskaitot tos no algas nodokļa likmes pazemināšanu DM 65, dabūjam izmaksājamo summu 55 DM pēc šī posteņa. Kopā jāsaņem atpakaļ 74 DM (19 plus 55).

Ja tas pats darba ņēmējs iecelotu jūlijā, tad gada ienēma par 1950. g. 1800 DM (dala ar 7, kas dod teorētisko algu DM 171,40 mēnesī. No tās nodokļu 2. klasē dabūtu DM 9,40 mēnesī, ko pareizinot ar 7 dabūjam DM 17,80. Vairāk par minēto summu teorētiskā algas nodokļa saņemšanas atpakaļ.

Kā redzams, tad, jo ilgāk kāds bijis bez darba, jo viņam lielākas izredzes saņemt vairāk naudas atpakaļ. Tāpēc ieteicams lūgumus finanču pārvaldei iesniegt pēc iespējas vēlāk. Iesniedzot lūgumu, jāpieliek viena ari rēķini un kvītes par drēbju un mājas piederumu (Hausrat) pirkšanu.

Citādi stāvoklis ir tiem darba ņēmējiem, kas palīek Vācijā. Algas nodokļa atmaksu saķarā ar likmes pazemināšanu viņi var dabūt tikai (ja tas jau nav izdarīts no darba devēja). Turpretim izlīdzinājumu saķarā ar to, ka viņi bijuši kādu laiku 1950. g. bez darba, varēs saņemt tikai gadam beidzoties.

Iesniedzot lūgumus, visiem jāpievieno algas nodokļa karte (Lohnsteuerkarte), apliecība par drīzu izceļošanu, lūgums (Antrag) un darba pārvaldes apliecība vai pārliecinums, ka līdzšinējo attiecīgo laiku bijis bez darba. Lūguma veidlapas saņemamas nodokļu pārvaldē (Finanzamt) vai arī var rakstīt ar roku.

Algas nodokļu likumā bez tam ir uzskaitīta veseļa virkne ienākumu, kuŗi nav pakļauti algas nodokļa likumam, par ko jāpainteresējas finanču pārvaldē. Piem., pensijas līdz 600 DM gadā, gratifikācijas līdz 500 DM, slimo kasu izmaksas, izdevumi, saistīti ar darba meklēšanu, ja tie jau automātiski nav ieskaitīti apliekamā summā. Tāpēc kvītīm un rēķiniem nozīme tikai tad, ja tie pārsniedz kopā 300—500 DM.

Mag. iur. J. Klucis

Trešā pasaules kara jēga

Apvienoto Nāciju organizācijai pieņemot cilvēku tiesību deklarāciju, viens otrs lāvās cerībai, ka nu reiz pienācis laiks, kad atkal pasaulē atdzims tiesiskā kārtība un tiesību spēks. Kam vēl svešākas Pad. savienības resp. komūnistu metodes un rīcība, iedomājās, ka reizē ar šīs starptautiskās konvencijas pieņemšanu varēs iedzīvināt arī starptautisko pārraudzību par tās īstenošanu. Bet tas nebija nekas vairāk, kā atkal jauna maldīšanās, jo Pad. savienības komūnisti ir atzinuši un atzīst tikai spēku. Bez nozīmes ir deklarācijas, konvencijas, līgumi, vienošanās.

Bet kas tad ir šī spēka izpausme, kas komūnismu varētu atturēt no jaunām miljonu slepkavībām, deportācijām uz vergu darba nometnēm? — Tas ir karš, karš cilvēcības un tiesību vārdā. Protams, bruņota sadursme nav iedomājama bez upuriem, bet miljoniem dzīvību tiek iznīcināts arī šai šķietamajā miera laikā. Un derētu parūķināt, vai treša pasaules karš varētu prasīt daudz vairāk upuru nekā Krimja slepkavošana dažkārt tai pašā vai arī nedaudz garākā laika sprīdī.

Pēc ukraiņu datiem, kas iegūti otra pasaules kara laikā, Pad. savienības čekas laikā no 1917.—1941. g. nošāvusi 28 biskapus, 42.800 mācītāju, 75.500 tirgotāju un rūpnieku, 390.000 bij. armijas karavīru, 9000 ārstu, 7000 skolotāju, 315.000 techniķu un 129.500 personu bez noteiktas profesijas. Tai pašā laikā 18.637.000 iedzīvotāju apcietināti un nosūtīti uz koncentrācijas nometnēm Iekškrievijā un Sibirijā. 4.977.000 no tiem miruši badā vai sargu noslepkavoti. Ukrainā 1933. gadā badā miruši 7.496.000.

Kā Pad. savienībā nepārtraukti audzis koncentrācijas nometņu iemītnieku skaits, tas redzams no D. Dallina un B. Nikolajeva grāmatas Forced Labor in Soviet Russia, kas iznākusi ASV 1947. g. Ja 1929. g. koncentrācijas nometnēs bija 750.000 iemītnieku, tad 1932. g. jau 2 milj., 1935. g. — 5 milj., 1940. g. — 9,5 milj. un 1946. g. jau 12—15 milj. Ar šiem skaitļiem nav salīdzināmi pat visnežēlīgākie cariskā režīma gadi, kad cietumos ieslodzīto skaits no 96.000 (1903. g.) sasniedza 170.000 īsi pirms pirmā pasaules kara.

Ja līdz 1939. gadam Pad. savienības komūnistiskā vadība slepkavoja tikai savās robežās, tad tagad tas notiek jau lielā Eiropas un Āzijas daļā ar turpinājuma draudu visā pasaulē.

Vācu avoti ziņo, ka Austrumprūsijā brīvu civiliedzīvotāju vairs nav. Strādnieki darbā saistīti ar militāru pavēli un sadzīti koncentrācijas nometnēs. 90 proc. Austrumprūsijā palikušo vāciešu deportēti uz Pad. savienību. Viņu vietā jau līdz 1948. g. atvests vairāk nekā pusmiljons Centrālkrievijas un Ukraiņas iedzīvotāju. No tiem (pēc pašu krievu ziņojumiem Kaļiņingradskajā Pravdā) gada laikā aizbēguši 80.000—100.000. Tagad kārta pienākusi Volgas tatāriem, un viņu pirmais transports (8000) jau ieradies Tilzītē. Kopš kapitulācijas krievi apcietinājuši 280.000 vāciešu. Līdz šim atbrīvoti tikai 22.000, pārējie vai nu miruši, vai deportēti uz Pad. savienību. Katrā astotā vācu ģimenē trūkst kāda piederīgā, ko nonāvējuši vai aizveduši krievi. Kad 1945. g. likvidēja Ulsovas koncentrācijas nometni, 20 proc. ieslodzīto bija miruši bada nāvē. Nāves nometne Jamlicā prasīja 8000 upuru. Sakšenhauzena pārbūvēta 100.000 ieslodzītiem, kur Hitlera laikā augstākais ieslodzīto skaits bija 14.000.

Latvijā pirmā krievu okupācijas gadā noslepkavoti un deportēti 35.800 cilvēku. Procentuāli tas ir tas pats, ja ASV gada laikā zaudētu 2.400.000. Slepkavības un deportācijas pēdējos krievu okupācijas gados strauji augušas. Līdz šī gada sākumam no Lietuvas deportēti 800.000, Latvijas — 500.000, Igaunijas — 200.000.

Rumānijā Donavas — Melnās jūras kanāli rok cietumnieki un koncentrācijas nometņu iemītnieki. Polijā no Katinas pēc atmaksas sauc noslepkavotie poļu virsnieki. Un savus upurus jau prasījusi Koreja. Frontē, ko dažu stundu laikā zaudēja un ieguva, atrasti amerikāņu karavīri sasietām rokām un šāviņa brūci galvā. Seulā notikušas masu slepkavības un izrēķināšanās ar komūnisma pretiniekiem. Nogalināta arī vienīgā Korejas parlamenta locekle — sieviete.

Kur palikuši japāņu un vācu kara gūstekņi? — Krievi oficiāli ziņojuši, ka Pad. savienībā vēl atrodas 95.000 japāņu kara gūstekņu. Uz to, kā zināms, reaģējis ASV virspavēlnieks Japānā ģen. Mekartūrs, japāņu vārdā paskaidrojot, ka jābūt vēl vismaz 270.000. Atkal 300.000 slepkavību. Ar vāciešiem stāvoklis vēl launāks. Kaut krievi saka, ka atlaisti visi vācu gūstekņi, Dr. Ādenauers apgalvo, ka iztrūkst 1,5 milj.

Komūnistiem pārņemot varu Ķīnā, arī šī milzīgā zeme Maskavai kļuvusi par milzīgu vergu rezervuāru. Jau tagad deportācijai uz Sibirijas raktuvēm sagatavots miljons ķīniešu.

Lielus upurus kā pašā Pad. savienībā, tā tās okupētās zemēs prasījusi lauku kollektīvizācija. No Latvijas vien 1949. g. deportētas 50.000 zemnieku ģimenes, vai vismaz 100.000 cilvēku. Un tie ir iemesli, kāpēc pasaulē šodien tikdaudz posta, sāpju, nelaimju. Pēc Starptautiskā Sarkanā Krusta statistikas, pašreiz ir 60 milj. bēgļu, no kuŗiem 16 milj. Centrāleiropā, 900.000 Vidējos austrumos, 700.000 Grieķijā, 12 milj. Indijā, 800.000 Burmā un daudzi miljoni Ķīnā un Indonēzijā. Rietumeiropā vien, pēc IRO ziņām, katru dienu ierodas 500—1000 jaunu bēgļu.

Un ši ir trešā pasaules kara īstenā jēga, kuŗas izprašanai derētu iegaumēt no krievu koncentrācijas nometnes izbēgušās čechietes Jerenskas vārdus: — Cilvēks, kas esi vēl brīvs no sarkanās tirranijas, iedomā kaut brīdi, ka vienā dienā arī Tava dzīvība var nebūt, un arī uz Tavām rokām un muguras var tikt uztetovēti numuri, arī Tu vari kļūt tas, kas es biju. Padomā, cilvēk, par šo iespēju un kāpēc tas viss tā ir. —

Ev. Freivalds

Kuģis beidzot izbraucis jūrā

Stokholma (vv). — Kuģis Göran“ ar 50 baltiešu bēgļiem, kas bija nodomājuši izceļot tālāk uz Kanadu, bet ko zviedru iestādes Gēteborgā aizturēja, pirms dažām dienām izgājis jūrā. Kā jau varējām Latvijas 55. numurā ziņot, aizturēšanas iemesli bija ļoti neskaidri. Šai sakarībā mūsu Stokholmas korespondents griezās zviedru ārzemnieku komisijā, kur noskaidrojās, ka pēdējai šai lietā nav bijusi darīšana. Baltiešu bēgļiem katrā laikā atļauts no Zviedrijas izceļot, ja ir ieceļošanas vīza vajadzīgajā valstī.

Policijas iestādes Gēteborgā paskaidro, ka tām bijis uzdevums raudzīties, lai kuģa inspektora (kuŗš, starp citu, patreiz atrodas 6 nedēļu ilgā atvaļinājumā un nav sastopams) aizliegums paliktu spēkā. Sarunā, ko nevar apzīmēt par oficiālu, tika paskaidrots, ka bijuši gadījumi, kad baltieši no ostas izbrauc ar atļauto pasažieru skaitu, bet jūrā nelegāli uzņem vēl vairākus, pie kam rodas zināms risks okeana šķērsošanai. Bez tam zviedru iestādēm bijušas zināmas nepatikšanas ar Kanadas sūtniecību par baltiešiem, kas izbrauc bez ieceļošanas vīzām.

Sarunā ar Kanadas sūtniecību mūsu korespondentam tika ļoti nopietni paskaidrots, ka iestādes Kanadā stingri raudzīsies, lai ieceļošanas dokumenti būtu kārtībā. Tika norādīts arī uz to, ka lielākajos zviedru dienas laikrakstos Stokholmā un provincē vairākas reizes bijuši ievietoti paziņojumi ar augstāk minēto norādījumu. Citādi iebraukšanu uzskatīs par neatļautu robežas pārkāpšanu.

Patiesos aizlieguma apstākļus neizdevās noskaidrot ne kuģa kapteinim, ne arī mūsu korespondentam, taču jāpiezīmē, ka īsi pēc tam, kad lietu nodeva caurskatīšanai tieslietu ministrijai, kuģim tika dota atļauja izbraukt. Jācer, ka tam ceļā negadīsies nekas ļauns.

PA JAUNIBAS TEKAM

Vienas dienas ceļojums no Šveices līdz Špicbergenai

LĪDZ KĀDAM AUGSTUMAM KALNU KLIMATS VESELĪGĀKS — KLIMATA ĪPATNĪBAS DAŽĀDĀS ZEMES JOSLĀS UN TO CEĻOŅI

Zemes griešanās ass slīpums pret perpendikuli zemes orbitas plāksnei ir 23,5°, kādēļ uz zemes lodes virsas ir 4 raksturīgi paralēlloki: divi tropu loki uz 23,5° ziemeļu un dienvidu platuma, un divi polārie loki uz 66,5° ziemeļu un dienvidu platuma (23,5° attālumā no pola). Minētie 4 paralēlloki iedala zemes lodes virsu saules apspīdēšanas ziņā 5 klimatu joslās: tropiskā jeb karstā, divās mērenās un divās aukstās jeb polārās. Tropu joslā katrā vietā saule divas reizes gadā ir zenītā — tieši virs galvas. Zemākais saules augstums pusdienas laikā uz ekvatora ir 66,5°, uz tropu lokiem 43° (66,5°—23,5°). Uz polāriem lokiem saules augstākais stāvoklis (pusdienā) svārstās gada laikā starp 47° (23,5° × 2) un 0°. Uz poliem saules augstākais stāvoklis ir 23,5°.

Saules staru iedarbība gaismas un siltuma veidā atkarājas no staru slīpuma pret zemi. Viens un tas pats staru kūlis, slīpāk krizdams, sadalās pa lielāku laukumu, nekā stāvāk krizdams, un tādēļ — jo slīpāk stari krīt, jo to iedarbība mazāka. Bez tam slīpākiem stariem jānoiet garāks ceļš caur atmosfairu, kādēļ atmosfaira tos vairāk uzsūc.

Tropu josla tātad visu gadu saņem bagātīgu siltuma un gaismas devu, pateicoties arī tam, ka dienas garums padots tikai nelielām svārstībām no 10,5 līdz 13,5 stundām. Gada vidējās temperātūras ir no 20° līdz 30°. Temperātūras gada amplitūdas nav lielas. Jēdziena par mūsu gada laikiem tropu joslā nav. Uz paša ekvatora 21. martā un 23. septembrī saule ir visaugstāk, 22. jūnijā un 22. decembrī viszemāk.

Mērenā joslā saule nekad neaizsniedz zenītu. Tur jau krasi iztelkti gada laiki, jo vasarā i diena ir garāka, i saule augstāk. Garākās dienas garums, atkarībā no ģeografiskā platuma, ir no 13,5 stundām (tropu tuvumā) līdz 24 stundām (polāro loku tuvumā). Vidējās temperātūras ir no 0° līdz 20°. Temperātūras gada amplitūdas, sevišķi polāro loku tuvumā, ir lielas. Jo tuvāk pie polāriem lokiem, jo lielāka atšķirība gada laikos, un arī dienas garumā; piemēram Latvijā (uz 56° platuma) dienas garums gada laikā svārstās no 6 līdz 18 stundām, Dienvidvācijā (uz 49° platuma) no 8 līdz 16 stundām.

Aukstā jeb polārā joslā temperātūras gada amplitūdas ir lielas, polu tuvumā pat visu gadu temperātūra turās zem 0°. Kaut gan garākās dienas garums pārsniedz 24 stundas un polos ilgst pat 6 mēnešus, taču pat vasarā apstākļi dzīvībai ir ļoti nelabvēlīgi, jo vasara ir ļoti vēsa, saule spīd zemu un nespēj izkausēt milzīgos ledus blāķus. Polārā joslā jēdziens par dienas un nakts garumu mūsu izpratnē zaudē savu nozīmi. Pašos polos dienas garums vienāds ar vasaras garumu, ilgst 6 mēnešus. Tikpat gara ir atkal nakts un reizē ar to ziema.

Uz zemes saņemamais siltums tātad ir atkarīgs no vietas tuvuma ekvatoram un no vietas augstuma virs jūras līmeņa. Nokrišņu daudzums atkarājas no jūras tuvuma un vējiem. Salās un piejūras zemēs klimats ir mitrs ar samērā vēsām vasarām un mērenām ziemām, ar nelielu temperātūras starpību dienu un nakti. Piemēram Reikjavikā (Islandē) uz 64° ziemeļu platuma jūlija vidējā temperātūra ir +10° un janvāra vidējā temperātūra 0°. Arī siltā Golfa straume padara Ziemeļrietumeiropas klimatu mērenāku pretstatā tā paša ģeografiskā platuma Ziemeļaustrumamerikas krastiem, kurus aukstā Labradora straume padara aukstākus. Piejūras zemēs pavasaris ir vēsāks par rudeni. Jo tālāk no jūras, jo klimats kļūst sausāks, ar krasām temperātūras atšķirībām ziemā un vasarā, dienā un naktī. Pavasaris un rudens iestājas agrāk, nekā piejūras klimatā. Piemēram Jakutskā uz 62° ziemeļu platuma jūlija vidējā temperātūra ir +19°, janvāra vidējā temperātūra — 43° un starpība 62°. Klimatu padara mērenāku arī meži, jo vasarā mežā gaisa vidējā temperātūra ir apmēram par 1° zemāka, nekā ārpus meža, bet ziemā, turpretim, otrādi.

Dažādu klimatu joslu veģetāciju var raksturot tā: Palmu sugas valda viskarstākās zemes lodes vietās, kur nav sniega, auglu koki piepilda pārējo tropisko joslu; mērenās joslas siltākā daļa ir noklāta ar puku segu labības druvas un meži apkļāj tās pārējo daļu; visaugstākās no apdzīvojamām zemēm apklātas augu valsts viszemākās pakāpes locekļiem — sūnām.

Paceļoties kalnos, temperātūra pazemināsies caurmērā par 1° uz katriem 160—240 metriem augstuma. Tā kā kalnu apgabalu klimati seko viens otram tādā pat kārtībā, kā no ekvatora līdz polam, tad arī veģetācija kalnos izmainās tādā pat kārtībā, bet tikai ar to atšķirību, ka kalnos mēs pārejam no viena klimata otrā dažās stundās.

Piemēram, novērtējot Monblana nogāzes klimatu, redzam, ka 0° izoterma iet 2000 m augstumā (skaitot no jūras līmeņa), —5° izoterma 2850 m, —10° izoterma 3600 m, —15° izoterma 4400 m un —17° izoterma 4800 m augstumā. Tā kā Alpu ieleju vidējā temperātūra ir +11°, mēs uzkāpjot Monblanā, noejam no +11° izotermas līdz — 17° izotermai, tātad vienā dienā izdarām ceļojumu, klimata maiņas ziņā līdzīgu tam kā no Šveices līdz Špicbergenai, pie kam katri 137 m pacēluma atbilst 1° platuma = 111 km, vai aptuveni 1 m pacēluma atbilst 0,8 km.

Paceļoties Alpos, pirmais izzūd riekstu koks, tad kastānis. 800 m augstumā šo koku vairs nav. Gandrīz tādā pat augstumā izzūd ozols. Ķirsis paceļas līdz 950 m, labība caurmērā līdz 1300 m. Skuju koki un bērzs izzūd ap 2000 m augstumā. Ganības ir līdz 2600 m augstumam. Augstāk paliek tikai mazi rododendronu krūmi, virs kuŗu izplatības robežas aug vēl dažas zāles, kas tikko paceļas no zemes.

Tomēr starp polārās un kalnu floras dzīves apstākļiem ir ievērojama atšķirība. Jo augstāk paceļamies kalnos, jo gaiss ir sausāks un retāks. Ap poliem turpretim gaiss ir blīvs un mitrs, caur to saules stariem ir daudz grūtāk izspraukties nekā caur reto kalnu virsotņu gaisu. Tādēļ ir starpība dzīvnieku un augu valsts dzīvības attīstībā līdzenumos un kalnos, neskatoties uz klimatu analoģiju. Kalnos starpība starp vasaras un ziemas temperātūru ir mazāka, nekā līdzenumos.

Vēl augstāk kalnos, kur izzūd pat zemie zālaugi, pie mūžīgo sniegu robežas, tā saucamās sniega līnijas, sastopamas vienīgi kailas klintis. Sniega līnijas augstums ir atkarīgs no vietas ģeografiskā platuma. Polāros apgabalos, kur valda sals, sniega līnija ir pie kalna pakājes, bet tropu apgabalos sniega līnija ir lielos augstumos.

Kalnu apgabalos saules gaismas intensitāte ir lielāka, gaiss no putekļiem tīrāks. Kalnu klimats tādēļ līdz zināmam augstumam ļoti veselīgs. Augstāk par 4000 m gaisa trūkums elpošanai izsauc sirds vājumu.

J. A.

Turpinot mūsu jauno autoru darbu publicēšanu, šoreiz sniedzam jaunieša Ārija Vedēja dzejoli un skautu vadītāja Burtnieku krusttēva — Paula Kuzņecova stāsta Malka turpinājums.

Ārijs Vedējs

Rītdienas karognesēji

Mēs nesam gaišu tautas rītdienu —
No sāpēm ceļtu tautas karogu.

Pa ērkšķu ceļu latvju tauta iet,
Bet ticībā mums gaismas zvani dzied.

Uz brīvu Latviju ved cīņu ceļš;
Kaut šodien mūsu zemē valda svešs —

Mēs latvju karogu no tumsas celsim,
Ar savu Dievu saules rītu sveiksim!

Mēs nesam gaišu cerību,
No sāpēm ceļtu tautas karogu!

Paula Kuzņecova

Malka

(Turpinājums)

Pirmā stunda otrā dienā ir vēsture, ne tajā, ne arī starpbrīdī vēl nekas briesmīgs nenotiek. Klausoties vēstures skolotāja saistošajā stāstījumā par latviešu strēlnieku cīņām, zēni aizmirst savu nodarījumu un tā nepatīkamās sekas. Vēstures skolotājs otrajā stundas pusē lasa pantos rakstītus strēlnieku gaitu stāstījumus, kuŗiem dzejnieks devis nosaukumu Mūžības pakrastā. Skolotājs vērš zēnu uzmanību uz kādu skaistu salīdzinājumu tajā, to atkārto: „Un virtuvē dūdo trauki . . .“ Liek zaļust zēniem mājīgumu, kādu tik labi rada šis salīdzinājums.

Starpbrīdī, pa gaiteni staigājot, tas vēl skan Viļņa auss un Vilnis saista to domās ar vecmāmiņas virtuvi tēva dzimtajās mājās.

Nākamās stundas vidū, dzirdot klauvējienu pie durvīm, saraujas abi draugi, abus māc nelabā nojauta, ka nu sauks viņus abus.

Un patiesi — durvis parādās klases audzinātāja un līdz skolotāju viņam atļaut bridi runāt ar Ilmāru un Vilni. Gaiteni pie loga klases audzinātājs ruhā ar zēniem. Drūms kļūst skolotāja vaigs, un balss stingrāka, kad jautājumam: „Pasakiet man, kur jūs vakar bijāt un ko darījāt?“ — viņš dzirdējis abu sīnu atbildi: „Mēs nevaram, skolotāj.“

„Kādēļ?“

Klusums.

Abi zēni šajā brīdī negrib sāpināt savu skolotāju, taču ne viens, ne otrs nezina drauga domas, ir jāapspriežas vispirms, un tad tie droši vien nolemtu Liepkalna kungam viņu izstāstīt.

„Par jums runās šīsdienas sēdē, un es ne vārda nevarēšu bilst jums par labu, jo — jums nav tik daudz goda jūtu, kas sacītu, ka varat man uzticēties. Es arī neaizstāvēšu jūs šoreiz, jo jūs abi to neesat pelnījuši. Veriet iet klasē.“

Klases audzinātājs pagriežas un iet atpakaļ uz skolotāju istabu. Gaitenis ir garš, un tālu un stingri ir Liepkalna kunga soļi. Zēni redz viņa sirmo galvu, un tiem liekas, ka tā ir noliekta mazliet zemāk nekā parasti. Pie loga netālu no skolotāju istabas audzinātājs apstājas un brīdi raugas pelēkajā, sīka lietus piemiglotajā skolas parkā. Smagas ir kļuvušas zēnu sirdis, un tagad viņi abi jūt, ka klases audzinātājs ir apstājies nevis, lai ņemtu kokus un lietu, bet lai bez vārdiem pateiktu to, kas viņiem ir jādara — un, ko arī viņi zina, bet nevar. Tā pati mulsinošā kautrība to nelauj, tā piesien viņus pie cementa plāksnīšu grīdas gaiteni, un nelauj kājām klausīt prāta un sirds pavēlei.

„Nenākt skolā . . . meitenes dēļ . . . arī Livija nāk šajā pašā skolā . . . tad arī . . . nē, to nevar“, tā domā abi zēni.

Neparasti klusi viņi ir atlikušo dienas daļu klasē un starpbrīžos pārējiem nevedas ar abiem jautras runas.

Mājās Vilnim negaršo pusdienas. Pačīdis, viņš saka: „Mātiņ, es aizeju pie Ilmāra,“ un žigli izmetas pa durvīm. Kad Vilnis taisas iegriezties pa mazajiem vārtiņiem Ilmāra namdurvju priekšā, viņš satiek draugu nākam pa tām šrā. Ir patreiz tā stunda, kad visos Rīgas laikrakstu kioskos sāk pārdot dienas laikrakstu, un Ilmāru ļet, lai to pārnestu.

Vilnis viņu pavada.

„Man visu laiku prātā tas brīdis, kad Liepkalna kungs stāvēja pie loga un gaidīja mūs,“ Ilmārs domīgi saka.

Dažādos vārdos, kas šad tad ir tiri draiskulīgi, trešā klase sauc savus skolotājus. Tik klases audzinātājs arī zēnu pašu runās arvien ir Liepkalna kungs.

„Zini, Imi, saņemsim dūšu un aiziesim paši pie viņa mājās. Tā būs labāk.“

„Man pašam arī ir skaidrs, ka tā jādara, citādi mēs abi visu gadu Liepkalna kunga stundās nevarētu acis uz augšu pacelt. Bet, Vilni? Vai nebūtu labāk visu izstāstīt tikai pēc sēdes? Ja mēs stāstīsim tagad, tad Liepkalna kungs mūs visiem spēkiem centīsies aizstāvēt, un arī citi skolotāji viņam pievienosies. Un to nu mēs par savu izrīkošanos otrajā stundā pie koridora loga neesam pelnījuši. Tu saproti, ko es domāju?“

Vilnis brīnas, kā viņam pašam tas nav ienācis prātā, bet arvien jau abi draugi viens otru papildina, un tā palīdz viens otram iet taisnu ceļu.

Pie laikrakstu kioska zēni satiek skolotāju Liepkalnu. Tas ir tas pats kiosks un tā pati māmiņa sēž tur visu gadu, katru dienu. Ziemā kūp mazais skurstenītis uz kioska jumta, un pavasaros māmiņa bez laikrakstiem, žurnāliem un aploksnēm pārdod arī pirmās pavasara ziedus.

Pie māmiņas lodziņa skolotājs pārmaina pāris vārdus ar zēniem. Ne ar vārdu viņš neliek zēniem justies atstumtiem, taču viņa balss runājot ir klusāka nekā parasti, un nespodra. Zēni aizlaiž Liepkalna kungs paliek, kā to paredzēja, bridi draudzīgi parunāt ar māmiņu.

„Vai jūs, kungs, pazīstat tos abus dūšīgos puikas?“ jautā māmiņa, un, dzirdējusi, ka tie ir Liepkalna kunga skolnieki, pastāsta viņam par zēnu lielo strādāšanu, un nebeidz viņu puikas slavēt: „Jūs viņus drusku pievaldāt, dūša jau ir liela, un arī gribēšana, — tak jau kādam palīdzēja, kam grūti bija pašam, vai nu vecākiem vai. Bet jauniņi abi vēl, ka nenodara sev gauži.“

„Kad tas bija, kundze?“ jautā skolotājs un, saņēmis atbildi, zina un saprot nu daudz vairāk, nekā pirms brīža. Sāp tikai mazliet tas, ka zēni nav viņam uzticējušies kā cilvēkam.

Māmiņas skats, izdodot naudu ir tik laipns un silts, ka pārsteidz skolotāju — māmiņas smaidam nevar neatbildēt ar smaidu. Pasmaida arī skolotājs Liepkalns, un līdz ar smaidu gaiša kļūst arī sirds. Skaidrs kļūst ilgi domās meklētais ceļš uz zēnu sirdīm. Skolotājs nezina, ka arī zēni ir manījuši māmiņas laba vēlēšanu visiem cilvēkiem. Šoreiz tā ir palīdzējusi viņam, skolotājam Liepkalnam, pārvarēt sāpi sevī, aizmirst sevi un domāt tikai par to, kas palīdzētu viņa zēniem, iejusties viņos un saprast.

„Paldies, kundze,“ saka skolotājs un sniedz māmiņai roku. Māmiņa saņem to, krata galvu un brīnās, bet skolotājs jau ir ceļā uz skolu, tur pēcpusdienā ir sēde, un viņš zina, ka grūti būs stingrajai skolotājai, kas vakar satikusi abus zēnus, noskaidrot viņu labo darbu.

Pa Āgenskalna priedēm ejot, trešās klases audzinātāja gan nezina, ko īsti zēni ir darījuši un, kādēļ, taču viņa audzinātāja sirds saka, ka vēlēšana palīdzēt un kautrība nelauj tiem teikt, ko tie darījuši, īpaši vēl dzirdot pateicības un uzslavas vārdus. Skolotājs arī zina, ka zēni ir draugi, un saprot, — ja zēnus saista noruna savu labo darbu neizpaust, tad tās pildīšana viņiem pašiem ir svarīgāka par skolas kārtības noteikumiem.

Klases audzinātājam rūp ne tikai savu zēnu sekmes mācībās, bet vairāk par visu viņu raksturi, arī tas, lai viņa zēni izaugtu par labiem sabiedrības locekļiem. Biedriskumu klases audzinātājs vērtē ļoti augstu.

(Turpinājums nāk. Jaunības teku pielikumā)

Pa Šlaburaga bērnu tekām

Mīļie draugi!

Esmu saņēmis no Jums daudzas atbildes uz savu pirmo vēstuli (iespiesta Latvijas 29. aprīļa numurā). Priecājos un ceru, ka arī turpmāk čakli rakstīsiet. Daži iesūtītāji, kas vecāki par 12 gadiem, saņems Vientuļo skautu laikrakstu „Klabatas“. Par pareiziem atminējumiem laikraksta Latvija abonementu š. g. augusta mēnesī saņems

Āboliņš Valdis — Essenē
Maika Edgars — Francijā
Pētersons Jānis — Lingenā.

Vēl mums ir iespējas sanākt pulciņa sanāksmēs, kaut gan paliekam arvienu mazāk zēnu, tādēļ rakstīšu Jums biežāk un pastāstīšu par mūsu pulciņu un sanāksmēm.

Pagājušo svētdien pēc ilgāka laika atkal bija šķēršļu gājiens: Pīkstīte bija pazudusi. Viņa bija aizgājusi pa ielu, kurai abās pusēs mājas. Mums viņa bija jāuzmeklē. Gājām baraku virzienā. No turienes bija jānogriežas pa tai rokai, kas tālāk no sirds.

1) Kuŗa roka tā ir?

Priekšā stāvēja baseins. Kad bijām tikuši tam pāri, netālu tālāk gājām garām nelielam labības laukam.

2) Kāda labība bija šajā laukā? (1. zīm.).

Skatoties pa kreisi varēja redzēt plivojam karogu. Tai virzienā apmēram 50 soļu attālumā bija koks, no kuŗa cilvēki pavasarī tecina sulas.

3) Kā sauc to koku?

Kad aizgājām pie koka, varēja dzirdēt dzeņa kalšanu. Mums bija jāmeklē ligzda ar dzeņa olām. Uz olām bija rakstīts, ka mums jādodas virzienā, kur saulīte spīd pusdienas laikā.

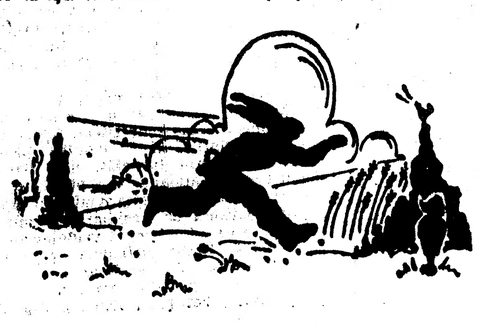

4) Kā sauc šo debess pusi?

Nokļuvām pie gudrā vīra. Tas zināja pateikt, kur Pīkstīte atrodas. Gudrais vīrs lūdza nodziedāt šādu tautas dziesmu:

5) Kāda bija nodziedātā t. dz? (2. zīm.)

Tad viņš pateica, kur Pīkstīte atrodas. Viņš teica, lai ejot klusi.

Nonācām pie Pīkstītes. Ejot uz mājām pastāstījām viņai latviešu tautas pasaku.

6) Kādu pasaku mēs stāstījām? (3. zīm.)

Visi zēni un meitenes — iesūtiet man atminējumus, mana adrese: Uldim „Latvija“ Schwäbisch Gmünd (14a) Artillerie-Kaserne, ar piezīmi Pa jaunības tekām. Daži pareizāko atrisinājumu iesūtītāji saņems 1 mēn. Latvijas abonementu.

Uzdodiet vārdu, uzvārdu, pilnīgu adresi un dzimšanas datus.

Pasaules tālēs augsim sīksti Latvijai! **Uldis**

MŪSU SKAUTU NOMETNE ZVIEDRIJĀ

Zviedrijā, Melndālē notikušajā latviešu gaidu un skautu nometnē bija ieradušies ap 90 jauniešu no Stokholmas, Bufosas, Kalmāres, Lundas un Gēteborgas. Nometni atklāja vadītāja Teivēns. Par vienu no interesantākajām sacensībām izvērtās šķēršļu gājiens, bet netrūka moča sacensības gara arī nometnes izdaiļošanā, ēdienu gatavošanā, pirmā palīdzībā, stājā, kārtībā un peldēšanā. Visiem labā atmiņā paliks īpaši ugunskurs, kur gan paši dalībnieki gan ciemiņi noskatījās A. Teivena sakārtoto priekšnesumu Latvijas daudzinājums. Tajā bija attēloti Latvijas brīvības gadi, sveiču varu jūgs un bēgļu laiks, bet nobeigums izskanēja gaišā dzīves un ciņas priekā. Nometne beidzās ar dziesmu Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai.

SENO INKU PĒCTEČI VĒL DZĪVO

Pazīstamais uzskats, ka spāņu iekarotāju mantkārība būtu galīgi iznīcinājusi senos inkus, lāga neatbilst patiesībai, — par to Minchenes jaunatnes centrā nesen notika īpašs priekšlasījums. Izrādās, ka inku pēcteči, patiesībā indiāņu tautas, dzīvo vēl šodien: lielākā daļa Perū iedzīvotāji ir indiāņi, kas turpina runāt vecajā inku valodā. Taču tas gars un kultūra, kas inkus reiz darīja slavenus, ir izdzisis. Inku valsts reiz aizņēma Perū un daļu Bolīvijas, Argentīnas un Čīles, — tātad vairāk par 1000 km. Tur vēl tagad atrodamas kultūras pēdas, ceļi, cietokšņu drupas un dažādos izrakumos senie mākslas darbi. Vēl mūsu dienās apbrīnojamas ir seno inku astronomiskās zināšanas, viņu māka zemes apūdeņošanā un sociālās iekārtas priekšrocības.

Dziesmu dienu atskaņas Londonā

(VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS)

Pēc krāšņajām dziesmu dienām Lesterē augst svinētām atskaņas Londonā. Ja jau reiz dziesmu svētki Anglijā izvērtušies par gada lielāko nacionālo notikumu, tad dabīgi, ka bez koru koncertu rīkojām arī citus mūzikāli un reizē nacionāli nozīmīgus pasākumus. Tāds pagājušā gadā bija Vītola darbu vakars, šogad — latviešu jaundarbu koncerts. Pēc Lesteres tas piedzīvoja atkārtojumu Londonā un reizē arī ievadīja dziesmu dienu atskaņas.

Programma bija gandrīz gluži tāda pati kā Lesterē. Arī londoniešiem nu varēja jaust to nopietno darbu, kas bija trīs latviešu mākslinieku veikuma pamatā. Šie mākslinieki katrs no savas trimdas zemes — Šepe no Vācijas, Bīdiņa no Anglijas, pianists Jānis Ciruļis — no Zviedrijas. Lielākā daļa dziesmu pirmatskaņojumi. Rakstot par Lesteres koncertu, to smieguma jau Latvijā atreferēta.

Ko vēl piemetināt? Katrī ziņā to, ka vajadzīgs daudz idealisma, daudz darba, lai tādu vakaru sarīkotu. Šāda veida sarīkojumi materiāli bieži nes deficītu un pašiem koncertētājiem nesniedz pat aptuvenu atlīdzināšanu par viņu darbu. Bet kultūras darbā šāds vakars deficītu nenes. (Gluži otrādi — ir taču piedzīvots, ka solīta dāldera gan netrūkst, bet klausītājiem pasniedz sīkuma un saimuss!) Īpaši pieminēšu Ciruļa atskaņotā Medņa sonāta klavierēm, ko viņš komponējis Stomberģē ražīgajā 1947. gadā, kopā ar šīs līnijas nodzīvināto vijoļu sonāti un čello koncertu. Šepes nodziedātā „Jēruma Mēness" arī radusies 1947. gadā. Tā pieder pie Miniatūru cikla — 6 dziesmām ar Strēlertes tekstiem.

Svētku otrā dienā Sv. Trīsvienības baznīcā notika koru koncerts. Salīdzinot ar Lesteri dziedātāju bija mazāk: jauktajā korī ap 100, vīru korī, ko pārstāvēja vienīgi pati Zuikas dziedātāji — ap 40. Koncertā piedalījās Koventrijas jauktais koris, Koventrijas dubultkvartets, Lesteres „Beverina", Londonas latviešu un Zuikas vīru koris. Koncerts notika baznīcā, ar ko sarīkojums ieguva svinīgi nopietnu raksturu. Izņemot tikai dažas dziesmas, programma bija visai piemērota šādam noskaņojumam. Tolaikus ievadvārdus, prāvests Berģs norādīja, ka dziesma atsvien latviešus pavadījusi visās viņu gaitās — arī tagad. Viņš izlīdzās svētbrīdī mūsu dziesmai un aicināja ģenerāļa Kārļa Goppera kungu, Lielbritānijas latviešu centrālās padomes priekšsēdi, lasīt Lūgšanu. Ģenerālis atbildēja ar Lūgšanu Tēvijai ar Šepi kā solisti. Padziedami nu, bāliņi, Bikeris mironu salā, Dies irae un citas dziesmas bija Zuikas koŗa repertuārā.

Svētku dienā Zviedrijas viesis — kritiķis Zanders nolasīja referātu par trimdas psiholoģiju, kam sekoja DVF drāmatiskās kopas Trīnes grēku izrāde.

Ja slavinām pašas dziesmu dienas, būtu nevietā nokliegt rīkotājus — latviešu biedrību un Londonas latviešu kori — abās ieciļi rosīgas kultūras laukā un abas tās saistās ar savu priekšnieka un diriģenta Jērumа vārdu. Viņš bija un ir Anglijas dziesmu dienu īstā dvēsele.

Ir lielas cerības, ka nākamā gada koŗa koncerts notiks Londonas pašā lielākajā zālē — Karaliskajā Alberta holā. Paredzēts arī latviešu kamermūzikas pirmatskaņojumu vakars.

-ns

Vācijā vēl skan dziesmas

Gandrīz vai visas mūsu lielās mākslas svaigmes ir prom — varēju sacīt, ka Vācija ir tukša, un īpaši šīs pavasaris ir kļuvis mūsu kultūrālai rosībai Vācijā par smagu. Prom ir ne tikai rakstnieki un gleznotāji, dziedātāji un instrumentālisti — prom ir arī lielā daļa latviešu publikas, kas viņus klausījās. Un līdz ar to ir arī pielikts ļoti punkts vienam mūsu gara dzīves posmam, lai sāktos cits — daudz nepārskatāmāks, problemātiskāks. Ar DP laikmeta beigām Vācijā, ar ciešāku kontaktu sušanu mākslinieku un publikas starpā mums vairs nav līga pārskats par to, kas mūsu kultūras dzīvē vispār notiek, un gluži vai ber kādas informācijas esam par to, kā un kādi jauni spēki rodas klāt. Nosmīgais, aptverošais laiks ar mūsu vecākās un vidējās paaudzes mākslinieciem, kurā pazīstamo vārdu klātiene deva savas nacionālās kultūras vides apziņu, ir izīris plaisumā, bet jaunie censoņi lielā daļā vismaz vēl pagaidām paliek nezināmi — tikai pa reizei dzirdam par kāda latvieša izciliem panākumiem vienā vai otrā mākslas nozarē, un esam tikami pārsteigti, ka trimda nav nokāvusi mākslas entuziasmu. Šai vietā lai vēlreiz jauts atkārtot — lai pasaule iskūdīsies mākslinieki un rakstnieki nevairās sevi atgādināt; eventuālus labklājumus par pašreizējo to atspēko pieaugums pret mūsu nacionālo kultūru.

Šādā aspektā par apsveicamu notikumu jāuzskata YMCA-YWCA nīstalu koncerts Svēbu Gmindē, kas izvērties par vienu no pagājušām lielākiem latviešu centriem. Gāndrīz bez reklāmas koncerta vārds vien bija sapulcinājis turpat pilnu zāli klausītāju, kas liecina, ka interese un atsaucība trimdiniekos nav no pagājusi, no vispār ir stīdela īpašība — par spīti visiem dienas satraukumiem un rūpēm. Jau agrāk dzirdēti jaunā dziedātāja E. Zagarina skaistā neatlaidībā un soli pa solīm snieguma sniegdamās pēc sprausti mērķa varēja apliecināt savu darba rezultātus nelielā, bet tikama tembra balsī, ko veidojusi rūpīga skola. Viņas koloratūri raisās jau itin krāšņi, pretīgi gan ne bez grūtībām, kā dažā priekšnesumā vajadzētu novērst. Dziļāki vērtīgāks mākslinieciskais pārdzīvojums jaunās mākslinieces panākumus vēl tikai vairotu. — Baritons A. Melderis atskaņoja dažus latviešu un citzemju autoru darbus, esošādams krietnu dziedāšanas tehniku, plašas elpas rezerves, un arī viņš turpmāk daudz iegūtu, pievērzdams vairāk vērības artistiskajam momentam — tām punktam, no kura sākas mākslinieku. Izlīdzinātāks dziedājums un mīkstāks toņa spožums, kuŗa krāsu dažādīb vēl nomāc tā zaķot „dziedāšanas galvā", vēl ir turpmākā darba uzdevums. — Dažas pašu sacerētas klavieru miniatūras nospēlēja L. Fridenberga, pārāddamas sevi gan kā apdāvinātu pianistu, gan drošsirdīgu cenšoni grūtajā komponcijas mākslā. Klavieru pavadījumus veica vācu pianiste Platnere.

Visumā sarīkojums atsritēja sem tās zīmes, ko vācu kultūrā sauc par Hausmusik, bet ja ateceramies, ka arī Kreislers līdz pusmūžam bija „ārsts, kas mājās spēlēja vijoli", jācer, ka koncerta dalībniekiem ar laiku pavērsies arī plašākas perspektīvas. Katrā ziņā klausītāji bija visai atsaucīgi, neskopodamies no siedlem, ne aplausiem.

P. K.

Rita Gāle

LIKTENĪBA

Putni meduļiem ceļas svētdienas
debesī zilā.
Ritam spirgtuma cīņa, pumpuriem
briedruma spars.
Brīnī saļganiem šķēpiem pavasara
veiksmu cilā —
Kāri ieelpō sēme.

Kāpēc man elpot tu liedz?

Cauri Veļupes miglai nāc, lai
atliegto gūtu —
It kā dziestošas lūpas vaigam
skaņoties jūtu,
It kā atvadu skūpstu mute
stingdama sniedz...

Nakti rokas es tavas jaudu
glāstienā liegā —
Vaigam piegulties vēji, gaitu
galdīšu sākdama.
Nakti dzirdēju: kāpēs manu vārdu
tu kliedz —
Rūgti raudāja vēji, kauju kapenēs
nākdama.

Tālu krītošais dus, stindzis siemeļu
sniegā.

Putni priecīgi ceļas svētdienas
debesī zilā, —
Šķēlis tumsu un miegu pirmais
saltītais stars.
Asni, tiekdamies augšup, trūdainu
velēnu cilā,
Krustam, akmeņi cirstam, vijas
pusplaucis zars,
Elpo zeme un debess.

Kāpēc man elpot tu liedz?

Pe.-Gē.

Cīņa ap dzelzs aizkaru Fareles veco lauzu - nomofnē

Mūsu cienījamais „Dīpaksa" un IRO, klusu aiziedami no mums uz visiem laikiem līdzi pēdējām lakstīgalu dziesmām, tomēr ir atstājis mums kādas labierīcības mantojumu, kas tik ievērojams, ka to nevar noklusēt. Tās ir dārgais un varenais betona un pītu stiepļu dzelzs priekškars starp mežu un milzīgo nometnes ganību un sporta laukumu — apmēram pusotra kilometra garumā, — kas uzcelts šopavasar. Tādus dzelzs pīteņus mēdz celt zvēru dārzos, kapos un ap tenisa laukumiem.

Liekas, ka tas celts noteiktam mērķim uz gadu gadiem: lai mežs nenāk par tuvu nometnei, vai lai nometnes 10 divstāvu korpusi ar to iedzīvotājiem neaizbēg mežā. Citiem vārdiem, — pilnīgi nevajadzīgs. Eversbergas pārskološanās centra invalīdi, kas ar savu mūzikāli-drāmatisko ansambli te nesen viesojās, izteicās, ka tāds varens trīs metru augsts žogs nav redzēts pat nevienā kara gūstekņu koncentrācijas nometnē. Tumsā mājās braukdami viņi šai dzelzs priekškara labirintā pat nomaldījās un bija gaužām sapiktoti.

Te tad arī sākums nemieram, opozīcijai un pilntiesīgam dusmu izvērdumam pret šādu nometnes labierīcību. Patlaban kuplajā mežā sākas ogu un sēņu sezona, kas tūkstoti veco lauzu vilinās vilina pie sevis vistaisnākā ceļā, nevis kilometru apkārt pa bijušā Dipaksa vārtiem. Tie tad nu rokās sētai pa apakšu kā kurmji, viens otru — ij vecīšus, ij vecenītes, ir resnos ir tievos stiepdami aiz kājām. Kārtības policija šos caurumus tūdaļ likvidē ar dzeloņstieplēm un mietiņiem. Bet naktī nezināmi partizāni šo veltīgo darbu atkal iznīcina, un kurmji tāpat izrokas sētai cauri, iztaisot pat jaunus caurumus.

Tā šī abpusējā neauglīgā cīņa turpinās joprojām, līdz lieta nonāk nometnes komitejā un pilnā nometnes latvju sapulcē.

Priekšlikums apgāzt sētu — tiek noraidīts kā nekultūrāls. Propozīcija ierīkot mazvārtiņus uz mežu — tehniski neizpildāma, un kas tad un kur glabās atslēgu? Minējums izspridzināt kādu sētas posmu — noraidīts kā komūnistu huligānisks paņēmiens. — Pārdot sētu kādiem uzņēmējiem — nav tiesisks akts. Pagatavot kāpnes sētas pārkāpšanai — prasa naudu un materiālus, kādu nav. Izzāģēt sētas stieplēs carumus — nav instrumentu un ierīču.

Par priekšlikumiem sākas debates, kas pamazām pieņem politisku nokrāsu un no aukstā kara pāriet niknos personiskos strīdos un gandrīz karstā cīņā ar roku un dūru vicināšanu gaisā. Komitejai šīnī lietā sava konkrēta priekšlikuma nav. Viņa chaotisko sapulci slēdz. Bet dzelzs priekškars paliek mežmalā karājoties kā Damokla zobens virs Fareles nometnes.

Kas no politiķiem vai diplomātiem pārcirtīs šo nometnes lenīsto Gordija mezglu?

Irma Līgotne

SIEVA

(Beigas)

Vilnis pameta viņu un, iebāzis rokas bikšu kabatās, sāka staigāt no viena istabas gala uz otru lēniem, mierīgiem soļiem. Viņš it kā dziļi klausījās un pētīja šī cilvēka bērna kluso un traģisko ciņu, kas likās nāca no pašiem dvēseles dziļumiem. Neapmierināts un saldzis viņš atkal nostājās divāna priekšā:

„Neraudi un piedod. Tas bija tikai mirkļa neprāts. Es tev nekā jauna nedarīšu. Mums nav vairs daudz ko runāt. Izeja tev jātrod pašai. Un kas zina, kā būs tad, ja tas viss tev būs jāizstāsta mājās?.. Bet tagad ej, pulkstens tuvojas jau pusnaktij."

Izbijusies viņa pielēca kājās.

„Tik vēls! Ak, Dievs, Vilni!" viņa iesaucās un droši pienāca viņam klāt. „Es tā negribēju... Man kauns. Es nācu šurp ar pavisam citu nodomu. Es atnācu tevi brīdināt."

„Tu mani? No kā? No manas mīlestības uz tevi?" viņš mēģināja jokot. Bet Aina palika nopietna.

„Aizej. Atstāj savas mājas jau šonakt, varbūt rīt."

„Ko tas nozīmē, Aina?"

„Es nezinu. Es daudz vairāk neko nezinu. Viņš man nekad neko nestāsta. Bet to zinu, ka šajās dienās kaut kas notiks. Ir labāki, ja tu neesi mājās. Kad viss būs pāri un nomierinājies, tu varēsi atkal atgriezties. Un ja tu atjausi, es atkal kādreiz atnākšu pie tevis.."

„Vai tiešām?" Vilnis satraukts pasmaidīja. „Tu baidies par mani?" un noliecies viņš rāmā maigumā noskūpstīja Ainas roku. Viņš juta, kā viņa nodrebēja. „Bet tad es nenākšu nekad vairs šeit atpakaļ."

„Vilni," viņa piepeži saļima tik stipri, ka Vilnis tikko spēja viņu aiz elkoņiem uztvert. No jauna viņš viņai jāva atbrīvoties no šī asaru aloga. Uz ielas lejā viņš dzirdēja motoru troksni, it kā bērna kliedzienu, sajukušas balsis, un atkal šo nomācīgo motoru troksni. Ko gan tas varēja nozīmēt? Viņš sajuta sevī augam bailes. Varbūt bija labāk jau šo nakti pazust? Kaut kur, kaut kas nebija kārtībā.

„Ir labi. Nomierinies tagad un ej," Vilnis pārglauda roku viņas gaišajiem, izpurošajiem matiem.

„Vai es tev varu ticēt, ka tu man piedod, Vilni?"

„Es tev piedodu," viņš teica. „Atjauj man apskūpstīt tavu pieri."

Viņa atlieca galvu, pastiepās un sniedza viņam pretim lūpas, slapjas no asarām.

„Paldies," viņš aizkustināts teica un, saņēmis viņu pie rokas, atvēra durvis...

„Stāt!" Gaiteņa tumsā viņiem pretim nostājās vairāki apbruņoti stāvi. Aina klusi iekliedzās un atkāpās pāri sliekšnim.

„Pilsonis Vilnis Oškalns?"

„Es tas esmu," apliecināja Vilnis un nobālis pavirzījās sānis, lai ielaistu istabā trīs čekistus, kuŗiem sekoja vēl kāds vecīgāks vīrs, zilā strādnieku gvardes tērpā, un aiz viņa vēl viens, privāti ģērbies, rokās dzeltenu ādas portfeli.

Pieci. Te nebija vairs nekādas bēgšanas, ne aizstāvēšanās iespējas.

Viņš dzirdēja, ka Aina aiz muguras īsi iekliedzās: „Indriķi!" un, pagriezis galvu redzēja, cik ļoti viņas seja saplūdā ar sienas balsinājumu.

Zarāna diezgan gintā seja bija sarāvusies un nosvīdusi. Ar brīvo roku viņš vaigam bija piespiedis mutautiņu, kas mēģināja slēpt dziļa un svaiga skrāpējiena pēdas. Uzmetis asu un īsu skatu sievai, viņš pieģāja galdam un pavēlētāja balsī teica:

„Pagaidām jūs palieciet tā un nekustieties."

„Nekustieties!" atkārtoja gvardists, „kamēr noskaidros personības."

Viens no čekistiem, iespriedies starp Ainu un Vilni, bija gatavs pie mazākās viņu kustības izlādēt pistoles saturu, kamēr pārējie divi metās pie mazā rakstāmgalda, skapja un dīvāna, lai tos pārmeklētu, mežonīgi mezdami uz grīdas ārā visu, kas tur atradās. Daudz tur nebija.

„Vilnis Oškalns, dzimis kad?" galvu nepacēlis un nepaskatījies, jautāja Zarāns.

Vilnis atbildēja. Sekoja pārējie, parastie policejiskie jautājumi.

„Kur jūsu ieroči?"

„Man nav ieroču," Vilnis atbildēja.

„Nav," atkārtoja gvardists, kas pārlūkoja kratīšanu.

„Nāciet šurp, parakstiet," Zarāns nepaskatījies teica.

„Kas man jāparaksta?"

„Ka jums ir zināma pavēle braukt uz tālākiem savienības apgabaliem, un ka jūs to labprātīgi darat."

„Neesmu neko noziedzies. Es to neparakstīšu!" Vilnis saslējās.

„To mēs labāki zinām, pilsoni Oškaln, jūs parakstīsit!" pēkšņi uzkliedza pratinātājs. Viņa seja bija sarkana un gar deniņiem un kaklu stiepās pietūkušu dzīslu režģis.

„Es neparakstīšu šīs lupatas, šos melus!" Vilnis pēkšņi kliedza, kurā skanēja spīts un pretestība. Viņš gribēja vēl ko teikt, kad aiz muguras sadzirdēja pusčukstus Ainas brīdinātāju balsi: „Vilni!.."

Šķibacis mongolis bija atvēzējis savu šautenes rezgali.

„Mierā!" krievu valodā viņam uzsauca Aina, stingri un kareiviģi. Bet tai pašā brīdī mongolis pagriezās pret viņu.

„Nealztiec!" Zarāns sakustējās.

Vilnis vēlreiz uzdrošinājās paraudzīties pāri piecam un ieraudzīja Ainas acis. Tad sagumis viņš piegāja galdam un parakstīja vairākus uz tā uzklātus papīrus.

„Tagad ejiet un sataisieties ceļam. Jūs variet paņemt līdzi arī to to nepieciešamāko."

„Man vairāk nekā nepieder kā šis mētelis," viņš sagurušā balsī atbildēja. „Vai tālu būs jāiet?"

„Nē, pēc reglamenta jūs vedīs ar auto," atbildēja gvardists un jauni iesmējās, „kā īstu buržuju — ar auto, padomājiet."

„Tad mēs varam iet, biedri?" Zarāns teica savam palīgam.

„Bet šī?" gvardists norādīja ar pirkstu uz Ainu, kas izceltu galvu un spītīgi uzraudzīem pleciem stāvēja turpat pie izejas.

„Tā paliek. Tā ir staigule.."

„Nē, es nepalikšu! Es neesmu staigule!" viņa iesaucās.

„Pēc reglamenta tas tomēr jānoskaidro, biedri," gvardists griezās pie Zarāna.

Zarāns neatbildēja. Nekustīgs viņš raudzījās galda stūrī un vālēja starp pirkstiem zīmuļa galu. Likās, ka viņš baidītos paskatīties uz Ainas pusi.

„Kādas jums attiecības ar šo personu, pilsoni Oškaln?" beidzot viņš jautāja.

„Tā ir mana paziņa, kas nejauši aizkavējās manā dzīvoklī," Vilnis atbildēja un raudzījās Ainā, kas akatlījās viņam pāri uz Zarānu.

„Arī ielas meitas ir tikai „paziņas", kas „nejauši" aizkavējas jaunu kundziņu dzīvokļos... ha, ha!" iesmējās gvardists, „tagad šie laiki ir galā, un jūs velnu redzēsit!"

„Tā nav taisnība! Pie visa, kas man ir svēts, tā nav taisnība!" Viņa sauca, rokas sažņaugusi uz krūtīm. „Lai saka Indriķis Zarāns. Lai saka viņš!"

Bet Zarāns klusēja. Viņa seja bija bāla un katrs muskulis saspridzināts. Viņš klusēja.

Tas bija īss, satraukts klusums, kā mēma cīņa, kuŗu pēkšņi apgaismoja mazs smaids Ainas sejā, kad viņa pievirzījās dažus soļus tuvāk Vilnim un teica pavisam auksti un mierīgi:

„Es esmu Viļņa Oškalna sieva. Viņš mēģināja mani tikai glābt..." un seja viņai pārlējās ar rožainu sārtumu. Viņa turpināja smaidīt savu nenosakāmo smaidu.

Zarāns nepakustējās.

„Kāpēc jūs to ātrāk neteicāt?" uzbrēca gvardists. „Vai lai mēs te visu laiku ar jums vien piņķējamies?"

Tad viņš norāva no galda papīra lapu.

„Reglaments paliek reglaments, Jūsu personālijas, pilsone? Pase? Pase?.."

„Man šķiet, jūs esat dienējuši cram," ieteicās Vilnis.

„Turiet muti, ja jūs negribiet ko vairāk!" viņam uzbļāva vecais.

„Aina Zarāne, dzimusi Varkale..." Gvardists pacēla galvu un paraudzījās uz priekšnieciņu, „te kaut kas nav kārtībā, biedri..."

Zarāns stāvēja un klusēja. Viņa lūpas kaktiņos mazliet raustījās.

„Jums tomēr katram savs uzvārds..." viņš piegriezās atkal Ainai un ar neierastu kustību šķirstīja pasi.

„Liekas, ka Padomju savienība atzīst civilo laulību? Un bez tam, cik es zinu, sieviete precoties var paturēt arī savu uzvārdu," Aina teica un slepus satvēra Viņa elkonu.

„Jā, tā laikam ir," gvardists atbildēja, apslapināja zīmuļa galu mēlē un turpināja rakstīt. „Šīte parakstīties. Mākat rakstīt? Bet skaidri..."

„Es vēlos savam vīram doties līdzi..."

„Aina!" Vilnis nočukstēja un satvēra viņas roku, it kā meklēdams balstu.

„Pēc reglamenta to var," apstiprināja gvardists. „Vai jums ir kādi iebildumi, biedri?" viņš jautāja Zarānam.

„Man nav iebildumu," Zarāns dobji atbildēja un sakniebtajā mutē viņam nošņirkstēja zobi.

„Gatavi! Ejam!" gvardists uzsauca sardzei. „Ko līdzi ņemt jums nava?"

„Viss, kas man pieder, man ir. Bet, vēl tikai acumirkli," Vilnis paskrēja dažus soļus atpakaļ un saņēmis saujā no šķīvja novītušos ābolus, iebāza tos mētelja kabatā.

Kad viņi izgāja pa durvīm, Vilnis pieliecās Ainas ausij un čukstēja: „Vai tu zini kā es tevi mīlu? Tagad es varētu arī mirt..."

„Es gribētu dzīvot, beidzot sākt dzīvot," viņa atbildēja.

Aiz viņiem soļoja trīs čekisti ar šautenēm un gvardists, kas tumšās kāpnes apgaismoja ar kabatas spuldzi.

Vispēdīgi, labu gabalu iepakaļ, klūpošiem soļiem sekoja Indriķis Zarāns.

KULTŪRAS CHRONIKA

America House sarīkojuma rāmjos Valters Kumbergs, piedaloties korim, baritonam Albertam Melderim un vācu dziedātājai Binderei Irionei ar Lotaru Fridenbergu kā pavadītāju Štutgartē un Sv. Gmindē bija rīkojis amerikāņu kovboju songu un nēģeru spirituāļu vakaru. Vācu laikraksti par sarīkojumiem snieduši atzinīgas atsauksmes.

Baletdejotāji Aina Esergaile-Rīga un Arvīds Fibigs viesojušies Bīdnejā kopā ar Melburnas nacionālā teātŗa baletu. Viņu iespējas plašāk parādīt savus dotumus tai ansamblī ir ierobežotas, kādēļ tikai nedaudzi laikraksti mūsu māksliniekus pieminēja vārdā.

Gleznotājs Zuntaks, kas dzīvo Buenosairesā un darbojas savā branžā kādā tipogrāfiskā uzņēmumā, rosīgi piedalās arī turienes sabiedriskā dzīvē, popularizējot tautiešus ar rosīgu pasākumu palīdzību vērtībām.

Mērtevideo raidītāja Urugvajā katru dienu veselu pusstundu norāda latviešu mūziku. Raidījumi notiek uz pašu klātsūtāju pieprasījumiem, ko radio stacija labprāt respektē. Grūtības rada vienīgi skaņu plašu trūkums.

Austrālijas imigrācijas departamenta rīkojumā jaunadzīlieku ceļojošā mākslas un dailamatniecības izstāde latviešu stendam paredzētas 100 vietas.

Mūsu jaunās paaudzes komponists, Parīzē dzīvojošais Tālivaldis Ķeniņš saņēmis UNESCO un Starptautiskās mūzikas padomes pasūtinājumu līdz 1951. gada martam uzrakstīt plašāku simfonisku darbu atskaņošanai UNESCO koncertos Parīsē un ASV. Sonātu čellam un klavierēm, par kuŗu Ķeniņam Parīzes konservatorija piešķīra pirmo prēmiju, nākošajā sezonā atskaņos Francijas nacionālā kamermūzikas biedrības koncertā.

Dziedātāja M. Priedīte kļuvusi par Itālijas pavalstnieci un dzīvo Romā. Viņas iedziedātu plati — Čaikovska Cigānieti nesen atskaņoja Stokholmas radiofons.

Lidija Graudiņa — ritmo plastikes Anšas Almanes audzēkne Bostonā nodibinājusi savu patstāvīgu studiju, kuŗas audzēkņi galvenā kārtā ir latviešu meitenes un zēni. Nesen viņiem bija izdevība parādīt savu māku Graudiņas studijas pirmajā patstāvīgajā audzēkņu vakarā.

Komponists Jānis Ciruļis, apcerēdams teātŗa mākslas mājotāju uzvedumu Vinipegā, ikrādot Blaumaņa Trīnes grēkus, raksta: „Relatīvi ņemot esam nonākuši situācijā, kādā pagājušā gadsimtā Latvijā mūsu tēvi un tēvutēvi iepirka mājas un dibināja pirmās dziedāšanas biedrības un bibliotēkas. Taču no dažiem koŗiem vēlāk radās vispārējie dziesmu svētki. Un vai tagad mums būtu jākautrējas dziedāt un spēlēt tikai tāpēc, ka dažuviet esam vājāki spēkos! Manuprāt ir laba arī sajumballe, ja tā pulcina zem vienas cepures Kanadas pilsētu latviešus kaut vai pāris reizes gadā."

Stutgartē četras dienas cildina Bachu

Šogad visā pasaulē dzīļā godbijībā un ciepā piemin vācu lielā skaņu meistara Johanna Sebastjana Bacha 200 gadu nāves dienu. Viņš dzīvoja 17. gadu simteņa pēdējā un 18. g. s. sākuma pusē, bet tikai 19. g. s. vidū Feliksam Mendelsonam bija lemts parādīt pasaulei viņa darba lielumu.

Līdzīgi citām Vācijas pilsētām, Štutgarte Bacha piemiņas svētkiem bija posusies ar lielu mīlestību un sirsnību. Sarīkojumu virkne sākās Markusa baznīcā ar kantāti Par Dieva valstību. Diriģents Hanss Grišķats starp Bacha 200 kantātēm bija izvēlējies šo vienu no vismazāk pazīstamām. Nākošā dienā notika svētku akts operā ar valsts un pašvaldības pārstāvju apsveikumiem un konservatorijas rektora prof. Dr. Kellera referātu. Valsts simfoniskais orķestris Ferd. Leitnera vadībā izpildīja Bacha orķestŗa svītu d-durā un Bruknera koris nodziedāja 2 Motetes prof. Joh. Nepomuka Davida iestudējumā. Vakarā Štutgartes kamerorķestris Karla Minchingera vadībā atskaņoja 4 no 6 Bacha Brandenburgas koncertiem. Orķestris, kas jau izpelnījies dauds atzinības pēdējā laikā ārzemju turnejās, lika Bacha skaņu pasaulei atplaukt visā pilnībā.

Svētku trešajā dienā bija svinīgi dievkalpojumi Markusa un Leonharda baznīcās ar kantātu uzvedumiem, tā veidojot dievkalpojumus Bacha laikmeta paraugā. Dienvidvācijas radio (SDR) orķestris, piedaloties solistiem, atskaņoja h-moll orķestŗa svītu, bet prof. Zīmanss d-moll klavieŗu koncertu. Pēcpusdienā prof. Fernándo Germani — Romas Sv. Pēterja baznīcas ērģelnieks uz Markusa baznīcas ērģelēm atskaņoja lielā meistara populāros darbus. Reti izdevies dzirdēt līdzīgi apgarotu, dziļi izdomātu un lieliski reģistrētu izpildījumu. Svētku izcilākais notikums bija Die Hohe Messe h-moll uzvedums baznīcā, piedaloties valsts orķestrim, korim un solistiem Hanss Grišķata vadībā. Darba apjoma dēļ (2½ stundas) šī mese tiek reti atskaņota. Izpildītāji veica grūto uzdevumu spīdoši. Klausoties gaviļējošo Gloria, nāca prātā, ka šo pašu mesi atskaņo arī Leipcigā, kas tik cieši saistīts ar Bacha dzīvi un darbu, un ka tur ticīgo draudze nedrīkst slavēt Dievu un pieminēt Kristus vārdu, bet viņai jānoklausās un jālasa, ka Bachu dēvē par komūnistu pionieŗu... Svētku ceturtajā dienā konservatorijas orķestris un mācības spēki sniedza reti dzirdētus Bacha čembalo darbus un izvilkumus no Musikalisches Opfer, bet vakarā Markusa baznīcā Minchingers, mūziķējot ar saviem kamermūziķiem, veica ļoti grūto uzdevumu, rādot Die Kunst der Fuge. Piektdien, 28. jūlijā, Bacha nāves dienā, sarīkojumu virkne beidzās ar lielisko ērģeļu mesi ar prof. Kelleru pie ērģelēm un Hanss Grišķata koŗi. Kad sarīkojumu virkne izskan lielajā es-dūra fūgā, ko mēdz apzīmēt par Trīsvienības simbolu, tad šais satraukta jās dienās gribas no sirds ticēt visa labā un Kristus spēra uzvarai.

E. Kraulis

Redaktors Rojals Broms un viņa ģimene

LATVIEŠU VOLEJBOLISTA VIENĪBAS „UGUNSKRISTĪBAS" ASV

Visās pasaules malās pulcējas latviešu sportisti, organizē savas vienības un aktīvi piedalās jaunās mājvietas sporta dzīvē. Vienīgi ASV gaužām maz vēl dzirdams par šo citādi ļoti kustīgo un uzņēmīgo cilvēku lielāku rosību, ja neskaita latviešu futbola vienības pagaidām vienīgo uzstāšanos Filadelfijā un mūsu pauķošanas vecmeistara Zigurda Kaktiņa

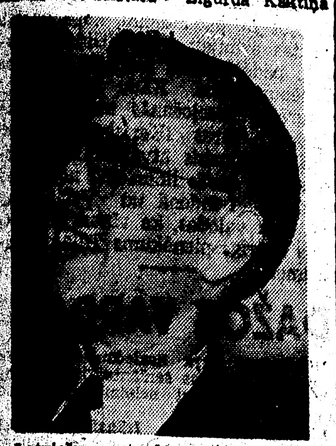

Latviešu sporta draugs un labvēlis Rojals Broms.

pilnus Bostonā. Ka ar labu gribu un mīlestību laimes tomēr iespējams daudz ko panākt šai virzienā arī ASV, tiecina spēkus latviešu volejbola vienības nodibināšanās tālajā Vašingtonas štatā. Šais dienās notika tās „ugunskristības", saistība ar štata galvaspilsētas Olimpijas YMCU. Amerikāņi izrādījās visai vāji pretinieki, un, vairākkārt mainot sastāvu izmēģināšanas nolūkos, latvieši uzvarēja 3-1. Vienībā darbojās gremdētāji K. Sleicars, R. Lejēns, J. Robiņš, L. Bensons, A. Raisters, bet cēlāji bija brāļi Galiņi un igaunis Āvo. Sacensībā noraudzījās lasi kupls latviešu pulciņš, kas bija sabraukuši no tuvienes un tālienes, starp tiem arī negaidīts viesis no Kanādas — britu Kolumbijas šacha meistars Jurševskis.

Vēl jāatzīmē, ka vienība oficiāli startē no Rietumsietlas amerikāņu YMCAs ar īpašu apzīmējumu „Latvians". Sleicara vadībā puiši cītīgi trenējās 2 reizes nedēļā, izdara pat meža skrējienus un viņu mērķis ir kvalificēties nāk. gada ASV meistarības finālam.

Daudz svarīgāk šai gadījumā ir piemināt apstākļus un personas, kurām jāpateicas par šī pasākuma reālizēšanas iespēju. No pašu cilvēkiem lielākā atzinība pienākas enerģijas pārpilnajam Leonardam Bensonam, kas nenogurstoši pūlējies par sportistu pulcēšanu vienkopus, nekavēdamies riskēt pat ar prāvām materiālas fiziskās kultūras pārstāvis, kura vārds atrodams amerikāņu „Es viņu pazīstu" (Who is who?) izdevumā. Uz vaicājumu, kas pamudinājis palīdzēt latviešu DP sportistiem un kāds ir novērtējums, B., būdams dziļi reliģiozs cilvēks, atbild: „Cilvēku mīlestība. Kad dzirdēju, ka uz ASV aicina izcilus DP — profesorus, izglītības darbiniekus, inženierus uc., es tūdaļ iedomāju, kādēj neuzņemt arī sportistus, lai viņi varētu sākt jaunu dzīvi. Un kā tagad redzu, Amerika ir vienīgi ieguvusi, ielaizdama šos cilvēkus. Viņi ir lieliska „zemes sāls" (salt of the earth), jo ir strādīgi un apzinīgi. Galvenais, jūsu jaunatnes raksturs ir palicis nesabojāts, un tā samierinas ar apstākļiem, kas amerikāņiem liktos pilnīgi nepieņemami."

Raksturīgākais, ka ievērojamā redaktora, ko pazīst visa Amerika, un kas savā žurnālista karjērā ticies ne tikai ar visizcilākām sporta, bet arī ļoti nozīmīgām politiskām personībām, interese par pasaules mērogā pavisam necilu latviešu sportistu saujiņu nav izbeigusies pēc galvojumu izsūtīšanas vai izvietošanas darbā. Viņš tagad dzīvi seko to darbam un vajadzībām, palīdzot kur vien iespējams, ieskaitot arī materiālo atbalstu. Biežī Broms iegriežas volejbolista Bensona dzīves vietā, lai patērzētu mūsu sportistu pulciņā un gala rezultātā apsolīti izkārtot atkal kādu „sasāpējušu" problēmiņu. To, protams, spēj vienīgi cilvēks, kas savu tuvāko stāda augstāk par sevi pašu, ko vislabāk apliecina Rojala Broma vārdi: „Es savā dzīvē vienmēr vienlīdz svarīgu vietu esmu ierādījis sportam, reliģijai, ģimenei, pilsoņa pienākumiem un pašizglītības darbam, tiem, kam tas nepieciešams." Un šādā viņa draudzība bez domstenes un dažkārt arī bez gudrības rūkās un pamācītājas galvas palīdzējusi latviešu jaunatnei ir zelta vērta!

Vašingtonas štatā, jūlijā.

Vilis Cika

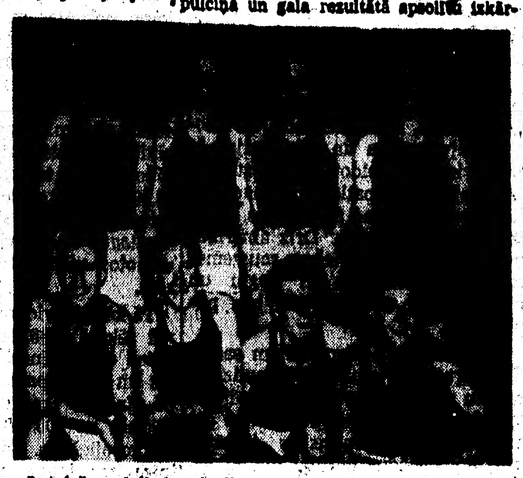

Latviešu volejbola vienība ASV: 1. rindā no kr. Robiņš, Raisters, Galiņš, Bensons; 2. rindā Galiņš, Lejēns, Sleicars, Āvo.

LATVIEŠU SPORTS EIROPĀ UN CITOS KONTINENTOS

Sidnejas un apkārtnes latviešu meistarsacīkstes viegliatlētikā, piedaloties arī mūsu jaunatnei, šogad projektēts rīkot Sidnejā.

Latviešu sporta kopa Kursa, piedaloties Brisbanes YMCAs meistarsacīkstēs basketbolā, izcīnīja 2. vietu, Austrālijas pavalsts: Kvinslendes meistarsacīkstēs, kas ras sākās jūlija vidū, pagājušā gada meistarvienības YMCAs 1. vienība ledalīts arī latvietis M. Baumanis, bet YMCAs 2. sastāvā mūsu tautiešī Krauja, Vēverbrants un Vanags.

JAUNS SPORTA VADĪTĀJS AMERIKĀŅU JOSLĀ

LCK sporta vadītājs A. Ceimss iecēlis par amerikāņu joslas latviešu sporta vadītāju Juri Kļaviņu, (16a) Esslingen/Neckar, Zollbergstr. 1.

Atmiņas par Daugavu vieno latviešu sportistus Sidnejā

SPORTA VĒSTULE NO AUSTRĀLIJAS

Šī sporta darbinieki un sportisti, no tiem 42 basketbolisti, reģistrējušies Sidnejas latviešu sporta kopā Daugava. Kopas dāļbiedru sanāksmē ieradās 13 biedri. Par Daugavas pagaidu vadītāju vienbalsīgi ievēlēja inž. J. Kazapovu. Sekcīju vadītāji: basketbolā — J. Gulbis, volejbolā — H. Muldiņš un galda tenisā — K. Bormanis. Mantinis G. Krievinš. Viegliatlēti un šachisti pievienosies austrāliešu klubam St. George, kurā jau sastāv šachists Štrazdiņš, viegliatlēti Baiva, Hakelis un Purmalis. Pēdējais ieradies Austrālijā no Ķīnas. Grūtības Daugavai sagādā līdzekļu trūkums. Ziņēmi ienākumi ceramā no 24. sept. domāti Sidnejas latviešu sportistu tālajai vakarai, biedru iemaksām un ziedojumiem. Daugavas dāļbiedri atbalsta Arn. Šmita ierosinājumu, ka par latviešu sportistu centru Austrālijā izveidojama 1956. g. olimpieko spēļu pilsēta Melburna, bet mūsu sportists vadītāju pienākumi pagaidām piekļaujami Melburnas latv. sporta kopas Rīgas valdes priekšsēdim, kurš palreiz ir arch. K. Sātiņš.

Sidnejas austrāliešu basketbola meistarsacīkstēs piedalās Daugavas 2 vienības. Ievērojot trīcīgās treniņu iespējas, tās darbojas maiņigām sekmēm. Jaukas meitenes tīvu nupat kļuvis Daugavas basketbolists Rolands Bērziņš.

Sidnejas šacha meistarsacīkstēs vienībām latvietis Kr. Strazdiņš spēlē pie 1. galdiņa austrāliešu klubā St. George, kas turnīrā ir vadībā.

Sidnejā, jūlijā.

Sp. Klauverts

Pasaules sporta laukumos

Jaunu Eiropas rekordu diska metienā Romā sasniedza olimpiskais uzvarētājs Konsolini ar 55,47 m. Agrākais Konsolini rekords, kas pērn bija arī pasaules labākais sasniegums, bija 55,33; bet tagadējais Gardjena pasaules rekords ir 56,97 m.

Otru Eiropas rekordu sasniedza krievu Ščerbakova, vetcot trīssoļiešanā 13,80 m.

Jugoslavija uzvarēja Austrijas viegliatlētikā ar 127-73 punktiem un Ungārija Poliju tikpat pārliecinoši ar 123-76.

Vācijas 40. viegliatlētikas meistarsacīkstēs 3. un 4. augustā Štutgartē startēs 245 dalībnieki no 120 biedrībām. Vienvalrīk konkurentu — 97 sacensīsies maratonā, bet arī sprinta distancēs dalībnieku skaits pārsniegs 50.

Francijas prīmeta ministrija oficiāli iteikusi nožēlu Itālijas vēstniecībai par starpgadījumiem pret itāliešu cīkstiem.

Tour de France sacensībā vadība no distances svītroja 15. posmu — Tulona — San Remo, baidoties, ka Itālijas teritorijā iedzīvotāji varētu uzbrukt franču braucējiem. Pēc itāliešu izstāšanās arī vairāki citi ārzemnieki dažādu iemeslu dēļ sacensību uzdevuši un Tour de France slava pavisam saīsinājusies.

Dēļ Luisa paziņojis, ka uzsāks treniņu septembrī parādzamai pasaules meistartituļa cīņai ar Ezardu Carīzu.

KINO PALAST

Tikai 4 dienas

No piektdienas līdz pirmdienai pl. 14, 16,15, 18,30 un 20,45

Mūzika — dejas — humors

JAUNAJĀ KRĀSAINAJĀ REVIJAS FILMĀ

Brodveja karaliene

Aizraujoša mūzikla revijas krāsu filma ar skaistāko pasaules deju svaigņu līdzdalību

KINO

pl. 14, 16,15, 18,30, 20,45

No piektdienas līdz pirmdienai

PATIESA, LIELA, DRAMATISKA GARBO FILMA:

Marija Valevska

Filma par ko runā pasaulē:

NEMIRSTĪGS NAPOLEONA UN MARIJAS VALEVSKAS MĪLAS STĀSTS

Ar sērām ziņojam, ka mūžībā aizgājis mans mīļais vīrs

bij. sūtniecības sekretārs

Jānis Gilberts

dzim. 1879. g. 27. 9. Zlēku pagastā, mir. 1950. g. 30. 7. Oldenburgā.

Un tālās zvaigžņu ugunis,
Ko Tēva roka dedz,
Pirms dusā acis aizvēris,
Viņš klusā priekā redz.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
sieva, sievas māsa un piederīgie tālumā.

NO AMERIKAS KONTINENTA

visplašāko starptautisko informāciju un ziņas par latviešu dzīvi, sevišķi ASV un Kanādā, lasiet nedēļas laikrakstā

BRĪVĀ BALSS

Adrese: Box 295, Term. A, Toronto, Ont., Canada.
Abonēšanas maksa: $ 3,50 uz 3 mēnešiem. (557)

AUŽĀMO STELLU PARAUGPLĀNI

par DM 12,— pasūtināmi pie dipl. ing. E. Jūrmalas, (14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, Germany. (566)

EDVARTU ZVAIGZNI un BENITU KLIMS

lūdz rakstīt Ausma U., Beļģijā. (559)

Š. g. 12. augustā iznāks sengaidītā Annas Brigaderes romāna

Kvēlošā lokā II daļa

Sīnī pat laikā būs dabūjamas abas daļas gītā audeklā kopsējumā.
Cenas: II d. brošēts DM 6,— (352 lpp.), I d. brošēts DM 4,—; kopsējums DM 11,—.

Sagatavošanā:

1) LATVIEŠU LAIKA GRĀMATA 1951. GADAM, ar bagātīgu literāro pielikumu.
2) SIENAS KALENDĀRS 1951. GADAM,
3) KABATAS KALENDĀRS 1951. GADAM.

Laipni lūdzu visu kontinentu grāmattirgotājus nekavēt pasūtinājumu iesūtīšanu.
Izpildu vispirms pieteiktos pasūtinājumus un pieteikšanas kārtībā.

A. ZIEMIŅA grāmatu apgāds, Oldenburg i. O., Bismarckstr. 17.

(573)

IZCEĻOTĀJI!

Laikraksts LATVIJA izceļošanas centros dabūjams un pasūtināms arī uz ārzemēm pie šādiem mūsu pārstāvjiem:

Amerikāņu joslā:

AUGSBURGĀ: Infanterie-Kaserne, Kiosk der Internat. Presse; P. Ūbelis, DP Camp Hochfeld, Hennchstr. 8.
BUCBACHĀ: K. Reinerts, Resettl. Center, YMCA/YWCA.
LUDVIGSBURGĀ: Elizabete Krauliņa, Flakkaserne, YMCA Office.
MINCHENĒ: J. Reinsons, Funkkaserne, Bl. 20a-308.
ŠVEINFURTĒ: V. Reinfelds, IRO Resettl. Center, Post-Block 8.
VILDFLEKENĀ: W. Odenweller, IRO-Lager, Buchhandlung.

Angļu joslā:

AURICHĀ: E. Čanka, European Reception Center, Bl. G-90b.
DELMENHORSTĀ: V. Miķelsons, DP-Translilager, Lettische Buchhandlung.
FALINGBOSTELĒ: E. Krastiņa, Emigration Centre, Bl. 43-2.
GRONĀ: Walther Derdau, Auswandererlager, Zeitungsstand.
VENTORFĀ: Ed. Krūmiņš, DP Camp. Bl. 20.

LCK apgāds LATVIJA

Ka iegādāties LCK apgāda grāmatas

VĀCIJĀ UN ĀRPUS VĀCIJAS

Rakstiet tieši apgādam, pieprasot vēlamās grāmatas. Jūs tās saņemsit pa pastu savā dzīves vietā, ar norādījumu, kām izdarāmā samaksa.

	DM
Brāļu Kaudzīšu Mērnieku laiki, pilnīgs izd. ar Ed. Brenčēna 56 ilustr. uz krīta papīra, audeklā sējumā, ar E. Geistautes vāka zīmēj.	18,—
audeklā sējumā	14,—
brošēts, bez ilustr.	7,—
A. Austriņa Puišķēns, tēlojumi, brošēta	4,—
K. Skalbes Stāsti un tēlojumi, brošēta	1,50
R. Blaumaņa Pasudušais dēls, drāma, brošēta	2,—
A. Deglava Rīga, romāns, brošēta	2,—
I. Leimanes Mātes cilts, romāns, brošēta	5,50
K. Lesiņa Lietas, kas kārtojas pašas, stāsti un nov., ilustr., brošēti	5,50
	ies. 3,50
J. Kildzēja Cilvēki uz tilta, stāsti, brošēti	4,—
I. Grebzdes Purva zāle, stāsti, brošēti	2,40
P. Klāna Grelsie rati, tēlojumi, brošēti	4,—
J. Kadiļa Sakārt. Noveļu izlase, II d., brošēti	2,50
R. Skujiņas Putni, dzejoļi, brošēti	1,80
K. Dāles Laika rasa, dzejoļi, brošēti	1,50
M. Urnežus Torņi liesmās, dzejoļi, brošēti	2,—
Alant Vija un R. Birzgaļa Poēma pa kuilēm, ilustr. poēma izlokānē, br.	1,50
A. Gailīta Liesmojošā sirds, rom., tulk no ig. val., brošēti	2,—
V. Ulbopū Neviens mūs nedzird, rom., tulk. no ig. val., brošēti	7,80
J. Širmaņa Dadžu Juris, stāsti jaunatnei, brošēti	2,—
L. Bērziņa Laimīgais Ansis, stāsti bērniem, brošēti	0,50
M. Bērziņas Ganu Jūle, stāsti jaunatnei, brošēti	0,90
R. Birzgaļa Ziemas prieki, bilžu grām bērniem, brošēti	1,20
R. Skujiņas un R. Birzgaļa Palaidnīgie saīšņi, ilustr. bērnu grāmata, brošēti	2,50
Izgriežamās lelles bērniem	0,15
D. Rogas un S. Ciruļa Ābece, brošēti	2,50
M. Gaides un A. Endziņa Tēvu valodas mācība, brošēti	2,—
H. Kreicera Dzīves mācība, brošēti	2,50
M. Celma Matēmatika 7. kl., brošēti	2,50
M. Sostes Ģeometrija, II d., brošēti	2,50
	III d. 2,00
A. Upenieka Likteņa viesnīca, rom., brošēti	2,—
P. Upes Tumšā robeža, tēloj. no robežsargu dzīv., I d., brošēti	1,00
	II d. 1,—
	III d. 1,00
Latvju kultūra, rakstu krāj., brošēti	2,50
E. Sūnas Literāra saruna ar kritiķiem un rakstn., brošēti	4,50
Dr. K. Ulmaņa Domas par tautu un valsti, brošēti	2,50
K. Kalniņa Vai Jūs zināt, ka Latvija..., brošēti	1,30
K. Kalniņa Do you know that Latvia..., brošēti	1,00
Kopa dziesmas Ēdinģenas dziesmu svētkiem, brošēti	0,30
Kā Daugava valda, dziesma ar S. Vidberga grafiku	0,10
A. Ceichnera Austrālija, brošūra	1,50
A. Ceichnera Kanāda, brošūra	1,50
2. Ciruļa Rokasgrāmatiņas rokas grām., brošēti	4,—

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159).

IECEĻOTĀJI ASV un Kanadā!

Pieprasiet LATVJU GRĀMATAS vispārējo un papildus (izn. 1. aug.) katalogu. Jūs iegūsit visplašāko informāciju par grāmatām, laikrakstiem, latviskiem izstrādājumiem utt., par jauniebraucēju reģistrēšanos un sinojumu sniegšanu mūsu aprūpētāju orgn. un mūsu sūtniecībai Vašingtonā un daudz citu lietiņu padomu. Katalogus piesūta par brīvu.

(323) LATVJU GRĀMATA — Waverly, Iowa, USA

Atkal dabūjama latviešu grāmata grāmatā

brāļu Kaudzīšu

Mērnieku laiki

Nesaīsināts izdevums ar E d. Brenčēna 56 oriģinālilustrācijām uz krīta papīra, audeklā sējumā ar E. Geistautes vāka zīmējumu. Cena DM 18,—.

Grāmatu izsūtām vienīgi pret: samaksu vai pilnā pēcmaksā. Izsūtām arī uz ārzemēm. Atkalpārdevējiem parasti atlaide.

LCK apgāds LATVIJA

Lūdzu atsaukties sekojošas

PERSONAS vai to MANTINIEKUS

Eduardam Dzenim, Rimbertsvägen 6, I. Stockholm, Sverige: Milda Miķelsons; Albertine Sofranovs, dzim. Elsiņš; Nikolajs Kobro; Pēteris Bars; Mārtiņš Ābolinš no Rīgas; Vilis Antons no Tukuma un Kārļa Kaimiņa mantiniekus no Matīļiem. (572)

LATVIJAS

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,50 mēn., un ASV pa gaisa pastu DM 11,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,50.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareiļu iespiedzīmējuma zīmējamo teksta; vienreizīgu 10 iespiedzīmējumu sludinājumu DM 8,—; vienreiz. 5 iespiedzīmēj. sludinājumu DM 2,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un ienākšas VĀCIJĀ pieņem mūsu pārstāvji norādītās, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju saraksts iesniegsim vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(16a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159)

Divi kritiskie gadi

Maskavas valdniekiem tagad ir visai kārdinoša izdevība mēģināt sākt jaunu akciju pēc Korejas parauga, raksta pazīstamie amerikāņu publicisti brāļi Alsopi New York Herald Tribune un izanalizē piecas varbūtības, kurp šāda jauna akcija varētu vērsties, ja Kremlis kārdinājumam sekotu. Šīs piecas iespējas ir: ķīniešu komūnistu akcija Austrumāzijā, agresija Irānā, Maskavas satelītvalstu uzbrukums Grieķijai vai Jugoslavijai un jauna Berlīnes blokāde.

ASV ārlietu ministrijas speciālisti noslieca uz diviem vispārējiem pieņēmumiem. Pirmkārt, viņi domā, ka Maskava, kaut gan tagad šķietami gatava riskēt arī ar pasaules karu, centīsies rīkoties tikai tur, kur pastāv lielas izredzes, ka rietumi atdos svarīgas pozīcijas bez vispārēja kara. Otrkārt, Kremlis, domājams, centīsies izvairīties no padomju karaspēka izmantošanas.

Apsverot iespējamu Ķīnas komūnistu uzbrukumu Indoķīnai, Burmai, Formozai vai arī tai pašai Korejai, Vašingtonas lietpratēji norāda, ka tādā gadījumā uzbrucēji nonāktu atklātā sadursmē ar ASV resp. Franciju (Indoķīnas gadījumā) vai Angliju (Burmā). Šāda rietumu vēl dziļāka iepīšana Āzijas notikumos būtu vēlamāka Staļinam nekā Maotsetungam, kas diezin vai tagad vēlas karu ar rietumiem.

Agresija Irānā prasītu padomju spēku lesaistīšanu, jo tās „atbrīvošanai" nav pie rokas kaimiņu satelītvalstu. Irānas iekšējā korupcija un komūnistiskās tudehu partijas spiediens varētu radīt iekšēju sabrukumu. Tomēr Irānas versiju autori neuzskata to par ticamu.

Ieganstu varbūtējam Austrumeiropas satelītu iebrukumam Grieķijā varētu būt kominforma nemitīgie apgalvojumi, ka Grieķiju sagatavo par „bāzi imperiālistu agresijai". Eksperti tomēr šaubās, vai Bulgārija un pārējie satelīti būs ar mieru šādai akcijai, kamēr ar kādu Kremļa un Tito noligumu nebūtu nodrošināts flanks, bet pēdējo patlaban nevarētu sagaidīt.

Nākošā iespēja — to pašu satelītu uzbrukums Jugoslavijai. Lietpratēji ir vienis prātis par to, ka tāds sen jau būtu noticis, ja Kremlis būtu pārliecināts, ka satelīti vieni tiks ar Tito galā. Pēc militāristu vērtējuma gan Jugoslavijas armija spētu pievelkt reizē Bulgārijas, Rumānijas un Ungārijas spēkus. Bet — domā Alsopi — šīm valstīm pielaižama arī ekspertu kļūdīšanās, kas agrākos apsvērumos arī Koreju uzskatīja par maz ticamu agresijas mērķi. Tādēļ pašreizējos minējumos Jugoslaviju varētu pat uzskatīt par otru bīstamāko punktu.

Par pašu bīstamāko tomēr uzskata Berlīnes blokādi, ko šoreiz reālizētu Austrumvācijas armija, varbūt pēc formālas padomju okupācijas spēku izvākšanas, un ar radara traucējumu palīdzību kavējot gaisa tilta atjaunošanu. Tad ASV paliktu baigā izvēle starp cīņu pret komūnistisko vācu „satelītarmiju" un vispārēju karu. Bet Berlīne, pēc tam visa Vācija un Rietumeiropa, visu laiku bijusi galvenais Maskavas mērķis.

Katrā ziņā jauns Maskavas agresīvs gājiens Vācijā vai citur patlaban uzskatāms par iespējamu, varbūt ticamu, raksta brāļi Alsopi, un briesmu periods nebūs īss, jo vismaz vēl divi gadi amerikāņu neprātīgās atbruņošanās dēļ Padomijai būs milzīgs militārs pārsvars par rietumiem visās nozarēs, atskaitot atomieročus. Tādēļ vismaz divi gadi Kremļa vīri jutīs pastāvīgu kārdinājumu sākt triecienu pirms rietumu pietiekamas apbruņošanās. Labākie lietpratēji tomēr pārliecināti, ka katastrofa izbēgama, ja rietumu pasaule iespējami ātri mobilizē visus savus resursus, ja izdodas Kremli pārliecināt, ka par jaunu agresiju tam būs baigi jāsamaksā, un — ja rietumi saglabās nervus.

Atgriežoties pie pašreizējā Korejas gadījuma, cits autoritatīvs amerikāņu publicists Valters Lipmans apcer tās atgūšanu ar pretofensīvu. Tādā gadījumā, lai atgūtu Dienvidkoreju līdz 38. platuma gradam, būtu no gaisa jāsagrauj visas Korejas galvenās pilsētas, rūpniecība un satiksme. Bez tam līdz pretofensīvas iespējamam sākumam komūnistiem būs mēnešiem laika apvienot mākslīgi pārdalīto zemi, izdarīt kādu zemes reformu un citādi veicināt, lai korejiešu tautas vairums atgriežoties rietumniekiem, uzskatītu tos drīzāk par svešiem iebrucēļiem nekā atbrīvotājiem. Arī ar fanātisku partizānu darbību būtu jārēķinās. Pēc Lipmana domām, Staļinam bija tieši izdevīgi, ka ziemeļkorejiešu uzvaras neapturēja diplomātiskās sarunas, no kurām tam būtu grūti izvairīties. Skeptiski novērtējot Ečesona kursu Korejas jautājumā, Lipmans domā, ka nebūtu gudri atmest visus tos politiskā kara instrumentus, kādi ir senās, bet bieži vien neievērotās diplomātijas mākslas rīcībā.

Korejā ieradušās divas jaunas amerikāņu divīzijas

DIENVIDNIEKI ATGUVUŠI JONGDONDAS PILSĒTU, BET TOTĒS EVAKUĒTA KUMČONA — 2500 AUSTRĀLIEŠU UN 2000 JAUNZELANDIEŠU CĪNĪSIES UN KARASPĒKĀ

Tokio (D). — Ģenerāļa Mekartūra galvenā mītne ziņo, ka trešdien Korejā ieradusies pirmā amerikāņu sauszemes karaspēka un pirmā flotes divīzija, vedot sev līdzi vismodernākos ieročus, kas nekad frontēs vēl nav redzēti. Jau trešdienas rītā amerikāņu karaspēks, kas apbruņots ar vidēja lieluma Šermana tipa tankiem, devās pretofensīvā Činju rajonā. Kādam tanku kīlim pārsteidzīgā uzbrukumā izdevās izlauzties caur komūnistu aizsardzības līnijām un ieņemt priekšpilsētas. Otra amerikāņu tanku kīlis dodas frontālā uzbrukumā. Kritisks stāvoklis turpretim vēl joprojām ir frontes dienvidu sektorā. Vairākām komūnistu vienībām izdevās izlauzties līdz Masanas pilsētai, kas atrodas tikai 24 km no Pusanas. Ziemeļu sektorā 24. amerikāņu kājnieku divīzija pēc ļoti smagām cīņām bija spiesta evakuēt svarīgo Kumčonas dzelzceļa mezglu. Tas atrodas 25 km no Dienvidkorejas pagaidu galvaspilsētas Taigu. Šai sektorā Kumičonas apgabālā pēc divu dienu ilgām cīņām, soļojot pa mežiem un kalniem, izdevās izlauzties no ielenkuma kādam amerikāņu pulkam, kas, apvienojies ar galvenajiem spēkiem, tūlit no jauna devās uzbrukumā.

Lielās cerības militārās aprindas liek uz abām amerikāņu divīzijām, kas ieradās Korejā tieši no Savienotajām valstīm. Īpaši pirmā flotes divīzija ir teicami apbruņota liesmu metējiem, prettanku ieročiem, kā arī tādiem cīņas līdzekļiem, kas līdz šim figurēja vienīgi ASV aizsardzības ministrijas slepenajos sarakstos. Dienu no dienas kļūst aktīvāka arī UN aviācijas darbība. Trešdien vien notika vairāk nekā 500 uzlidojumu svarīgākajiem satiksmes ceļiem, dzelzceļa mezgliem, rūpnīcām un karaspēku koncentrējumiem. No Sidnejas ziņo, ka uz Koreju jau tuvākā nākotnē izbrauks 2500 austrāliešu, tikko valdības lēmumu akceptēs parlaments. Jaunzēlande Apvienotajām nācijām apsolījusi vienu artilērijas vienību, kurā ietilpst 3000 vīru.

Ģenerāļa Mekartūra galvenā mītne ceturtdien ziņoja, ka dienvidkorejieši atkal atguvuši Jongdongas ostu. Komūnisti pilsētu evakuējuši un nocietinājušies dažus kilometrus aiz tās. Dienvidniekus uzbrukumā atbalstīja amerikāņu artilērija, UN gaisa spēki un britu un ASV kara flote.

Komentējot ziņas par jaunu amerikāņu spēku pienākšanu Korejā, Daily Mail militārais korespondents Lēmans norāda, ka jauno vienību skaitā daudz otrā pasaules kara veterānu, kam laba pieredze cīņās Eiropā un Tālajos austrumos. Otrās kājnieku divīzijas apbruņojumā ir arī vismodernākie tanki un citi ieroči. Tāpat pirmai amerikāņu flotes divīzijai ir bagātīga pieredze apvienotās jūras un sauszemes operācijās, kādas būs nepieciešamas, ja amerikāņu pozīcijas ap Pusanas ostu vēl tālāk sašaurināsies un pašai ostai nākotnē varētu draudēt Denkerkas liktenis. Pašreizējo amerikāņu spēku apmērus Korejā var rēķināt uz 40.000 vīriem. Pirmās flotes divīzijas cīnītāju skaits gan nav paziņots, bet jādomā, ka tas nebūs mazāks par 13.000. Līdz ar to amerikāņu sauszemes karaspēka skaitliskais lielums sasniegtu 53.000 vīru, kam vēl pievienotos vienības no Okinavas bazēm.

Tā kā Dienvidkorejas armijā sākumā rēķināja 96.000 vīru, atskaitot vienā cīņu mēnesī kritušos, ievainotos un gūstā pamestos, pavisam kopā cīnītāju skaitu šajā pusē varētu rēķināt uz 100.000 pret 200.000 ziemeļkorejiešiem. Spēku samērs tagad būtu izlīdzinājies uz 1:2. Tas jau ir liels sasniegums, ja ievēro, ka sākumā un līdz pat jūlija otrai pusei šis samērs bija 1:20.

Amerikāņu laikraksts ierosina dibināt UN leģionu

Parīze (fm). — New York Herald Tribune Eiropas izdevums 27. jūlija ievadrakstā iztirzā jautājumu par pastāvīgu UN bruņoto spēku kodola radīšanu, pie kam reizē ierosina dibināt UN leģionu, kurā varētu apvienot dažādu valstu piederīgos un dažādas tautības, apmācības saliedējot tos par cīņai derīgu spēku.

Francijas prezidents Oriols nesen norādīja, ka faktiski Korejā jau pastāv armija, kas cīnās zem Apvienoto nāciju karoga un mudināja šo miera ieroci izveidot par pastāvīgu iekārtojumu uz patiesi internacionālas bāzes kā pirmo pretestības spēku jebkuram agresoram. Drīz amerikāņu un dienvidkorejiešu sauszemes spēkiem pievienosies arī angļu un citi karaviri un bāze jau būs paplašināta.

No dažādām nacionalitātēm sastādīts karaspēks tomēr tada daudz sarežģītu problēmu vienotas vadības, apgādes un citā ziņā. Šī iemesla dēļ arī Korejā nav praktiskas iespējas izmantot dažādus tautību individuālos brīvprātīgos, jo tur vajadzīgi karaviri, kas nekavējoties sūtāmi cīņās. Pašreizējā situācija tomēr, tālāk norāda New York Herald Tribune, rada izdevīgus UN bruņotos spēkus, kaut arī ierobežotos apmēros. Arī nācijas, kas tagad kavējas piedāvāt mazāka apmēra karaviru vienības, varētu būtu vairāk ieinteresētas, ja pastāvētu īpaša UN leģiona, kurā dažādu tautību un dažādas mācī valodas karaviri tiktu apmācīti kopīgai kaujas darbībai, iepriekš novēršot visas grūtības sakaru, valodu dažādības un apbruņojuma ziņā. Tādā leģionā tad varētu izmantot arī individuālos brīvprātīgos, kaut gan sākumā viņu pieņemšana būtu ierobežojama. UN leģions nebūtu tūlīt izmantojams cīņām Korejā, jo apmācības prasītu vairākus mēnešus, bet šādas vienības radīšanai būtu liela morālā nozīme, un tā varētu būt kodols plašākiem spēkiem, eventuālai starptautiskai armijai. To darīt pašreiz būtu UN uzdevums.

Apsūdz CIC pārvietoto personu emigrācijas kavēšanā

Parīze (mf). — Pagājušā nedēļā Parīzē beidzās sociālo darbinieku konference, piedaloties 1800 delegātiem no 47 valstu brīvprātīgām labdarības organizācijām. Amerikāņu brīvprātīgo organizāciju darbinieki no Vācijas, Itālijas un Austrijas žēlojās, ka ASV armijas pretizlūkošanas daļa CIC esot vainojama pārvietoto personu emigrācijas neattaisnojamā novilcināšanā. Starptautiskās sociālā darba konferences viceprezidentu Hēleru lūdza atceļā iegriezties Vašingtonā, lai tur iesniegtu protestu.

Hēlers Parīzes sanāksmē ziņoja, ka privāti atbalstīto labdarības organizāciju darbinieki, kam jāsadarbojas ar DP, ir ļoti sarūgtināti par 6—12 mēnešu ilgo novilcinājumu, kāds vajadzīgs, lai iegūtu vīzu tādi DP, kas jau saņēmuši no draugiem, radiniekiem vai cītām personām ASV vajadzīgās garantijas, ka atbraucēji nekļūs sabiedrībai par nastu. Personas, kas pašas ļoti labi apzinoties CIC pārbaužu nozīmi, Hēleram ziņojušas, ka minētās iestādes darbība emigrācijas kandidātu pārbaudē no drošības viedokļa esot radījusi Vācijā, Itālijā un Austrijā jaunu noskaņojumu pret ASV.

Brīvprātīgo organizāciju darbinieki vēl norādīja, ka nevajadzīgo cilvēku ciešanu paildzināšanu īpašos gadījumos varot novērst vienīgi, izmantojot politisku ietekmi. Atsevišķiem ģenerāļiem, senātoriem, vai citām politiski ietekmīgām personām esot iespējams pārvarēt itin visas grūtības, kas palīek nepārvaramas tādiem emigrantiem, kam nav politiska atbalsta.

Padomju flotes atašejs aizliegtā apgabalā

Stokholma (D). — No Stokholmas ziņo, ka pagājušo svētdien zviedru policija aizturējusi padomju flotes atašeju un trīs citus krievu ierēdņus. Pēc nopratināšanas viņi atkal atbrīvoti. Izrādījies, ka krievi uzturējušies aizliegtā apgabalā dienvidos no Stokholmas. No piekrastes novērots, ka viņi rūpīgi studējuši nocietinājumus un laikam izdarījuši arī dziļuma mērījumus jūrā. Uzraudzības iestādēm padomju flotes atašejs paskaidrojis, ka samaitājies viņu laivas motors. Zviedrijas ārlietu ministrija paskaidro, ka tā nav paredzējusi iesniegt protestu. Padomju savienības interese par nocietinājumiem Zviedrijā vairs nav jauna lieta. Jau pirms gada padomju vēstniecības un konsulātu ierēdņi „kā tūristi" maniti Zviedrijas ziemeļos. Pēc tam uzraudzības iestādes izdeva rīkojumu, kas aizliedza tur ierasties visiem ārzemniekiem.

Latviešiem grūti savaldīties

Stokholmas Latvju Vārds raksta: Ir zināms, ka pēdējā laikā Latvijā daļa jauniešu, tāpat pieaugušie, sekodami Korejas konfliktam un likdami cerības uz jaunu vispasaules mēroga sadursmi, kas atnestu brīvību arī Baltijai, nav varējuši savaldīties un skaļāk izteikuši savas domas gan darba vietā, gan jauniešu nometnēs un kursos. Tāpat daļa patriotu mēģinājuši atbalstīt partizānus, kas ar kolhozu ierīkošanu nonākuši apgādes grūtībās. Visa tā rezultātā notikušas jaunas apcietināšanas un izsūtīšanas, kā arī sadursmes ar partizāniem pat diezgan atklātās vietās. Partizānos daudzos gadījumos pārliet arī krievi. — Jaunās komūnistu represijas pret latviešiem lieku reizi rāda, cik piesardzīgam jābūt savu patieso domu un jūtu izpausmē katram, kas spiests vilkt dzīvi bolševiku terora režīmā.

PĒC SOCIĀLISMA UZVARAS PASAULĒ BŪS TIKAI VIENA VALODA, SAKA STAĻINS

Maskavā (T). — Žurnāls Bolševik jaunākajā numurā ievietojis Staļina rakstu par vienu iespējamu valodu pasaulē pēc sociālisma uzvaras. Rakstā teikts, ka tā nebūs ne angļu, ne vācu, ne arī krievu valoda, bet gan kāda pavisam jauna valoda, kurā apvienosies labākie elementi no visu lielāko valodu grupām. Pasaules valoda neizveidosies vienā dienā un ar dekrētu, bet gan ilgākā evolūcijas periodā, kurā lielāko tautu valodas apvienosies ar mazāko tautu valodu elementiem, saplūstot kopā vienā valodā, ko runās visa pasaule. Staļina rakstu ierosinājis A. Kopolova jautājums, vai šāda valoda būtu iespējama, izejot no Pravdā savā laikā publicētajiem Staļina paskaidrojumiem par marksistiskās pieejas vajadzību valodniecības jautājumiem.

POLITISKĀ AĢITSTUNDA

Apmācītājs: Tagad tu tiesām saprati, ka invāzija Korejā notikusi no dienvidiem!

Višinskis atkal stājies amatā

Maskava (E). — Amerikāņu ziņu aģentūra UP vēsti, ka padomju ārlietu ministrs Andrejs Višinskis atkal uzņēmies savus amata pienākumus. Viņa pirmā oficiālā pienākumu pildīšana iesākās ar piedalīšanos banketā komūnistiskās Ķīnas vēstniecībā. Šis bankets bija rīkots, atzīmējot 23. gada dienu, kopš pastāv „tautas armija". Ap Višinska personu pēdējā laikā saistījās zināma noslēpumainība. Kādu laiku viņš uzturējās veselošanās atvaļinājumā Karlovi Varos (Karlsbadē). Tad pēkšņi Višinskis atvaļinājumu pārtrauca un devās lidmašīnā nezināmā virzienā. Londonā un Vašingtonā cirkulēja valodas, ka viņam uzticēts kāds svarīgs pienākums Tālajos austrumos.

DAŽOS VĀRDOS

Nirnbergas kara noziedznieku lietā amerikāņu armijas seržants Džons Vūds beidzis savu dzīvi nelaimes gadījumā Marīzela salās.

Lielāku aizdevumu Irānai apsolījusi amerikāņu eksporta un importa banka, lai veicinātu tur produkcijas kapacitāti. Šo lēmumu Teherānai paziņoja ASV vēstnieks Gredijs.

Viltotas ieejas kartes Zalcburgas svētku spēlēm šinīs dienās atklājusi austriešu policija. Šīs viltotās biļetes pārdotas Fidelio, Don Džovanni un Lukrēcijas nolaupīšanas izrādēm.

46 valstis šogad skaitīs savus iedzīvotājus, namus, dzīvokļus, rūpnīcas un uzņēmumus. Rietumvācijā skaitīšana notiks 13. septembrī, bet padomju joslā 31. augustā. Skaitīšanu ierosinājušas Apvienotās nācijas.

„Rokas nost no Korejas!" saucas čechu komūnistu jaunā kantāte baritonam, korim un orķestrim. Tās autors ir profesors Miroslavs Barviks. Kantāti pirmoreiz uzvedīs Čechoslovakijas armija.

Atvaļinājumus sirgiem noorganizējis kāds dānu dzīvnieku aizsardzības biedrības locekļis. Par nelielu atlīdzību sirgi „var atpūsties" speciāli iekārtotajā farmā. Dānu prese ziņo, ka atvaļinājumu jau izmanto vairāki ogļraktuvju un viens ormaņa sirgs.

„To dāmu pelēkajā kažokā un pelēkā platmalē, ko vakar dzelzceļa stacijā novēroja kāds students, lūdz steidzami uzdot savu adresi," šāds sludinājums riesen parādījās kādā Gēteborgas laikrakstā. Otrā dienā tai pašā izdevumā bija lasāms: „Tā dāma, ko jūs domājat, ir mana sieva. Viņa jums novēl sekmes studijās."

Pirmie vācu bēgļi no Korejas šinīs dienās ieradušies Minchenē. Tās ir trīs zēlsirdīgās māsas, kas pieder kādam katoļu ordenim un kas Tālajos austrumos pavadījušas 24 gadus.

15 minūšu līga pēnika šinīs dienās valdīja Bad Hersfeldā, kad īssavienojuma dēļ atskanēja sirēnas. Iedzīvotāji bēlēs atstāja savus namus, domādami, ka sācies karš.

Padomju savienība joprojām vēl baikotē Japānas kontrolkomisiju. Krievi sēdi [illegible] amerikāņu pārstāvis Zēbalds piepeši pārtraucis pārrunas par japāņu kara [illegible]

[illegible] kongress šīnās otrdien Buenosairesē. Tajā piedalās tūkstošiem ārstu no visas pasaules. Valdības vārdā kongresu apsveica un atklāja Eva Perona.

Par DP vēlas kļūt ēģiptiešu diplomāts Riads Ghali, kas apprecēja karaļa Faruka jaunāko māsu Fatiju. Lūgumu piešķirt viņam pārvietotās personas tiesības Ghali iesniedza ASV imigrācijas birojam dažas stundas pirms savas diplomātiskās pases termiņa notecēšanas.

8054 bēgli no Austrumvācijas jūlija mēnesī reģistrēti Ilcenes cauriaides nometnē. Viņu vidū atrodas 80 tautas policistu un 310 jauniešu.

Balkānos karš nav gaidāms, paskaidroja agrākais amerikāņu militārās misijas vadītājs Grieķijā ģenerālleitnants Fitts. Viņš piebilda, ka savus apgalvojumus pamato uz slepenā dienesta informāciju. Padomju propaganda pret Grieķiju un Jugoslaviju ir vienīgi jauns aukstā kara manevrs.

Atceltu pilvura valkāšanu Bosnijas muhamedāņu sievietēm prasa Belgrades Borba, jo šie šķidrauti, saukti jašmaki, esot feodālisma laiku atliekas un bez tam traucējot sievietes darbā.

Visbagātīkie indiāņi Kanādā varbūt kļūs 230 īpašā rezervātā dzīvojoši kri ciltspiederīgie, netālu no Edmontonas, Albertas štatā, jo zemes platībā, kur atrodas šo indiāņu farmas, atrasta nafta. Pēc likuma viņiem jāsaņem 12,5 proc. no ieguvuma.

PARTIJA DOD ĶIEGEĻUS, BET STAĻINS TOS SALIEDE

Berlīnē (md). — Nesenajā SED partijas sanāksmē kristības piedzīvoja arī jaunā Dziesma par partiju, kas izsludināta par partijas himnu un izlaista arī skaņu platēs. Ļoti raksturīgs ir himnas teksts; citējam no tā dažas vietas: Viņa (partija) mums devusi visu, saulī un vēju, un ne par maz. Kur tā bija, tur bija dzīve, un kas mēs esam, tie esam caur partiju. Tā nekad nav pametusi mūs; ja pasaule sala, tad mums bija silti. Mūs sargā plašo masu māte un nes uz priekšu tās varenā roka. Ja mēs cīņā kādreiz zaudējām dūšu, tā mūs viegli paglaudīja, un tūdaļ mums kļuva labi. Tā mums devusi visu: ķieģeļus būvei un lielo plānu. — Dziesmas refrēnā teikts: Partijai ir vienmēr taisnība, un tā, biedri, lai arī paliek! Tā no Ļeņina gara, Staļina liedēta, aug partija, partija, partija!

Ņujorkas policija apcietina demonstrantus

Ņujorka (D). — Trešdien ASV komūnisti mēģināja sarīkot kādā Ņujorkas apakšzemes dzelzceļa stacijā „miera demonstrācijas". Tās notika tai laikā, kad iestādes un fabrikas bija beigušas darbu un bija visdzīvākā satiksme. Sanāktie strādnieki piekāva vairākus demonstrantus, kas viņus mēģināja aizkavēt dotiēs mājās. Pēc kāda laika dzelzceļa stacijā ieradās policija un apcietināja vairākus komūnistus un viņu līdzskrējējus.

JAUNAS „SPIEGU PRĀVAS" UN SODI PRĀGĀ UN VARŠAVĀ

Prāga (md). — „Par sazvērestības gatavošanu pret valsts drošību" ar 5 gadiem cietumā sodīts agrākais britu vēstniecības Prāgā darbinieks Dr. Pinkass, kopš pag. gada britu pavalstnieks. Viņš savā laikā darbojās par biroja ierēdni vēstniecības tirdzniecības nodaļā. 4—25 g. ilgi cietuma sodi piespriesti arī pieciem bijušiem Čechoslovakijas ārlietu ministrijas darbiniekiem un bijušam parlamenta vicepriekšsēdim.

Par „britu spiegu tīkla organizēšanu Polijā un sakariem ar amerikāņu un franču vēstniecībām" Varšavas kara tiesā ar nāvi sodīts agrākais britu aviācijas pilots polis Šlivinskis. Viņš „atzinies", ka angļu valdība viņu 1947. g. repatriējusi uz Poliju spiegu dienestam.

BLONDĀ DEJOTĀJA IZPOSTĪJUSI POĻU ĢENERĀĻA KARJĒRU

Berlīne (D). — Pirms kāda laika jau ziņojām, ka Varšava pēkšņi atsaukusi no Berlīnes savas militārās misijas vadītāju brigādes ģenerāli Pravinu, kas rezidēja Kūrfirstendamma apkaimē, luksuriozi iekārtotajā astoņu istabu dzīvoklī. Varšavā runāja, ka iemesls tam bijis viņa draudzība ar ģenerāli Spichalski, ko komūnisti uzskatīja par neuzticamu. Tagad noskaidrojies, ka Pravina karjēru izpostījusi blondā dejotāja Ketline Klimiček, kas dzīvoja tikai dažus namus tālāk no brigādes ģenerāļa. Trīs gadus no vietas Pravins viņai sūtījis sarkanas rozes, samaksāja moderni iekārtoto dzīvokli, mašīnes, kalpones un frizieres. No Polijas tautas demokratijas šī ģenerāļa iemīlēšanās katru mēnesi prasīja 2000 rietumu marku. Pravins, protams, tās lika samaksāt no militārās misijas kases. Ģenerāļa izdarības visu laiku uzmanīgi izsekoja viņa misijas sekretārs un preses atašejs Meijers-Zandlers. Jau pirms 33 gadiem viņš iestājās komūnistu partijā un darbojās Saksijā, iegūdams pilnīgu Maskavas uzticību. Kā atalgojumu par to Zandlers tagad dabūja militārās misijas šefa posteni.

LATVIJA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM ... Affairs Division Authority ... Number UNDP 196. Publ... and Editor: Valdemārs ... berga, Schwäbisch Gmünd, ... Camp Artillerie-Kaserne, Ph... Schw. Gmünd 2159. Print... Remsdruckerei Sigg, Härte... Co, Schwäbisch Gmünd, ... radiesstr. 12. Published tw... weekly. Circulation 11.6...

Atlantika pa... signatārvalstis ba...

LIELBRITĀNIJA PAL... SAVU AIZSARDZĪBAS ... PAR 25 PROC., BET F... NORVĒĢIJA UN DĀNI... MILITĀRAM VAJAD... DESMITO DAĻU SAVU... IENĀKUMU...

Londona (D). — Pēc K... flikta sākšanās prezident... uzaicināja Atlantika pakt... valstis veltīt pēc iespēja... vērību bruņošanās kapaci... nai. Šis aicinājums kļuva... tuāls pēc tam, kad Trūm... šija no kongresa 10 milja... aizsardzībai. Nedēļu pē... vēstījuma Londonā notik... pakta signatārvalstu padz... rence, kurā ar speciālām... sona pilnvarām ieradās ... pārstāvis Spofords. Lai g... misiju nekāds oficiāls pas... neķika publicēts, informēt... das domā, ka Spofords del... spriedes dalībniekiem Sav... stu aicinājumu pēc iespē... kāpināt bruņošanās progr... rūpēties par armiju izvei...

Nedēļu pēc šīs svarīgās ... spriedes Lielbritānija of... ņoja Savienotajām valstīm ... turpmākajos trīs gados ... vai aizsardzības progra... miljardus dolaru (apmēra... jardu vācu marku), tādā ... sugstinot kara ministrijas ... par 25 procentēm. Šī mil... līdzinājas gandrīz visam ... britānijas budžetam. Oti... skaidrojumā Etlijs vēlreiz ... ka citu tautai nākotnē ... smagi spuri, lai atvairīt... vību un visu ... Līdztekus Lielbritā... ņoņā programma ... Norvēģija, Dānija un Fran... trīs valstu militārie izdevu... mākajos trīs gados būs 10 ... no nacionālajiem ienākumi...

Atombumb... produkciju ... kāpinās

Vašingtona (ej). — Sav... stu atomenerģijas komisija ... nās noslēgusi līgumus ar ... firmām ūdeņraža bumbu ... vei. Informētās aprindās ... tam piedēvē ļoti lielu no... not, ka ASV ūdeņraža bu... dukcijas iespējas sasniegu... lu attīstības pakāpi. Ato... komisijas priekšsēdis senā... ens Mekmehons pēc apsp... aizsardzības ministru Dž... apvienotā štāba priekšnie... Bredliju paziņojis, ka tik... bumbu, kā arī ūdeņraža ... produkciju ASV tuvākajā ... vērojami kāpinās, lai patu... nozarē līdzšinējo pārākum... tim Padomju savienībai. ... bumbas ražošanai galvenie ... noslēgti ar milzīgo Diponta ... fabriku. Jaunierīkojamās ... territorija būs vairāk nekā ... drātjūdžu liela. ASV valdī... maksās visus faktiskos ražo... devumus un simbolisku papī... dzību — vienu dolaru gadā...

Studenti demon... par vienotu Eir...

Strasburga (F). — Pagāju... dien apmēram 400 franču, a... vācu studentu demonstrēja pi... cijas-Vācijas robežas par ... vienību. Akadēmiskie audzēk... sapulcējušies divās grupās ab... bežām Strasburgas apkaimē. ... krēslot iestājoties, studenti izn... visas robežzīmes un, pēc tam ... nojušies, kādā plavā tās sadedz... Sanāksmē runu teica pazīs... franču politiķis un agrākais F... jas finanču ministrs Andrē ... Viņš pasvītroja, ka vēl pirms ... dziem gadiem pie robežām p... jaunatne, lai viena otru no... Tagad jaunieši sanākuši, lai d... draudzību un Eiropas saderību...